

RENĐŐRSÉGI TANULMÁNYOK

A RENĐŐRSÉG TUDOMÁNYOS TANÁCSÁNAK FOLYÓIRATA

LIPPAI ZSOLT

Biztonság, Biztosítás és Szolgáltatás – az UEFA EURO 2020 Labdarúgó Európa Bajnokság szervezése Magyarországon

CZIFRA BOTOND

Hatásosabb lenne napibírsággal szankcionálni a közlekedési szabálysértéseket? – Joggazdaságtani megfontolások

MOLNÁR KATALIN – VASKÓ VIKTÓRIA

Kis Café és élve boncolás – avagy a vezetői önismeret fejlesztésének egy innovatív kísérlete

FARKAS JOHANNA – SALLAI JÁNOS

200 éves a rendőr szavunk

SALLAI JÁNOS

Az MRTT létrejötte (2004)

VII. évfolyam 2024/1.

SZERKESZTI A SZERKESZTŐBIZOTTSÁG

ELNÖK:

Dr. Pozsgai Zsolt rendőr vezérőrnagy

TAGOK:

Dr. habil. Boda József nyugállományú nemzetbiztonsági vezérőrnagy

Dr. Boros Gábor rendőr ezredes

Dávid Károly nyugállományú rendőr vezérőrnagy

Dr. univ. Dsupin Ottó nyugállományú rendőr vezérőrnagy

Dr. Gárdonyi Gergely PhD rendőr ezredes

Dr. habil. Hautzinger Zoltán rendőr ezredes

Dr. Janza Frigyes nyugállományú rendőr vezérőrnagy

Prof. Dr. Kerecsi Klára MTA doktora

Prof. Dr. Kovács Gábor rendőr vezérőrnagy

Dr. Németh József PhD rendőr ezredes

Prof. Dr. Sallai János rendőr ezredes

Dr. Sipos Gyula nyugállományú rendőr vezérőrnagy

FELELŐS SZERKESZTŐ:

Dr. Gaál Gyula PhD

OLVASÓSZERKESZTŐ:

Dr. Molnár Katalin PhD

MŰSZAKI SZERKESZTŐ:

Steib Norbert

FELELŐS KIADÓ:

Dr. Németh József PhD rendőr ezredes, Rendőrség Tudományos Tanácsa elnök

KIADÓ

Rendőrség Tudományos Tanácsa

Cím: 1139 Budapest, Teve u. 4-6.

1903 Bp. Pf.: 314/15.

Telefon: +36 1 443-5533, BM: 33-355

Fax: +36 1 443-5784, BM: 33-884

E-mail: rtt@orfk.police.hu

Webcím: www.bm-tt.hu/rtt

HU ISSN 2630-8002 (online)

KÖZLÉSI FELTÉTELEK

A szerkesztőség olyan kéziratokat vár közlésre, amelyek a bűnmegelőzés, a bűnüldözés, a közbiztonság, a közrend, a határrendészet, a vezetés-irányítás és a mindenoldalú biztosítás kérdéseit elemzik, értékelik. A kéziratokon kérjük feltüntetni a szerző nevét, szolgálati helyét, beosztását, telefonszámát. Kérjük, hogy a cikkek szövegét e-mailben küldjék meg. A szerkesztőség a beérkezett kéziratot szakmai szempontból lektoráltatja, és fenntartja a jogot a kéziratok stilizálására, korrigálására, tipografizálására. A megjelenő írások nem a Rendőrség Tudományos Tanácsa, hanem a szerzők saját, tudományos szabadságán alapuló álláspontját képviselik. El nem fogadott kéziratot nem áll módunkban visszaküldeni. A szerkesztőség másodközlést nem vállal.

TARTALOM

2024/1.

LIPPAI ZSOLT

Biztonság, Biztosítás és Szolgáltatás, az UEFA EURO 2020 Labdarúgó Európa Bajnokság szervezése Magyarországon (4–36)

CZIFRA BOTOND

Hatásosabb lenne napibírsággal szankcionálni a közlekedési szabálysértéseket? – Joggazdaságtani megfontolások (37–68)

**MOLNÁR KATALIN –
VASKÓ VIKTÓRIA**

Kis Café és élve boncolás – avagy a vezetői önismeret fejlesztésének egy innovatív kísérlete (69–101)

**FARKAS JOHANNA –
SALLAI JÁNOS**

200 éves a rendőr szavunk
(102–112)

SALLAI JÁNOS

Az MRTT létrejötte (2004)
(113–124)

**NAGY-TÓTH NIKOLETT
ÁGNES**

50 évvel ezelőtt megtaláltam az élethivatásomat Interjú Prof. Dr. Blaskó Béla ny. r. vezérőrnagy, egyetemi tanár, professor emeritus-szal (125-134)

SZERZŐK

2024/1.

CZIFRA BOTOND

egyetemi hallgató, jogász szak,
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

DR. FARKAS JOHANNA

PhD, egyetemi docens,
Nemzet Közszolgálati Egyetem
Rendészettudományi Kar
Kriminálpszichológiai Tanszék

LIPPAI ZSOLT

rendőr alezredes,
tanársegéd, doktorandusz,
Nemzeti Közszolgálati Egyetem
Rendészettudományi Kar Magán-
biztonsági és Önkormányzati Ren-
dészeti Tanszék, Rendészettudo-
mányi Doktori Iskola

DR. MOLNÁR KATALIN

PhD, egyetemi docens,
Nemzet Közszolgálati Egyetem
Rendészettudományi Kar
Rendészeti Magatartástudományi
Tanszék

DR. NAGY-TÓTH NIKOLETT ÁGNES

PhD rendőr alezredes,
adjunktus, kollégiumvezető,
Nemzeti Közszolgálati Egyetem
Rendészettudományi Kar

PROF. DR. SALLAI JÁNOS

rendőr ezredes,
tanszékvezető egyetemi tanár,
Nemzeti Közzolgálati Egyetem
Rendészettudományi Kar Rendé-
szetelméleti és – történeti Tanszék

VASKÓ VIKTÓRIA

rendőr alezredes, alosztályvezető,
Székesfehérvári Rendőrkapitány-
ság Bűnügyi Osztály Gazdasági és
Vagyonvédelmi Alosztály

LIPPAI ZSOLT

Biztonság, Biztosítás és Szolgáltatás – az UEFA EURO 2020 Labdarúgó Európa Bajnokság szervezése Magyarországon¹

Absztrakt

A rendészettel, biztonságunk megteremtésének állami szereplőinek tevékenységével sokan és sokféleképpen foglalkoztak és foglalkoznak. A rendészettudomány kutatói közül viszont csak kevesen irányították figyelmüket a biztonság megteremtésének nem állami szereplőire, a hagyományosnak is nevezhető rendészeti felfogástól eltérő módszerek alkalmazására.

Tanulmányommal a magánbiztonság átfogó tudományos kutatásához, feltérképezéséhez kívánok hozzájárulni, felismerve annak tényét, hogy a kutatott téma a rendőri működés folyamatosan időszerű kérdése. Az emberek biztonságértelmezése, a rendőrséggel szemben megfogalmazott elvárásai ma jóval komplexebbek, mint anno a rendszerváltozás idején. A feladatok és elvárások mennyiségi és minőségi átalakulása a biztonság megteremtésének és fenntartásának állami és nem állami szereplői közötti kapcsolat átértékelését is szükségessé teszi.

Írásomban az UEFA EURO2020 Labdarúgó Európa Bajnokság magyarországi szervezését, a nemzetközi vonatkozású sportrendezvény hazai lebonyolításában részt vevő állami és nem állami szereplők sok szalon összefüggő, kimondhatóan egymásra utalt, egymást segítő, együttműködő tevékenységét vizsgálom meg. Gyakorlati példa útján mutatva rá a rendezés elmosódó határvonalú magán és közbiztonsági aspektusaira.

---

¹ A tanulmány az Innovációs és Technológiai Minisztérium Kooperatív Doktori Program Doktori Hallgatói Ösztöndíj Programjának a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Alapból finanszírozott szakmai támogatásával készült, és a Rendőrség Tudományos Tanácsának 2023. évi pályázatán I. helyezést elért pályamű szerkesztett változata.

Kulcsszavak: EURO2020, rendezvénybiztosítás, magánbiztonság, közbiztonság.

Abstract

Law enforcement, the activities of the public actors involved in providing our security, has been and continues to be dealt with in many different ways. However, only a small number of police researchers have focused their attention on non-state actors in the field of security, on the use of methods other than the traditional concept of policing.

My study aims to contribute to a comprehensive academic research and mapping of private security, recognising that the topic under study is a continuing contemporary issue in policing. People's perceptions of security and their expectations of the police are much more complex today than they were at the time of the regime change. The quantitative and qualitative transformation of tasks and expectations also necessitates a reassessment of the relationship between state and non-state actors in the creation and maintenance of security.

In my paper I will examine the organisation of the UEFA EURO2020 European Football Championship in Hungary, the interconnected, interdependent, mutually supporting and cooperative activities of the state and non-state actors involved in the domestic organisation of this internationally relevant sporting event. By means of practical examples, I will highlight the blurred boundaries between private and public security aspects of the organisation.

Keywords: EURO2020, event security, private security, public security.

Bevezetés

A rendészettel, így a biztonságunk megteremtésének állami szereplőivel, kiemelten a rendőrségi szervezet tevékenységével sokan és sokféleképpen foglalkoztak és foglalkoznak. A rendészettudomány kutatói közül viszont csak igen kevesen irányították figyelmüket a biztonság megteremtésének

nem állami szereplőire, a rendészet speciális szerveire, „perifériáira”, a hagyományosnak is nevezhető rendészeti felfogástól eltérő módszerek alkalmazására.

Tanulmányommal a magánbiztonság átfogó tudományos kutatásához, feltérképezéséhez kívánok hozzájárulni, felismerve annak tényét, hogy a kutatott téma a rendőri működés folyamatosan időszerű kérdése, ugyanis a rendőrség működésében az elmúlt két évtized számos, addig nem tapasztalt helyzetet eredményezett. Ilyennek tekinthető például a sportrendezvények vagy a gyülekezési törvény hatálya alá eső, nagy tömegeket vonzó rendezvények számának ugrásszerű emelkedése, az árvizek, a mindenki által ismert vörösiszap-katasztrófa nyomán keletkezett védelmi-igazgatási feladatok ellátása, az intenzív migrációs tevékenység, illetőleg a pandémiás helyzet kezelése is. Mindezek a rendőrség társadalmi szerepét is jelentősen formálták, az emberek biztonságértelmezése, a rendőrséggel szemben megfogalmazott elvárásai ma jóval komplexebbek, mint anno a rendszerváltozás idején. A feladatok és elvárások mennyiségi és minőségi átalakulása pedig a biztonság megteremtésének és fenntartásának állami és nem állami szereplői közötti kapcsolat ártértékelését is szükségessé teszi. Mindehhez viszont elengedhetetlenül szükséges azok tevékenységének megismerése.

Írásomban egy nemzetközi vonatkozású sportrendezvény hazai lebonyolításában részt vevő állami és nem állami szereplők sok szálon összefüggő, kimondhatóan egymásra utalt, egymást segítő, együttműködő tevékenységét vizsgálom meg. Konkrét gyakorlati példa útján mutatva rá a rendezés gyakran elmosódó határvonalú magán és közbiztonsági aspektusaira – reményeim szerint – érdekes és izgalmas impulzusokat adva a téma iránt érdeklődő jövőbeni kutatók számára.

A szennyezett szakma

Valverde szerint az embereket a helyi léptéktől egészen a globális szintekig egyaránt foglalkoztatja a rendfenntartás,² vagy ahogyan Parker és Braithwaite mondja, „*az események áramlásának alakítása*”.³ Azon terek létrehozásának módja, ahol „*biztosak lehetünk abban, hogy biztonságban és veszélytelenül maradunk*”.⁴

Kriminológiai nézőpontból vizsgálva viszont valamennyi jogellenes, sértő emberi magatartás, így például a bűncselekményekkel okozott károk azok a jelentős „*békétlenségek*”, amelyekre a kormányoknak reagálniuk kell.⁵ Ennek alapján a bűnözés a biztonság hiányára mindazon területeken utalhat, ahol az arra kötelezett vagy felhatalmazott szervek nem képesek fenntartani az alapvető rendet.⁶

A bűnözés jelenléte értelmezhető a kormányok „*békefenntartási*” kudarcának bizonyítékaként,⁷ ami a béke fenntartására irányuló intézményi erőfeszítések origóját a centralizált, állam központú irányba mozdították el,

---

² Valverde, Marianna: Questions of Security: A Framework for Research. *Theoretical Criminology* 2010/1. 3-22. o.

³ Parker, Christine – Braithwaite, John (2003): Regulation. In Cane, Peter – Tushnet, Mark (eds.): *The Oxford Handbook for Legal Studies*. Oxford: Oxford University Press, 2003. 119-145. o.; Paton, Douglas – Johnston, David: *Disaster Resilience: An Integrated Approach*. Springfield: Charles C. Thomas Publisher Ltd. 2017.

⁴ Stevenson, Angus (eds.): *Oxford Dictionary of English, security management*. Oxford University Press, 2015.

⁵ Froestad, Jan – Shearing, Clifford – Merwe, Martyn Van der: *Criminology: Re-Imagining Security and Risk*. Bourbeau, Peter (eds.): *Security: Dialogue across Disciplines*; Cambridge: Cambridge University Press. 177-195. o.

⁶ Holley, Cameron – Mutongwizo, Tariro – Shearing, Clifford: *Conceptualizing Policing and Security: New Harmscapes, the Anthropocene, and Technology*. *Annual Review of Criminology*. 2019. 6. o.

DOI-azonosító: <https://doi.org/10.1146/annurev-criminol-011419-041330>

⁷ Radzinowicz, Leon: *A History of English Criminal Law and its Administration from 1750(3) The Emergence of Penal Policy*. London: Stevens & Sons, 1957.

melynek során az egységes „közbéke” fokozatosan nyeli el a „magánbéket”.⁸ Ezáltal nem meglepő, hogy kezdetben a rendészet, a rendőrségi tevékenység pluralizálódására vonatkozó állítások a magánbiztonságot regresszív fejlődésként, amolyan „szennyezett szakmaként”⁹ ábrázolták, ami alapjaiban ássa alá a biztonság megteremtésének hosszú és valóban nemes történelmét. A rendőrség reformjára, a folyamatra, mint progresszív történetre – mind a tudományos világnak, mind a társadalomnak – befogadóvá kellett válnia, a korábbi paradigmáknak ellent kellett állni, azokat meg kellett fordítani.¹⁰ Ahogyan pedig a XX. század végén és a XXI. század elején egyre több bizonyíték sorakozott fel a magánbiztonság biztonságirányítási létjogosultsága mellett,¹¹ annak kutatottsága is lendületet kapott, ugyanis egyre többen kívántak számot adni fejlődéséről.¹² A kutatók feltették a kérdést, vajon hogyan lehetne a magánbiztonságot a legszélesebben, mint a rendőrség legitim elemét javítani, és milyen pozitív vagy negatív hatással lehet egymásra a köz- és a magánbéke további fejlődése.¹³ A rendőri tevékenységgel kapcsolatban neoliberalisnak nevezett folyamatokat pedig olyan politikusok támogatták, mint Thatcher és Reagan, és olyan tudósok

---

⁸ Maitland, Frederic William: *Justice and Police*. London: Macmillan, 1885.

⁹ Thumala, Angelica – Goold, Benjamin – Loader, Ian: *A tainted trade? Moral ambivalence and legitimation work in the private security industry*. *The British Journal of Sociology* 2011/2. 283-303. o.

¹⁰ Lásd például Loader, Ian – Walker, Neil: *Civilizing security*. Cambridge: Cambridge University Press, 2007; és Loader, Ian – White, Adam: *How can we better align private security with the public interest? Towards a civilizing model of regulation*. *Regulation & Governance* 2017/2. 166-184. o.

¹¹ Bayley, David – Shearing, Clifford: *The Future of Society*. *Law & Society Review* 1996/3. 585-606. o.

¹² Például Jones, Trevor – Newburn, Tim (): *Private Security and Public Policing*. Clarendon Press, 1998.

Kakalik, James S. – Wildhorn, Sorrel: *The Private Police: Security and Danger*. New York: Crane Russak, 1977.

¹³ Berg, Julie – Shearing, Clifford: *Governing-through-Harm and Public Goods Policing*. *The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science* 2018/679 (1). 72-85. o.

ösztönözték, mint Hayek és Friedman. Javasolva, hogy a közjavak biztosítását a hatékonyság és a költségek miatt az állami bürokráciából a magán-szektorba helyezték át.¹⁴

A magánbiztonsági tevékenységet kutatók – Beattie,¹⁵ Zedner,¹⁶ Simon,¹⁷ – azzal érveltek, hogy míg a rendőrség a „*bűnözésen keresztül kormányzott*”, addig a magánbiztonság – a rendőrségtől eltérő szolgáltatások nyújtásával – a veszteségek elkerülése érdekében kormányozza a biztonságot.¹⁸ Mindezekből az következik, hogy a rendőrség létszámától, felszereltségétől függetlenül, a magánbiztonsági szolgáltatások teljesítésére kifejezett egyéni, társadalmi és állami igény is mutatkozik. Ennek pedig az egyik, talán legszembevetőbb példája a nagy tömegeket vonzó és jelentős nemzetközi sajtónyilvánossággal, érdeklődéssel övezett kiemelt sportrendezvények lebonyolítása, amellyel kapcsolatban Brodeur szavaival élve a biztonság ez a pluralizálódása „*felszámolja az egyetlen dolog mítoszát*”.¹⁹ Bures viszont a köz-magán partnerségről szóló tanulmányában mutat rá a magánvállalatok új ártalmakba való bevonásának legnagyobb kihívására, arra, hogy a magánfinanszírozó szervezetek elsősorban profitmaximalizálók, és csak másodsorban biztonságmaximalizálók.²⁰

---

¹⁴ Hayek, Friedrich August von: *The Road to Serfdom*. London: Routledge, 1944.; Friedman, Milton: *Capitalism and Freedom*. University of Chicago Press, 1962.

¹⁵ Beattie, James M.: *Early Detection: The Bow Street Runners in Late Eighteenth-Century London*. In: c. Emsley, H Shpayer-Makov: *Police Detectives in History, 1750-1950* Farnham, UK: Ashgate, 2006. 15-32. o.

¹⁶ Zedner, Lucia: *Security London*: Routledge Taylor and Francis Group. 2009.

DOI-azonosító: <https://doi.org/10.4324/9780203871133>

¹⁷ Simon, Jonathan: *Governing through crime: How the war on crime transformed American democracy and created a culture of fear*. Oxford: Oxford University Press, 2007.

¹⁸ Stenning, Philip C. – Shearing, Clifford D.: *The quiet revolution: The nature, development and general legal implications of private policing in Canada*. *Criminal Law Quarterly* 1980/22. 220-248. o.

¹⁹ Brodeur, Jean Paul: *Foreword*. In: Wood, Jennifer D. – Dupont, Benoît (eds.): *Democracy, Society and the Governance of Security*. Cambridge: Cambridge University Press, 2006. xi–x. o.

²⁰ Bures, Oldrich: *Public-private partnerships in the fight against terrorism?* *Crime Law Soc Change* 2013/60. 429-455. o.

Írásomban az UEFA (Union of European Football Associations – Európai Labdarúgó Szövetség) EURO2020 Labdarúgó Európa Bajnokság „*Biztonság*,²¹ *Biztosítás*,²² *Szolgáltatás*”²³ szlogenű magyarországi szervezését mutatom be.²⁴ A szervezés valamennyi elemének megismerése érdekében interjút készítettem Kovács Péterrel, a Magyar Labdarúgó Szövetség (továbbiakban: MLSZ) Biztonsági Igazgatóság szervezőkori igazgató-helyettesével.²⁵ A továbbiakban a vele készített szakmai interjú és az UEFA elvárásoknak megfelelő hivatalos dokumentumokban is megjelenő tervezés szakmai tapasztalatait mutatom be.

A szervezés vállalása

Magyarország miniszterelnöke, az általa 2014. április 17-én aláírt kötelezettségvállalási nyilatkozatban erősítette meg, hogy hazánk kormánya teljeskörűen és korlátozás nélkül ért egyet az UEFA EURO 2020 Tournament Requirements²⁶ anyag hatodik, „*Sector 06 – Safety and Security*” (Biztosí-

---

²¹ Biztonság: általános értelmezésben olyan intézkedéseket foglal magában, amelyek valamely eseményen nézőként jelen lévő egyének vagy egy tágabb közösség tagjai egészségének és biztonságának a védelmére irányulnak.

²² Biztosítás: általános értelmezésben olyan intézkedéseket foglal magában, amelyek célja a stadionokon és egyéb sportlétesítményeken belül és kívül megvalósuló büntetendő cselekmények és antiszociális magatartás megelőzése, illetve az ilyen cselekményekkel és magatartással szembeni fellépés.

²³ Szolgáltatás: általános értelmezésben olyan intézkedések (szolgáltatások) széles köre, amelyek célja az egyének igényeinek oly módon történő kielégítése, hogy az egyének jól és megbecsülve érezzék magukat, és érezzék azt, hogy szívesen látják őket, valamint hogy aktív résztvevői egy eseménynek; magában foglal továbbá egy sor megelőző intézkedést, például sporttal kapcsolatos közösségi projekteket és szurkolói részvételt.

²⁴ Állandó Bizottság konzultatív látogatása Magyarországon (2018. november 15-16.) Európa Tanács, Strassbourg, 2019. március 29. 29. o.

²⁵ Ezúton köszönöm meg Kovács Péternek a tanulmányom elkészítéséhez nyújtott önzetlen segítségét.

²⁶ UEFA EURO 2020 Tournament Requirements - UEFA EURO 2020 Versenykövetelmények.

tás és Biztonság) fejezetében foglaltakkal. A versenykövetelményeket minimum követelményként elismerve vállaltunk kötelezettséget a hazánk területére vonatkozó integrált biztonsági és védelmi koncepció kidolgozására. Elismertük a szervezéssel kapcsolatosan felmerülő teljes felelősséget, felmentve ezzel bármely harmadik felet annak terhe alól.

A többéves operatív előkészítés során 45 magyarországi UEFA látogatás, 35 svájci workshop, 10 Bizottsági Ülés, több mint 150, külsős partnerrel történő egyeztetés, valamint 15 konferencia és tanulmányút valósult meg. Az UEFA EURO2020 végrehajtására – a 2021. június 12. és július 12. közötti időszakban – Európa négy időzónájának 10 nyelvi környezetében, 31 rendezvénynapon, 11 szervező ország összehangolt tevékenységével 24 futballcsapat 51 mérkőzésének biztonsága megteremtésével került sor.

A kiemelkedő jelentőségű sport- és kulturális esemény – szerte a nagyvilágból – érdeklődők millióit vonzotta a rendezvények helyszíneire, amely különösen összetett biztonsági kihívás elé állította a rendező országokat. Olyan körülményeket kellett biztosítaniuk, melyek között minden résztvevő biztonságban, kiegyensúlyozottan szórakozhatott, és megélhette az európai összetartozás élményét. A mérkőzések és az azokhoz kapcsolódó események kulturált, biztonságos megrendezése pedig csak a szervezésben részt vevő valamennyi szereplő és szakterület összehangolt, professzionális munkavégzésével, partnerségen alapuló, széleskörű nemzetközi együttműködéssel valósulhatott meg (ennek alapjaként jelölve egymás elfogadását, kölcsönös tiszteletét és az együttműködési készséget). A cél tehát egy olyan esemény megszervezése volt, amely megjeleníti, felmutatja az európai értékek sokaságát és sokszínűségét.²⁷

Forrás: https://www.uefa.com/MultimediaFiles/Download/EuroExperience/competitions/General/01/95/21/41/1952141_DOWNLOAD.pdf

Letöltés ideje: 2024.01.22.

²⁷ EURO 2020 Budapest SSNS Concept Briefing. UEFA 2020 elvárások hivatalos dokumentum, Budapest rendező város. 4. o.

A tervezéssel kapcsolatos szerepek és felelőségek

A sportrendezvények biztonságának garantálásával kapcsolatos tevékenységet szabályozó hazai jogszabályok a sportszervezetek kötelezettségei közé sorolják a szervezéssel és rendezéssel, a résztvevők személy- és vagyonbiztonságával összefüggő feladatok végrehajtását. Kiemelt hangsúlyt helyezve az előkészítés (megfelelő környezet és feltételek garantálása, azaz biztonság/safety), a szolgáltatások (szurkolók részére nyújtott megfelelő szolgáltatás/service) és a biztosítás (a közrend és a rendezvény szervezője által meghatározott pályarendszabályok érvényre juttatása, a biztosítás/security) hármására. A biztonság nyújtására, amely több szervezet és személy aktív, megfelelően elhatárolt felelőségi körében megvalósuló, együttműködésre épülő, leginkább szervezési (proaktív), mintsem rendezvénybiztosítási (reaktív) feladat.

Az együttműködő szervezetekről

Állami feladatként jelölhető sportrendezvényeken (és az azokhoz köthető helyszíneken) a közrend, közbiztonság fenntartása/helyreállítása. Míg a sportszervezetek szervezőjének kötelességeként a sportrendezvényen résztvevők személyi és vagyonbiztonsága megóvása, a jogsértések megelőzése érdekében szükséges intézkedések megtétele vagy azoknak az illetékes hatóságnál történő kezdeményezése. A közös tevékenység – jogszabályi kötelezés alapján – az alábbi szervezetek együttműködésével valósulhatott meg:²⁸

- A rendőrség a sportrendezvényekkel összefüggésben hatósági és rendészeti feladatokat lát el, illetőleg koordinálja a hatósággal és illetékességgel bíró társ rendészeti szervek munkáját.

---

²⁸ Érdekességként említem meg, hogy az előkészítés – majd a végrehajtás fázisában is – a koordinációs szervezetek szintjeit a vezetési ponton szakmai, a regionális törzs szintjén szakmapolitikai, míg az operatív törzset politikai szintként jelölték.

- A katasztrófavédelem országos hatáskörében a sportlétesítményekkel kapcsolatosan eljárva bírálja el a különböző szolgáltatók által elkészített tűzvédelmi dokumentációkat (tűzvédelmi szabályzatokat, kiürítési számításokat, kimenekítési és kiürítési terveket, tűzriadó terveket, a cselekvési protokollok felülvizsgálati dokumentációit, a tűzvédelmi oktatási anyagokat). A létesítmények használatát ellenőrzi, a sport- és egyéb rendezvények megtarthatóságát – hozzájárulással – engedélyezi.
- A Sportrendezvényeket Biztonsági Szempontból Minősítő Bizottság (a továbbiakban: Bizottság) a rendőrség által működtetett szakértői testület, amely végrehajtja a sportrendezvények biztonsági kockázat szerinti minősítését.
- Az egészségügyi szolgáltató a résztvevők egészségügyi biztosítását, ellátását, mentését jogszabályi kötelezés alapján ellátó szervezet.
- A sportlétesítmény tulajdonosa és üzemeltetője a rendezvényhez kapcsolódóan felelős a létesítmény jogszabályi előírásoknak megfelelő működésért és üzemeltetéséért. A létesítmény igénybevételét a szervező részére szerződés útján biztosítja.
- Szervező az a sportszervezet, amely a sportrendezvény vonatkozásában a lebonyolításért felelős.
- A Budapesti Közlekedési Központ a budapesti közlekedés szervezésért felelős szervezet, amely összefogja, integrálja és szakmai alapon működteti fővárosunk tömegközlekedését.
- A rendező szerv a szervező által (a sportrendezvény biztonságos lebonyolítása, a helyszíni rend fenntartása, a szervezési feltételek biztosítása a rendezés érdekében) szerződésben megbízott, a személy- és vagyonvédelmi, magánnyomozói tevékenységről szóló törvény hatálya alá tartozó, rendezőket (security steward) és közreműködőket (safety steward) alkalmazó vállalkozás.
  - Rendező (security steward), a hatósági (személy- és vagyonvédelmi) igazolvánnyal rendelkező – jogszabályban és a

sportági szakszövetség belső szabályzatában jelölt képesítési/képzési követelményeknek megfelelő –, a rend, a helyszíni rend fenntartására, a szervezési feltételek biztosítására felkészített, a személy- és vagyónbiztonság garantálására, szerződésben megbízott személy.

- Közreműködő (safety steward) a sportrendezvényel összefüggő feladatokat önkéntes, munka- vagy a munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyban ellátó, 18. életévét betöltött közreműködő. Alkalmazásával – feladataival, ruházatával, képzésével – a sportrendezvény biztonságos lebonyolításával kapcsolatos előírásokat, rendelkezéseket az alkalmazó szövetség szabályzatban határozza meg. Feladata – rendezői tevékenységet nem folytatva – a nézőkkel, a sportrendezvény egyéb résztvevőivel való kapcsolattartás (a sportrendezvény helyszínére való bejutással, azon belüli tájékoztatóval kapcsolatos tájékoztatás adása, a rendezvény biztonságos lebonyolításának támogatása, a rendezvény helyén nyújtott szolgáltatások igénybevételeiben való segítségnyújtás). Végszükség esetén joga és kötelessége a személy- és vagyónbiztonság érdekében fellépni.

A rendezéssel kapcsolatos releváns hazai képességek

A honi sportesemények szervezését és biztonságát számos, az állami szervezetek és szervezők vonatkozásában is egyértelmű felelősségi viszonyokat teremtő jogszabály – alapvetően a sportról szóló 2004. évi I. törvény – fogalmazza meg.

Állami feladatként jelentkezik a sportrendezvények közbiztonságáról való gondoskodás, az azok biztonságos lebonyolításához szükséges elsődleges hozzájárulás. Konkrét sporteseményt érintően pedig a szervező feladata a sportrendezvényen részt vevők személy- és vagyónbiztonságának

megóvása, a bűnmegelőzés érdekében teendő intézkedések megtétele, az intézkedések illetékes hatóságnál való kezdeményezése.²⁹

A sportrendezvények – különösen a magántulajdonú nyilvános helyeknek minősülő létesítményekben/stadionokban (továbbiakban: stadion) történő – biztosításához a rendőrség előzetes, illetőleg dinamikus kockázátértékelés alapján biztosítja a stadionokon belüli rendőri jelenlétet (alacsony biztosítási profiltól, a rend helyreállítását célzó végrehajtási szint emelésének lehetőségével). A stadionokban szervezett sportrendezvények biztonságáért, a személy- és vagyonvédelmi feladatok elsődleges ellátásáért pedig a szervező által megbízott rendező szerv a felelős.

A szervező által sportlétesítménybe szervezett sportesemény (versenyrendszer) megkezdése előtt az annak biztosítási feladataiban érintett szervezetek (rendőrség, katasztrófavédelem, népegészségügyi államigazgatási szerv) a stadiont ellenőrzik. Annak megfelelése esetén a versenyrendszerben történő igénybeviteléhez hozzájárulnak (a sportlétesítmény ezt követő pályahitelesítését pedig a sportszövetség hajtja végre). Sportlétesítménybe – nézők részvételével megvalósuló – versenyt szervezni kizárólag az említett három hatóság, illetőleg a sportszövetség által kiadott engedélyek alapján lehet.³⁰

Biztonsági kockázat szerinti minősítés

A sportrendezvényeket a Biztonsági Szempontból Minősítő Bizottság három (normál, fokozott és kiemelt) biztonsági fokozatba sorolhatja.³¹ A

---

²⁹ A szervező felelőssége a résztvevők sportrendezvény helyszínén történő megjelenésétől az onnan való távozásáig tart.

³⁰ A sportrendezvény rendezői feladatainak végrehajtására – kockázátértékelésre alapozott tervezéssel, szöveges és grafikus elemeket is tartalmazó – biztonsági, biztosítási, kimeneti és kiürítési tervet kell készíteni (ezekben rendelkezve a személy- és vagyonbiztonsággal kapcsolatos információkról, végrehajtandó feladatokról), az egyes szervezési fázisok, folyamatok további dinamikus értékelésének és elemzésének rugalmasan változó követelményével.

³¹ 54/2004. (III. 31.) Korm. rendelet a sportrendezvények biztonságáról.

szervező és a rendező által a személy- és vagyonvédelem garantálása érdekében végrehajtandó biztosítási feladatok során kiegészítő biztosítási tevékenységet ellátó rendőrség a nyilvános helyeknek minősülő stadionokban csak szerződéses formában vagy annak indokoltsága – biztonsági kockázata – alapján közfeladatként vesz részt a sportesemények biztosítási feladatainak ellátásában. A rendező, illetve a rendező szerv a rendezvény ideje alatt köteles a rendőrséggel – annak igényei szerint – együttműködni, munkáját a biztonság érdekében elősegíteni, támogatni.

Az intézkedési jogosultságokról

A sportlétesítmények biztonságának megteremtése, az elsődleges intézkedések megtételének kötelezettsége a rendező céget terheli. A rendező törvény erejénél fogva jogosult a bűncselekmény és a szabálysértés elkövetésén tetten ért személyt a cselekmény abbahagyására felszólítani, a cselekmény folytatását megakadályozni, az elkövetőt elfogni és a birtokában lévő, bűncselekményből származó vagy annak elkövetéséhez használt tárgyat, illetve támadásra alkalmas eszközt elvenni. A rendező az intézkedése során megvalósult cselekményeket egészen a visszatartás jogszabályban meghatározott idejéig köteles kamerákkal dokumentálni, az elfogott személyt a legrövidebb időn belül az illetékes hatóságnak átadni vagy azt az intézkedéséről értesíteni.

A rendező arányos mérvű kényszerítő testi erő alkalmazásával a résztvevő biztonságát fenyegető támadást elháríthatja, a védett létesítménybe, területre való jogosulatlan belépést megakadályozhatja, a jogosulatlan bent tartózkodót onnan eltávolíthatja, a rendezvényt zavaró vagy annak biztonságát veszélyeztető személyt a rendezvényről eltávolíthatja.³²

---

³² A rendezői feladatokat ellátó személy- és vagyonőr – jogszabályi felhatalmazás alapján – jogos védelmi helyzet és végszükség esetén jogosult támadás elhárító eszközök (vegyi eszköz, gumibot, őrkutya, löfegyver) alkalmazására.

A közreműködő (steward) munkája során szintén csak jogos védelmi helyzetben és végszükség – a saját vagy a támadással érintett személy védelme – esetén alkalmazhat a támadás elhárításához megfelelő, arányos védelmet biztosító testi erővel fellépést. A steward munkáját a szervező sport-szervezet megbízottja vagy a biztonsági felelős által kijelölt személy irányítja (a feladatok meghatározására alapvetően a vezetési ponton kerül sor, ahol a kiadott releváns utasításokat, történéseket eseménynaplóban rögzítik). A munkavégzéssel kapcsolatos további lényeges körülmény valamennyi steward egyedi beazonosíthatóságának követelménye, a munkavégzés során használt mellényük rendezők által használt mellényektől való egyértelműen elhatárolható különbözősége.

Ugyanitt, a teljesség igénye nélkül kell szólnom a sportrendezvény egészségügyi, tűz- és katasztrófavédelmi biztosításáról³³, melyek végrehajtásában – az állami szereplőkön túl – szintén kiemelt szerepet kapnak a civil szektor szereplői.

A sportrendezvények biztonságát befolyásoló tényezőkről

Az EURO2020 hazai mérkőzései során a rendőrség hatékonyan támogatta a szervezőket. Ugyanakkor a biztonsággal kapcsolatos feladatok elsősorban a szervező és a rendező hatáskörébe tartoztak, míg a rendőri igénybevétel – dinamikus kockázatelemzés alapján változó – formája a valós kockázatoknak megfelelően került meghatározásra.

A sportrendezvények területén az öt százalék feletti alkohol tartalmú szeszesitalt – jogszabályi tilalom alapján – az esemény kezdetét megelőző két órával és az annak befejezését követő egy óráig terjedő időszakban árusítani, kiszolgálni és fogyasztani tilos (míg további önkormányzati rendelkezések korlátozták a rendező stadion környezetében történő alkoholos termékek árusítását).

---

³³ Az EURO2020 biztosítását szövetségi felkérés alapján a Fire Safety Events Kft. látja/látta el.

Hazánkban a pirotechnikai termékek birtoklását, felhasználását, forgalmazását, a sportrendezvények helyszínén előforduló pirotechnikai tevékenység rendjét kormányrendelet³⁴ szabályozza, amely hat kategóriába sorolja a szurkolók által általában használt pirotechnikai termékek körét (ezek forgalmazása, birtoklása, felhasználása tiltásával).³⁵

Valamennyi sportrendezvény biztosításában kiemelt súllyal van jelen a jegyértékesítés és a jegyellenőrzés biztonságos, minden részletre kiterjedő lebonyolítása:

- normál fokozatú mérkőzésnél a rendező dönt a (névre szóló és nem névre szóló) jegyértékesítés formájáról,
- fokozott biztonságú kockázatú mérkőzéseknél a Bizottság határozza meg a jegyértékesítés módját, míg a
- kiemelt biztonsági kockázatú mérkőzés esetén kötelező elemként van jelen a névre szóló jegyértékesítés (a sporttörvény alapján a beléptetés során a rendezőnek jogában áll a résztvevő személyazonosságát összevetni a jegyen szereplő adatokkal).

Sportrendezvényre beléptetés, távoltage

A néző a sportrendezvényre (a pályarendszabályokkal összhangban) akkor léptethető be, ha³⁶

---

³⁴ 173/2011. (VIII. 24.) Korm. rendelet a polgári célú pirotechnikai tevékenységekről.

³⁵ Honi sportlétesítményekben pirotechnikai terméket felhasználni kizárólag pirotechnikus jelenlétében és irányításával, rendőrségi hatósági engedéllyel lehet (az engedély nélküli pirotechnikai tevékenység szabálysértést valósít meg).

³⁶ A sportrendezvények látogatásától való távoltage intézményének kereteit szabályozza:

- 2004. évi I. törvény a sportról,
- 54/2004. (III. 31.) Korm. rendelet a sportrendezvények biztonságáról,
- 2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről,
- 2012. évi II. törvény a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről,
- 1994. évi XXXIV. törvény a Rendőrségről.

- érvényes belépőjeggyel, bérlettel vagy más belépésre jogosító igazolással rendelkezik,
- nem áll nyilvánvalóan alkohol, kábítószer vagy más bódító hatású szer befolyása alatt,
- nem tart magánál szeszes italt, kábítószert, valamint olyan tárgyat, amely a sportrendezvény megtartását, továbbá mások személyi és vagyonbiztonságát veszélyezteti, vagy amelynek a sportrendezvényre való bevitelét a szervező a belépőjegy vásárlását megelőzően megtiltotta, és erről a belépőjegy vásárlóját megfelelően tájékoztatta,³⁷
- nem tart magánál mások iránti gyűlöletre uszító feliratot, zászlót vagy egyébként jogszabály által tiltott önkényuralmi jelképet,
- nem áll kizárás, a sportrendezvények látogatásától eltiltás büntetés, szabálysértési kitiltás vagy külföldi sportszervezet, hatóság, bíróság hasonló tartalmú döntésének hatálya alatt,
- vállalja, hogy a rendező felszólítására igazolja személyazonosságát,
- tudomásul veszi, hogy a sportrendezvény ideje alatt róla kép- és hangfelvétel készül;
- nem tanúsít a sportrendezvény megtartását, illetve mások személyi és vagyonbiztonságát veszélyeztető vagy rasszista, gyűlöletre uszító, másokban félelmet keltő vagy másokat megbotránkoztató, nem a sportszerű szurkolással összefüggő magatartást.

Ugyanitt szükséges írnom – a rendőrség által vezetett adatokról, a sportról szóló törvényben meghatározott sportrendészeti nyilvántartás hatálya alá tartozó, valamint a külföldi hatóságok és egyéb szervekkel azonos célú – a távoltartás intézményében érintett személyek rendőrhatósági nyilvántartásáról.³⁸

---

³⁷ Sportrendezvényen résztvevő csomagjának, ruházatának átvizsgálására a rendezvényt biztosító rendező, a rendező szerv alkalmazottja vagy a rendőr jogosult.

³⁸ 1994. év XXXIV. törvény a Rendőrségről.

Kameraképek figyelése, rögzítése

A Rendőrségi törvény (továbbiakban: Rtv.) alapján a rendőrség elektronikus térfigyelő rendszerrel megfigyelheti és rögzítheti a közterületi rendőri intézkedéseket. Míg a stadionon belül működő kamerarendszerek képeinek megfigyelésére a rendőrség képviselője jogosult, addig a fokozott és kiemelt rendezvények esetén a szervező és a rendező kötelezettségében is megjelenik a résztvevők egyedi azonosítását lehetővé tevő, minőségi felvételt biztosító test- és egyéb kamerák telepítése/üzemeltetése, a felvételek rögzítése. A kamerákat a rendőrség által meghatározott számban és helyeken (például a stadionban, a kijelölt parkolóban, a beléptetések helyein³⁹ stb.) kötelesek a résztvevők személy- és vagyonbiztonsága érdekében elhelyezni. A kameraképeket, felvett adatokat a spotrendezvény területén erre a célra létrehozott helyiségben, a vezetési ponton a szervező, a rendező, a rendező szerv képviselője egyidejűleg és folyamatosan figyelemmel kíséri (itt a rendőrség és az Nemzetbiztonsági Szakszolgálat erre kijelölt képviselője is jelen lehet, a kamerák kezeléséhez való hozzáférésük biztosításával).⁴⁰

Útvonal, szállás és edzőhely biztosítása

A hivatalos rendezvényhelyszínek állandó rendőri jelenlét melletti biztosítását, magánbiztonsági szakemberek is segítették. A mérkőzések helyszínénél szolgáló létesítményekhez vezető útvonalakat, a környező nagyobb csomópontokat, a szurkolói zónákat ideiglenesen telepített mobil videó/kamerarendszerek kameraképén keresztül is ellenőrizték.

---

³⁹ Érdekességként jegyzem meg, hogy mindez kiterjedhet a beléptetésre váró szurkolók által elfoglalt közterületekre is.

⁴⁰ A teljesség igényére törekedve említtem meg a rendező biztonsági szolgálat és a rendőrség által telepített kamerarendszerekkel szemben – a hazai jogszabályok által – támasztott követelményeket, a külső (elsődleges) beléptető pontok megfigyelését, a beléptetőkapuk fix kamerás megfigyelését és a beléptető kapucsoportok hátulról történő megfigyelési igényét. A kameraképek megfelelő felbontásának és látószögének, a rendszer bővítésének követelményét, annak az integrált vezetési pontba történő bekötését.

A csapatok és a hivatalos személyek utaztatására ajánlott útvonalakat dolgoztak ki, míg a rendőri és a társszervek a szervezőkkel együttműködve kivonási útvonalakat és menekítési helyiségeket jelöltek ki.⁴¹

A szurkolói zónák, a szállás- és rendezvényhelyszínek műveleti biztosítását technikai eszközökkel (New Jersey beton terelőelemekkel), demonstratív és élőerős állomány bevonásával erősítették meg.

A csapatok biztonságát – az általuk igénybe vett hivatalos helyszíneken elsősorban magán –, személy- és vagyonvédelmi vállalkozás (Valton-Sec Zrt., a továbbiakban: Valton) igénybevételével garantálták, amely tevékenységet a rendőrség alapvetően a biztosítások külső körzetéből támogatta (a csapatok, a rendező városokon belüli hivatalos programokra utazásuk során rendőri kíséréssel közlekedtek). A biztosításban részt vevő rendőri szervek, a vagyonvédelmi vállalkozás, a szervező és a csapat saját biztonsági delegáltjai közötti kapcsolattartást a – rendőrség hivatásos állományából kiválasztott – „*Team Security Liaison Officerek*” (Csapat Biztonsági Összekötő Tisztek) útján biztosították. Kiválasztásuknál prioritást jelentett az angol vagy az adott csapat nyelve szerinti idegennyelvtudás, a rendőri szakmai tapasztalat és a labdarúgó mérkőzésekhez kapcsolódó biztonsági feladatokban való jártasság.

A sportesemény szellemiségének megfelelő rendfenntartási modell

Az EURO2020 keretében hazánkban megrendezésre kerülő labdarúgó-mérkőzések biztonsági kockázatára tekintettel a biztosítási feladatok a stadion belső és külső környezetére egyaránt kiterjedtek, amelyek különböző vezetési szintű elemek működtetését indokolták. A személyvédelmi erők, a nemzetközi rendőri együttműködési központ és a rendvédelmi szervek tevékenységét a Nemzeti Irányítási Központ fogta össze (míg az alárendeltségében a főváros területén és a határrendészeti feladatok irányítására ve-

---

⁴¹ 160/1996. (XI. 5.) Kormányrendelet a védett személyek és a kijelölt létesítmények védelméről.

zetési pontok működtek). A nemzeti szinten működő Művelési Törzs (a továbbiakban: Törzs) felépítésében – a feladat végrehajtásának jelentőségére tekintettel – a civil biztonsági szolgálat tevékenysége az állami rendészeti erőkkel egy szinten került megjelölésre.

A rendőri erők alkalmazását négy szintre osztották be. Első szintre delegálták a támogatási, segítségnyújtási, informálási és információszerzési feladatokat (bűnügyi állomány, párbeszéd rendőrök, közlekedésrendészeti/zárási feladatok, szurkolók figyelemmel kísérése, tájékoztatása, a Törzs tevékenységének segítése). A második szinthez a megelőzési egyes csoport elemei tartoztak, értve ez alatt a látható közrendvédelmi erők (4-5 fős járőr csoportok) alkalmazását, frekvenciált helyszínek ellenőrzését (metrómegálló, zárási, beléptetési pontok, gyülekezési pontok, rendezvényhelyszínek stb.), megerősítését és a terrorhellyel kapcsolatos megelőző tevékenység ellátását. A harmadik szint az úgynevezett megelőzés kettes tevékenység a nagyobb létszámú, csapaterőbe szervezett rendőri egységek (bevetési csoport, szakasz, század) alkalmazását jelentette, míg a négyes szint magát a tényleges beavatkozást jelölte (gyors reagálású, kiképzett, speciális rendőri egységek, konkrét szurkolói rendbontás, jogellenes, erőszakos cselekmények esetén).

A szurkolói mozgás biztosítása – a részt vevő nemzetközi válogatottak és azok egymáshoz való viszonya függvényében – a hazai és nemzetközi tapasztalatok figyelembevételével és a megfelelő rendőri erő bevonásával, dinamikus kockázatelemzés útján valósult meg az országhatár átlépésétől a kilépésig terjedő időszakban (országon belüli mozgás, szálláshely biztosítása, szurkolói zóna, szurkolói vonulás, rendezvényhelyszín).

A biztosítás módszereiről

Az EURO2020 rendezvény biztosítása során alkalmazott biztosítási módszerek alapját az alacsony és a magas profilú biztosítási tevékenység képezte. Az alacsony profilú biztosítás során szükséges mértékű látható (egyenruhás) rendőri erő alkalmazásának célja a szurkolók segítése, a velük történő együttműködés, a kommunikáció és a tájékoztatás (párbeszéd

rendőrök alkalmazása) volt, míg a beavatkozó (csapaterő) egység a szurkolók által nem látható módon, a rendezvény környezetében került elhelyezésre. Magas profilú biztosítás esetében folyamatos és nagy létszámú rendőri erő alkalmazásával a speciális felkészültségű/felszereltségű gyors reagálású rendőri egységek bevetésére került sor a szükséges/arányos kényserítő erő, eszközök fokozat szerinti alkalmazásával.

Az EURO2020 integrált irányításával összhangban a Puskás Ferenc Stadionban információ-vezérelt, dinamikus döntéshozatali struktúrán alapuló közös, integrált – feladatát a biztonsági koncepció által ellátó – vezetési pont került kialakításra. Az irányításban részt vevő delegáltak (esemény-szervező, biztonsági vezető, rendőrség, biztosításvezető – civil biztonsági szolgálat), katasztrófavédelem, egészségügyi szolgáltató, létesítményüzemeltetés, kommunikációért felelős szakember, mérkőző csapatok által delegált egy-egy biztonsági tisztviselő) munkacsoportban dolgoztak. A szervezetrendszer működését a szervező képviselője egy személyben irányította.

A lebonyolítás során fokozott figyelmet kellett fordítani a rendezvényekre érkező, jeggyel nem rendelkező látogatók elhelyezésére és kiszolgálására, az ingyenesen látogatható „*Fan Zone*”-ok (szurkolói zónák) és a „*Public Viewing Areas*” (nyilvános nézőterek) biztonságának megteremtésére. Azok sajátosságaira⁴² tekintettel, azt külön helyszíneként integrálva a teljes biztonsági koncepcióba. A zóna közterületi, de a stadionhoz hasonló rendezvényhalmaznak minősülő helyszínén a rendezői feladatokat – a rendőrséggel szorosan együttműködve – a vagyonvédelmi vállalkozás, míg annak közvetlen környezete rendfenntartását a rendőrség látta el. Ezeket a helyszíneken a biztonsági szolgálat által kamerák, beléptetőkapuk és mobil vezetési pont kerültek felállításra.

---

⁴² Az előre pontosan meg nem határozható látogatószám/tömegsűrűség figyelemmel kísérésére, a ki- és beléptetés kontrollálására, a katasztrófavédelmi-mentési-kiürítési szabályozók betartására stb.

Mindezek alapján – a vezetési és döntési szintek struktúrájában – elengedhetetlen volt a megfelelő feladat- és döntéshozatali hatáskörök megosztása, a kommunikációs folyamatok egyértelmű meghatározása. A sportrendezvényel összefüggésben a feladatkörök az alábbi képet mutatták:

- az önkéntes (volunteer) – UEFA iránymutatás szerinti – feladatkörébe a parkoltatás, a vendégfogadás (welcoming), a jegyellenőrzés támogatása és a belső tájékoztatás;
- a közreműködő (safety steward) feladatkörébe a jegyellenőrzés, a beléptetés, a belső tájékoztatás, a nézők magatartásának ellenőrzése, a menekítés, az egészségügyi ellátás és a rendezők munkájának támogatása;
- a rendező (security steward) feladatkörébe a jegy ellenőrzése, a jegy kezelése, a ruházat- és csomagátvizsgálás, az önkétesek és közreműködők támogatása, szükség esetén intézkedés és támadáselhárító eszközök alkalmazása a vagyonvédelmi törvény alapján, az elsődleges intézkedés megtétele, a kimenekítés és kiürítés, az egészségügyi ellátás támogatása;
- a rendőrség hatáskörébe pedig alapesetben a rendezői intézkedés/tevékenység támogatása, az intézkedés alá vont személyekkel szembeni rendőri intézkedés foganatosítása tartozott.

Az EURO2020 gyakorlati végrehajtása során a biztosításban érintett szervezetek és személyek részére meghatározott kommunikációs stratégia elemei a fokozatosság sorrendjében a tájékoztatás (a tömeg preventív irányítása), a kommunikáció (az egyes személyek és csoportok részére információk átadása), a felszólítás (a szabálysértő személyek és csoportok figyelmeztetése magatartásuk következményeire) és a figyelmeztetés (a megkezdett intézkedés jogszerű és szabályos végrehajtásának verbális támogatása) voltak.

Itt szükséges írnom a szervezési és biztonsági kommunikációs intézkedési terv elkészítéséről, a kríziskommunikációra történő felkészülésről, az

egyres kommunikációs alapelvek lefektetéséről. Alapvetésként jelölve a lehető leggyorsabb hivatalos és ellenőrzött közlések, kommunikációs protokollok (kódok) és az egy hang (egységes üzenetek megosztása több csatornán) elvét.

Az EURO2020 magánbiztonsági szolgáltatójának tevékenységéről

A Valton, mint az MLSZ által a sportrendezvényvel kapcsolatos rendészeti tevékenységgel megbízott, specifikus sportrendezői jogosultságokkal rendelkező vagyonvédelmi vállalkozás, 2008 óta látja el az MLSZ szervezésében megvalósuló felnőtt- és korosztályos válogatott labdarúgó mérkőzések és számos nagy tömeget vonzó esemény biztosítási feladatait.

A hatékony szervezetirányítás érdekében a megrendelő részéről ez esetben is célszerű volt a rendezvényvel összefüggésben felmerülő alábbi feladatokat az egységes irányítási rendet biztosító szolgáltatóval végrehajtani:

- biztonsági tervezés, kockázatelemzés;
- biztonsági lebonyolítás;
- steward szolgáltatás;
- hostess szolgáltatás;
- személygépkocsik bérbeadása;
- biztonsági sofőrszolgálat, sofőr személyzet kölcsönzése;
- ultra rövid hullámú rendszerek bérbeadása;
- biztonsági eszközök (fémkeresőkapuk, röntgengépek stb.) kölcsönzése, telepítése.

A biztonsági szolgálat szervezeti felépítése

A Valton szervezeti struktúrája⁴³ alapvetően úgy lett kialakítva, hogy a rendezvények biztosítása jól meghatározott hatásköri és felelősségi viszonyok mentén, centralizáltan és hatékonyan működjön. Szervezeti felépítése a belső működési mechanizmusokon túl egyben irányítási, vezetési- és kommunikációs útvonalat is jelent a szolgálati útvonalak következetes betartásával, a vezető és a beosztott állomány közötti alábbi feladat- és hatáskörmegosztással:

- Az általános biztosításvezető (főrendező) vezet és irányít, a szervezet élén egyszemélyben felel a teljes rendezvény biztonságáért, és a biztonsági céget képviselve vesz részt az operatív irányítás munkájában. A szervezet az általános biztosításvezetőn keresztül kommunikál a szervezéssel.
- A helyi biztosításvezetők – a biztosításvezető (főrendező) közvetlen irányítása alatt – területi alapon meghatározott irányítási feladatokat ellátva az egyes részterületek (például a stadion, a szálloda stb.) biztosításért felelnek.
- A biztonsági koordinátorok – az egyes részterületek biztosításvezetői alá rendelve –, különböző specifikus feladatok tekintetében szintén irányítási feladatot látnak el (például VIP, öltözők, vendégkapu).
- A csoportvezetők alá közvetlenül beosztott állomány feladata a végrehajtás. Ők a rendezők, a stewardok, illetve az önkéntesek.
- A logisztikai terület funkciója a támogatás, a biztonsági szolgáltató személyi és technikai igényeinek logisztikai kiszolgálása, a szállítási feladatok és a járműpark rendelkezésre állásának biztosítása.

---

⁴³ Az EURO2020 mérkőzéseikhez köthető időszakban a személy- és vagyonvédelmi szolgáltató egyidejű létszámát 1800 főre tervezve annak 65%-ában rendezővel és 35%-ban közreműködővel valósították meg.

- A technikai támogatás feladata a biztosításban alkalmazott kommunikációs rendszer, beléptetőkapuk, kordonok és egyéb technikai eszközök telepítése, üzemeltetése.
- A projektasszisztens pedig az a személy, aki – a biztosításvezetők munkáját segítve, a végrehajtó állomány tevékenységét adminisztrálva – támogatja a biztosításban részt vevők tevékenységét.

Az EURO2020 rendezvényekkel kapcsolatos célzott felkészítések

Az UEFA a labdarúgó pályák biztonságának fejlesztése, továbbá az egyes nemzeti szövetségek EURO2020 felkészülésének támogatása, valamint az Európa Tanács Nézőtéri Erőszak Elleni Állandó Bizottság 2011/1. számú ajánlása alapján úgy döntött, hogy a sportrendezvényeken biztosítási feladatokat ellátó szakemberek munkáját – a szurkolók kiszolgálási színvonalának emelését szolgáló – központi és nemzeti képzési programok indításával támogatja. Egyértelművé tette annak tényét, hogy az EURO2020 biztosítása, illetve az azzal összefüggő feladatok végrehajtása minden résztvevő számára célirányos, egymásra épülő felkészülést tesz szükségessé. Itt kell azonban elkülönítenem a biztosításban érintett állami és nem állami szereplők felkészítését, amelyek közül – tanulmányom terjedelmi korlátaira tekintettel – a nem állami szereplők felkészítésének bemutatására kívánok nagyobb hangsúlyt helyezni. Ugyanakkor mégis lényegesnek érzem megemlíteni a Magyar Labdarúgás Stratégiája 2010-2020 dokumentumban megfogalmazott rendezői (security steward) és közreműködői (safety steward) képzési rendszert, a személy- és vagyoni képzések megszerzését biztosító akkori OKJ-s képzést, illetőleg a sportszövetség által támasztott képzettségi követelményeket.

Az EURO2020 eseményei biztosítására történő felkészítés speciális képzést, az egyes feladatkörökhöz kapcsolódó ismeretek elsajátítását irányozta elő, kiemelten fontos kérdésként kezelve az állomány kiválasztását és képzését. A rendezvény megkezdése előtt hat hónappal kerültek kiválasztásra a rendezők és közreműködők vezetői, akik felkészítése az elvégzendő feladataik függvényében történt. Valamennyi csoport felkészítése

(biztosításvezetők, biztonsági koordinátorok, rendezők, stewardok, önkéntesek) eltérő mélységű és más tudásanyag átadásával járt, ami – az egységes elvárások és elvek okán közös szervezés és irányítás alatt –, a lehető legtöbb szereplő (MLSZ, UEFA, biztonsági szolgálat, katasztrófavédelem, egészségügyi szolgáltató) bevonásával valósult meg. Megjegyezve azt is, hogy a többlépcsős felkészülés folyamata során a biztosításban minden szereplőre érvényes (Basic⁴⁴, Mid⁴⁵ és Pro⁴⁶ szintű) biztonsági kézikönyv készült.

A személy- és vagyonvédelmi feladatokról

A továbbiakban, az EURO2020-szal kapcsolatos személy- és vagyonvédelmi tevékenység végrehajtását annak komplexitásában, a rendezvényhelyszínekre történő beléptetéssel kapcsolatos területi, felelősségi és időbeni szempontok alapján elemzem.

A sportlétesítmény tágabb peremén húzódik az úgynevezett „*traffic perimeter*”, az a legkülső zóna, amelynek határán történnek meg a közlekedési zárások, a behajtásra jogosult gépjárművek átvizsgálása/ellenőrzése és beléptetése. A zónahatáron történő beléptetést, a belépési jogosultságok ellenőrzését a rendezők és/vagy közreműködők hajtják végre. A rendőrség biztosítja a közlekedési zárásokat, és jelenlétével támogatja a jogosultsággal rendelkező gépjárművek beléptetését, átvizsgálását. A „*traffic perimeter*” zónába – ahol rendezői, rendőri támogatással az önkéntesek és közreműködők általi „*welcoming-jegvirányítás*”, a biztonsági átvizsgálás és a jegykezelés előzetes támogatása zajlik – a mérkőzés előtt tizenkét órával kezdődően már csak gyalogosok, illetőleg a jogosultsággal rendelkező gépjárművek juthatnak be.

A stadion nagyjából 150-200 méteres környezetét határoló, a biztonsági intézkedés súlyponti elemeinek otthont adó külső zóna, az úgynevezett

---

⁴⁴ Basic: tömör, lényegi összefoglalás, elsősorban a végrehajtó állomány részére.

⁴⁵ Mid: általános összefoglaló szint a középvezetők, területi vezetők részére.

⁴⁶ Pro: teljes szint a szervezők és biztonsági menedzserek részére.

„*outer perimeter*”. A Puskás Ferenc Stadion környezetében mindez nagyjából 160 ezer m² területet jelentett, az annak zónahatárán – 240 darab fémdetektoros kapu, 300 darab kézi fémdetektor, 60 darab röntgengép használatával – megvalósuló biztonsági átvizsgálásokkal, előzetes jegy- és akkreditációs ellenőrzésekkel. Az ide érkező látogatókkal kapcsolatos feladatok megvalósítása alapvetően a jegy/akkreditáció alapján a megfelelő beléptetési pont/kapucsoport irányába történő terelést, a jegyek előzetes ellenőrzését és annak külső határán végrehajtott biztonsági átvizsgálást foglalta magában. Biztosítva ezzel a sportesemény belső helyszínére, az úgynevezett „*inner perimeter*”-be, a stadion belő területére érkező látogatók megfelelő szintű biztonsági átvizsgálását.

A már említett „*outer perimeter*” területén telepített, összesen 33 beléptető modul (60-120 fő/perc beléptetési képességű) felépítése a tervezett átteresztési kapacitások számítása alapján valósult meg, ami modulonként 14 darab csőkordonból, 1 darab 3x9 méteres sátorból, 4-4 darab fémdetektoros kapuból és csomagátvizsgáló asztalból, 1 darab csomagátvizsgáló röntgenből, valamint 1 darab akadálymentesített fémdetektoros kapuból állt.⁴⁷

Az átvizsgálás, a beléptetés végrehajtása a biztonsági szolgálat és az őket támogató önkéntesek alábbi elvek alapján megvalósuló feladata:

- az önkéntesé (volunteer) a terelés, az informálás és a csomagmegőrző üzemeltetése,
- a rendezőé (security steward) a ruházat- és a csomagátvizsgálás és a csomagmegőrző üzemeltetése,
- a közreműködőé (safety steward) a welcoming és az előzetes jegyellenőrzés, míg
- a rendőrségé a passzív jelenlét és a háttértámogatás volt.

---

⁴⁷ Érdekességként jegyzem meg, hogy bár az adott mérkőzés megkezdése előtt két órával már a teljes technikai háttér és élőerős személyzet rendelkezésre állt, a vendégek általában csak az utolsó egy órában, negyvenöt percben érkeztek meg a helyszínre.

Az átvizsgálás folyamata

A beléptetési ponthoz érkező vendégeket a lehetséges torlódások, hosszú sorok megakadályozásával az önkéntesek és a stewardok irányították a megfelelő bejáratokhoz, ahol a jegyek előzetes, vizuális ellenőrzése történt meg (az értékmegőrző konténerek az „*outer perimeter*” határán kívül voltak elhelyezve). Az átvizsgáláshoz vezető beléptetőfolyosók – ahol az átvizsgálási pontok irányában a stewardok biztosították a látogatók folyamatos haladását és elosztását – mobil kordonelemekkel kerültek kialakításra. A folyosók mobil kialakításának köszönhetően azok rugalmasan alakíthatók, illetőleg a távozás megkönnyítésére könnyen elbonthatók voltak. A mozgáskorlátozott vendégek számára pedig az egyes modulokon belül akadálymentesített folyosó állt rendelkezésre.

A jegyek előzetes ellenőrzését még az átvizsgáló kapuk előtt stewardok végezték mobil kézi eszközök segítségével, míg a jegyek érvényesítését az „*inner perimeter*” bejáratánál telepített forgókapus beléptetőponton végezték. Az előzetes ellenőrzés célja az érvénytelen jegyek kiszűrése, az érintett személyek problémás jegyeket kezelő ponthoz irányítása volt.

Az „*outer perimeter*” területére a belépés a fémdetektoros kapukon keresztül történt, a már ismerttetett technikai eszközök, magyar jogszabályi követelmények szerinti képzettséggel rendelkező személyek általi, megfelelő módú alkalmazásával (ennek személyzetét a biztonsági szolgálat rendezői adták a rendőrség tűzszerészeinek támogatásával). Az átvizsgálást a rendezők végezték, míg az önkéntesek és a közreműködő stewardok által, rendezői támogatással zajlott a jegy- és akkreditációs ellenőrzés, valamint az „*outer perimeter*” területén belüli jegyirányítás, információnyújtás. A rendőrség pedig már a mérkőzések megkezdése előtti hat órával történő rendelkezésre állásával támogatta a folyamatot.

Az „*inner perimer*” elnevezésű belső zóna a stadion falain belüli 60 ezer m²-es területet jelölte (lelátók, szektorok, öltözők, VIP területek), melynek külső határán – rendőri támogatással a rendezők és közreműködők által – valósult meg a jegyek ellenőrzése és az akkreditációs zónákba történő beléptetés. A mérkőzés megkezdése előtt már négy órával rendelkezésre álló

belső területen látható rendőri jelenlét nem volt, annak bevonására csak indokolt esetben került sor.

Szálláshelyek, edzéshelyszínek biztosítása

A részt vevő csapatok számára kijelölt szálláshelyek és edzéshelyszínek biztonsági és biztosítási elgondolását, illetőleg annak koncepcióját a hazai jogszabályok és az UEFA elvárásai alapján, a már említett biztonsági szintek figyelembevételével kellett megtervezni és végrehajtani. Az EURO2020 teljes lebonyolítását jellemző normál biztosítási szint során a szálláshelyek és edzéshelyszínek biztosítása – a csapatok érkezésétől a távozásig – a vagyonvédelmi cég technikai eszközökkel és rezsimszabályokkal támogatott élőerős őrzési felelősségi körét képezte (teljes felelősséget vállalva, konkrét fenyegetés esetén a védelmi szint rendőrség általi emelésének lehetőségével). Az adott helyszínek biztosítására felkért vagyonvédelmi cég, a szállás- vagy edzéshelyszín sajátosságaitól függő létszámmal, az állami rendészeti szervekkel együttműködve látta el tevékenységét (úgy mint például a terület rendőrség általi tűzszerész vizsgálatot követő „sterilen” tartását, a belépési jogosultságok/akkreditációk ellenőrzését, a szálláshelyek és edzéshelyszínek megfelelő módú és mértékű biztosítását).

Az EURO2020 a világjárvány tükrében

A rendezvény soha nem látott széleskörű és sokoldalú biztosítási gyakorlat mentén zajlott. Hazánk az UEFA-val folytatott egyeztetések alapján úgy határozott, hogy az EURO2020 mérkőzései során a Puskás Ferenc Stadion teljes kapacitással működhet, amire a Covid19 világjárvány magyarországi átoltottsági adatai és a járvány gyorsan csökkenő számadatai adtak lehetőséget.

A hazánkba látogató szurkolók a jogszabályi rendelkezéseknek megfelelően csak PCR teszt⁴⁸ vagy elismert oltási igazolvány felmutatásával vehettek részt a rendezvényeken. Budapesten három átvételi pont működött, amelyek zökkenőmentesen biztosították a jogosultságok ellenőrzését, segítve a beléptetés eseménymentességét. A járványügyi intézkedések folyamatos nyomon követése során minden, a nézők részvételével kapcsolatos elképzelés – a biztosítás koncepciója, a rendezői igénybevétel terve – a rendezvénnyel kapcsolatos átfogó biztonság megteremtésében érintett valamennyi szereplő bevonásával megvalósult.

Befejezés

Az EURO2020 kiemelt sportrendezvény szervezéséről és lebonyolításáról is sokan és sokféle módon írtak és nyilatkoztak az elmúlt időszakban. Elemezték a szervezés és a lebonyolítás pozitív és negatív tapasztalatait, és arra is rámutattak, hogy a rendezvények nem zajlottak eseménymentesen. Szinte valamennyi hazai mérkőzésen súlyos szurkolói rendbontásokra került sor. A nézők több pirotechnikai eszközt működtettek, és a játéktérre is többen bejutottak, a magyar szurkolók pedig súlyos, rasszista incidenseket vittek véghez. A mérkőzéseket követően az UEFA szigorú, zárt kapus büntetéseket szabott ki (az elkövetők azonosítása érdekében a szervező és a hatóságok között szoros együttműködés valósult meg).⁴⁹

Ahogy pedig azt a tanulmányom bevezetőjében is említettem, napjaink prioritásává vált annak megalapozott, felelős megválasztása, hogy a rendőrség mely feladataira összpontosítja erőit, és melyeket engedhet át a civil, komplementer rendészeti szereplőknek (értsd: a magánbiztonsági

---

⁴⁸ PCR-teszt - Mit érdemes tudnunk róla?

Forrás: https://www.webbeteg.hu/cikkek/fertozo_betegseg/27473/pcr-teszt
Letöltés ideje: 2024.01.22.

⁴⁹ EB2020: keményen megbüntette a magyar válogatottat az UEFA.

Forrás: <https://nb1.hu/hazai-labdarugas/eb2020-kemenyen-megbuntette-a-magyar-valogatottat-az-uefa>

Letöltés ideje: 2024.01.22.

szolgáltatóknak, az önkormányzati rendészeti szervezeteknek vagy a polgárőrségnek), és mely területeken erősíti együttműködését velük, így biztosítva az állami feladatok racionalizálását, a – nemzetgazdasági szempontból is kiemelt jelentőséggel bíró – hatékonyabb és költségtakarékosabb szervezeti működést. Ennek pedig egyik meghatározó jelentőségű alapeleme, hogy a közös biztonságunk megteremtésének valamennyi szereplőjéről és azok tevékenységéről objektív kép álljon rendelkezésünkre. Ezáltal a rendészeti tevékenység sokak által kevésbé ismert magánbiztonsági aspektusai is a tudományos vizsgálatok fókuszába kerülhessenek.

A magánbiztonság meglévő hazai, viszonylag csekélynek mondható irodalmát vizsgálva azt láthatjuk, hogy egy meglehetősen vitatott és tudományos alapossággal csak kevésbé kimunkált jogterületről van szó. Vitatott azért, mert a magánbiztonság helye, szerepe és jelentősége kapcsán számos kérdőjel mutatkozik, hiszen viszonylag fiatal területről van szó, amely a rendszerváltozás óta épült ki hazánkban. Talán emiatt sincsenek még kidolgozva a pontos, precíz elméleti alapok. Ezen hiátus – legalább részbeni – pótlása, a biztonság megteremtésében és fenntartásában érintett állami és nem állami szervek eredményesebb és költséghatékonyabb jövőbeni működésének érdekében tartom fontosnak a tevékenység jelenkori állapotanalízisét, az állami és magánbiztonsági szemléletű működés feltérképezését, vizsgálatát és bemutatását, illetőleg tudományos igényességű következtetések és javaslatok megtételét. Ezen célokat szolgáló írásom és az ezzel összefüggő PhD-kutatásom tudományos eredményei pedig – azok relevanciájára tekintettel – várhatóan hatással lehetnek majd mind az állami, mind a civil szféra jövőbeni működésére.

Jelen tanulmányomban egy hazai vonatkozású nemzetközi sportesemény biztonságának megteremtését vizsgáltam egy új és rendkívül izgalmas szemüvegen keresztül, reményeim szerint érdekes és izgalmas impulzusokat adva a téma iránt érdeklődő jövőbeni kutatók számára. Balla Zoltánnal egyetértve, a változtatás és jobbítás tudományos igényét hangsúlyozva *„törekvéseim csak arra korlátozódhatnak, hogy az általam ellentmondásosnak tartott kérdések közül itt és most felvessek néhányat és e szembesítés eredményeként a tárgykör jogalkotási, elméleti problémáinak*

*rögzítésével további kutatásra és megoldási alternatívák kidolgozására – kellő szakmai alázattal – serkentsem azokat, akik nyitottak az alakulóban lévő rendészettudomány fejlesztésére”.*⁵⁰

Felhasznált irodalom

Állandó Bizottság konzultatív látogatása Magyarországon (2018. november 15-16.) Európa Tanács, Strassbourg, 2019. március 29. 29. o.

Balla Zoltán (2020): Ockham borotvája és a rendészet. Magyar Rendészet, 2020/3. 15–26. o. <https://doi.org/10.32577/mr.2020.3.1>

Bayley, David – Shearing, Clifford (1996): The Future of Society. Law & Society Review 30(3), 585-606. o.

Beattie, James M. (2006): Early Detection: The Bow Street Runners in Late Eighteenth-Century London. In Police Detectives in History, 1750-1950, eds. C Emsley, H Shpayer-Makov, 15-32. o. Farnham, UK: Ashgate

Berg, Julie – Shearing, Clifford (2018): Governing-through-Harm and Public Goods Policing. The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science 679(1), 72-85. o.

Brodeur, Jean Paul (2006): Foreword. In Wood, Jennifer D. – Dupont, Benoît (eds.): Democracy, Society and the Governance of Security. Cambridge: Cambridge University Press, xi–x. o.

Bures, Oldrich (2013): Public-private partnerships in the fight against terrorism? Crime Law Soc Change. 60, 429-455. o.

EURO 2020 Budapest SSNS Concept Briefing, UEFA 2020 elvárások hivatalos dokumentum, Budapest rendező város. 4. o.

Froestad, Jan – Shearing, Clifford – Merwe, Martyn Van der (2015): Criminology: Re-Imagining Security and Risk. Security: Dialogue across Disciplines; Bourbeau, Peter (eds.), Cambridge: Cambridge University Press, 177-195. o.

---

⁵⁰ Balla Zoltán: Ockham borotvája és a rendészet. Magyar Rendészet 2020/3. szám. 15-26. o.

DOI-azonosító: <https://doi.org/10.32577/mr.2020.3.1>

Hayek, Friedrich August von (1944): *The Road to Serfdom*. London: Routledge; Friedman, Milton (1962): *Capitalism and Freedom*. University of Chicago Press.

Holley, Cameron – Mutongwizo, Tariro – Shearing, Clifford (2019): *Conceptualizing Policing and Security: New Harmscapes, the Anthropocene, and Technology*, *Annual Review of Criminology* (3), 6. o. <https://doi.org/10.1146/annurev-criminol-011419-041330>

Jones, Trevor – Newburn, Tim (1998): *Private Security and Public Policing*. Clarendon Press.

Kakalik, James S. – Wildhorn, Sorrel (1977): *The Private Police: Security and Danger*. New York: Crane Russak.

Loader, Ian – Walker, Neil (2007): *Civilizing security*. Cambridge: Cambridge University Press

Loader, Ian – White, Adam (2017): *How can we better align private security with the public interest? Towards a civilizing model of regulation*. *Regulation & Governance* 11(2), 166-184. o.

Maitland, Frederic William (1885): *Justice and Police*. London: Macmillan

Parker, Christine – Braithwaite, John (2003): *Regulation*. In Cane, Peter – Tushnet, Mark (eds.): *The Oxford Handbook for Legal Studies*, 119-145. Oxford: Oxford University Press; Paton, Douglas – Johnston, David (2017): *Disaster Resilience: An Integrated Approach*. Springfield: Charles C. Thomas Publisher Ltd.

Radzinowicz, Leon (1957): *A History of English Criminal Law and its Administration from 1750(3) The Emergence of Penal Policy*. London: Stevens & Sons

¹Simon, Jonathan, (2007): *Governing through crime: How the war on crime transformed American democracy and created a culture of fear*. Oxford: Oxford University Press.

Stenning, Philip C. – Shearing, Clifford D. (1980): *The quiet revolution: The nature, development and general legal implications of private policing in Canada*. *Criminal Law Quarterly* 22. 220-248. o.

Stevenson, Angus (eds.): Oxford Dictionary of English, security management, Oxford University Press (2015).

Thumala, Angelica – Goold, Benjamin – Loader, Ian (2011): A tainted trade? Moral ambivalence and legitimation work in the private security industry. *The British Journal of Sociology* 62(2), 283-303. o.

Valverde, Marianna (2010): Questions of Security: A Framework for Research. *Theoretical Criminology* 15(1), 3-22. o.

Zedner, Lucia (2009): Security London: Routledge Taylor and Francis Group. <https://doi.org/10.4324/9780203871133>

Interneten elérhető hivatkozások

PCR-teszt - Mit érdemes tudnunk róla? Forrás: https://www.webbeteg.hu/cikkek/fertozo_betegseg/27473/pcr-teszt Letöltés ideje: 2024. 01. 22.

UEFA EURO 2020 Tournament Requirements - UEFA EURO 2020 Versenykövetelmények Forrás: https://www.uefa.com/MultimediaFiles/Download/EuroExperience/competitions/General/01/95/21/41/1952141_DOWNLOAD.pdf Letöltés ideje: 2024. 01. 22.

EB2020: keményen megbüntette a magyar válogatottat az UEFA. Forrás: <https://nb1.hu/hazai-labdarugas/eb2020-kemenyen-megbuntette-a-magyar-valogatottat-az-uefa> Letöltés ideje: 2024. 01. 22.

Felhasznált jogszabályok

1994. év XXXIV. törvény a Rendőrségről

160/1996. (XI. 5.) Kormányrendelet a védett személyek és a kijelölt létesítmények védelméről

2004. évi I. törvény, a sportról

54/2004. (III.31.) Korm. rendelet a sportrendezvények biztonságáról

173/2011. (VIII. 24.) Korm. rendelet a polgári célú pirotechnikai tevékenységekről

2012. évi II. törvény a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről

2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről

CZIFRA BOTOND

Hatásosabb lenne napibírsággal szankcionálni a közlekedési szabálysértéseket? – Joggazdaságtani megfontolások¹

Absztrakt

Írásomban arra kerestem választ, hogyan lehetne hatásosabban ösztönözni a vagyonos járművezetőket a közlekedési szabályok megtartására. A kutatás kérdését a közgazdaságtan módszertanának segítségével közelítettem meg, hiszen a járművezető döntései kitűnően modellezhetőek a költség-haszon elmélet segítségével.

A tanulmányban ismertetem a jövedelem csökkenő határhasznából eredő problémákat a közlekedési szabálysértések szankcionálásával kapcsolatban. Arra a következtetésre jutottam, hogy a day-fine büntetési rendszer alkalmazása a közutakon hatékony lehet, de ahhoz, hogy ez igazán eredményes lehessen, számos anomáliát kell felszámolni, amelyek a hazai büntetőjogi bírói gyakorlatot is érintik.

A kutatás a közlekedési szabálysértésekkel kapcsolatos mindennapi intuíciók objektív, tudományos vizsgálatára vállalkozik, segítségével jobban megérthető a vagyonosabb járművezetők hozzáállása a pénzbüntetésekhez, illetve a büntetőjogi pénzbüntetések számítása. Az eredmények elősegítik a párbeszédet a jogalkotó és a rendvédelem között a probléma megoldása érdekében, és olyan további kutatások alapjául szolgálhatnak, amelyek segítségével a rendőri kapacitások megfelelő elosztásával is segíteni lehet a vagyonos járművezetők megfelelő ösztönzését.

Kulcsszavak: bírságolás, vagyon, gyorsajtás, közlekedés

---

¹ A tanulmány a Rendőrség Tudományos Tanácsának 2023. évi pályázatán különdíjat kapott pályamű szerkesztett változata.

Abstract

In my paper, I was looking for the answer to the question how it would be possible to incentivise the wealthy drivers to observe traffic rules more effectively. I approached the research question by the methodology of economics, as the decisions of the drivers are outstandingly modellable by the cost-benefit theory.

The present study describes the issue of the diminishing marginal utility of income concerning traffic violations. In conclusion, the utilization of the day-fine punishment system on the public roads could be effective, but to reach the true efficiency, it would be necessary to eliminate several anomalies that touch the domestic criminal judicial customs too.

The present paper undertakes to examine the everyday intuitions regarding traffic violations. The current paper makes the attitude of wealthy drivers towards monetary sanctions more comprehensible, and it helps to understand the calculation of the domestic fines. The results can facilitate the discussion between the legislator and the law enforcement in favour of the resolution, and they could serve as basis for further research that can promote the appropriate incentive by the adequate distribution of police capacity.

Keywords: fines, wealth, speeding, transportation

Bevezetés

Megfelelően ösztönzik-e a különböző jövedelmű járművezetőket az azonos összegű pénzbüntetések? Az Árpád hídi balesetként elhíresült tragédia története óta ismét behálózzák a hazai sajtót és közbeszédet azok a gondolatok, amelyek egy általános társadalmi intuíció leképeződéseként is értékelhetők a közlekedésrendészet területén. Fizessenek a gazdagok? Az elmúlt évek hírhedtebb tragédiái között voltak olyanok, amelyek elkövetői kimondottan jobb vagyoni helyzetűek voltak: Berki Krisztián labdarúgó-műsorvezető több alkalommal is bíróság elé állt büntetőfékezési ügyében², M. Richárd

---

² Grósz, P. Berki Krisztián újra bíróság elé állt a büntetőfékezési ügyben. Index, 2021. 07. 12.

egy nagyértékű Mercedes személyautóval okozta a Dózsa György úti balesetet³, az Árpád hídi balesetet követően pedig ugyanazon a hídon több olyan járművezetőt is ellenőrzés alá vontak, akik jellemzően nagyobb értékű személyautóval (Mercedes, BMW) szegték meg súlyosan a sebességkorlátozást⁴. Ezeknek a gondolatoknak az értékeléséhez fontos, hogy tisztán lássunk az összefüggés kérdésében, és így megalapozott döntés születessen az esetleges intézkedésekről. A következőkben kísérletet teszek arra, hogy ismertessem a probléma hátterét, és megpróbáljak olyan pragmatikus megoldásokat keresni, amelyek nem túlzóak, viszont kellően elretentik a jobb vagyoni helyzetben lévő járművezetőket is.

De tényleg többet szabálytalankodnak a gazdagok? A Tajvani Közlekedésügyi és Kommunikációs Minisztérium 2009-ben felmérést vezetett sofőrök neméről és koráról, iskolázottságukról és a havi jövedelmükről, arról, hogy átlagosan hány kilométert vezetnek évente, a leggyakoribb okról, amely miatt volán mögé ülnek, arról, hogy kaptak-e közlekedési szabálysértés miatt bírságot, és ha igen, hányat⁵. Ez a felmérés az egyik legalaposabb elemzés a témában a nemzetközi szakirodalomból, amely többváltozós regresszióval vizsgálja a különböző közreható tényezők együttes hatását.

Forrás: <https://index.hu/fomo/2021/07/12/berki-krisztian-targyalas-buntetofekezes/>
Letöltés ideje: 2023.10.05.

³ Jogerősen elítélték a Dózsa György úti gázolót, M. Richárd enyhébb büntetést kapott. Origo, 2021.07.02.

Forrás: <https://www.origo.hu/itthon/20210702-jogerosen-eliteltek-a-dozsa-gyorgy-utigazolot-m-richard-enyhebb-iteletet-kapott.html>
Letöltés ideje: 2023.10.05.

⁴ Példaképpen: Halálos baleset történt hajnalban az Árpád hídon. HVG, 2023.07.01.

Forrás: https://hvg.hu/itthon/20230727_Budapest_Arpad_hid_sebessegtullepes_171_kmh

Letöltés ideje: 2023.10.05.

⁵ Tseng C.: Speeding violations related to a driver's social-economic demographics and the most frequent driving purpose in Taiwan's male population. *Safety Science* 2013. 53-59. o.

DOI-azonosító: <https://doi.org/10.1016/j.ssci.2013.02.005>

A kapott adatokból arra következtettek, hogy a vizsgált tényezők közül a legerősebb összefüggésben a kor és a nem áll a közúti normakövetési hajlandósággal: a minta alapján egy fiatal sokkal nagyobb valószínűséggel követ el közlekedési szabálysértést, mint egy középkorú vagy egy idős, és egy férfi sokkal nagyobb valószínűséggel követ el közlekedési szabálysértést, mint egy nő. Ami a társadalmi státuszt illeti, az adatok elemzéséből kimutatható, hogy az iskolázottság hatása a közlekedési normák követési hajlandóságára igen jelentős: a legiskolázottabb (főiskolai vagy magasabb iskolai végzettséggel rendelkező) járművezetők adták a közlekedési szabálysértések elkövetőinek legnagyobb részét (20,2%-át), jóllehet az is látszik, hogy ez a hatás nem egységes. A felmérés beszámol arról, hogy az egy főre jutó legtöbb szabálysértést (0,3 szabálysértés fejenként) a legmagasabb jövedelműek követték el, illetve leírja, hogy a vezetés okának hatása igen jelentős: a munka miatt ingázók és az üzleti ügyben utazók sokkal nagyobb valószínűséggel követnek el közlekedési szabálysértést, mint azok, akik vásárlás miatt, családi vagy szabadidős célból ülnek volán mögé.

Meglátásom szerint az eredmények összefüggnek. Általánosságban elmondható, hogy a magasabb havi jövedelemmel rendelkező járművezetők nagyobb valószínűséggel folytatnak üzleti tevékenységet, mint az alacsonyabb havi jövedelemmel rendelkező polgárok. Az ingázáshoz nagyobb valószínűséggel választanak autót a jobb jövedelmi helyzetűek, az alacsonyabb jövedelműek pedig nagyobb eséllyel választják a tömegközlekedést, a közgazdaságtan éppen ezért tekinti inferior jószágnak. Az eredményekből viszont az is látszik, hogy a jövedelemnek önmagában is erős a hatása, ezt pedig alátámasztják más hasonló felmérések is: Hongkong útjain is megállapították, hogy a magas jövedelműek sokkal nagyobb valószínűséggel követnek el szabálysértéseket⁶. Ám ha a gazdagok tényleg többet szabálytalankodnak, fontos, hogy az állam olyan közlekedésrendészeti környezetet teremtsen, amely visszatartja őket a szabálytalankodástól.

---

⁶ Chen, T., Sze, N. N., Saxena, S., Pinjari A. R., Bhat C. R. & Bai, L. Evaluation of penalty and enforcement strategies to combat speeding offences among professional drivers: A Hong Kong stated preference experiment. *Accident Analysis and Prevention*. 2019. DOI-azonosító: <https://doi.org/10.1016/j.aap.2019.105366>

Kutatásom kérdéséül azt tűzöm ki, vajon hogyan lehetne jobban ösztönözni a nagyobb vagyonú autóvezetőket a közlekedési szabályok követésére. A kérdés megválaszolásához a közgazdaságtan eszköztárát választottam, mert a segítségével jól modellezhetőek azok a döntések, amelyeket a járművezetőnek meg kell hoznia, így az a döntés is, hogy megtart-e egy szabályt, vagy pedig megszegi. A probléma természetesen nem csak a közgazdaságtan eszköztárával közelíthető meg, de ez a megközelítés igen hasznos lehet annak jobb megértéséhez.

A kérdés megválaszolásához először röviden ismertetem a közlekedési szabálysértések szankcionálásának hatályos hazai szabályozását, majd általánosságban áttekintem a büntetés lehetséges nemeit, és megvizsgálom, melyik lehet közülük a leghatásosabb. Rövid áttekintést adok a vagyon csökkenő határhasznának problémájáról a pénzbüntetésekkel kapcsolatban. Az elemzés alapján megmutatom, hogy milyen tényezők hatnak a norma címzettjének döntésére arról, hogy elköveti-e a szabálysértést, vagy konform magatartást tanúsít, majd rátérek annak tárgyalására, hogy melyik tényezőt hogyan lehet hatásos befolyásolni a jogi szabályozás, vagy a rendőrségi kapacitásösszpontosítás eszközeivel. Bemutatom a *day-fine* (a továbbiakban magyar fordításként: napibírság) pénzbüntetés-kiszabási módszer közgazdaságtani hátterét, rámutatok jelenlegi alkalmazási területére, az ehhez kapcsolódó hazai joggyakorlatra, az alkalmazhatóságának akadályaira és e problémák lehetséges megoldásaira. Áttekintem, hogy milyen egyéb lehetőségek nyílhatnak a normakövetés ösztönzésére, és megvizsgálom, hogy szükséges-e szabályozás a hatásos ösztönzéshez. Konklúzióként igyekszem megvilágítani azokat a gyakorlati intézkedéseket, amelyek elősegíthetik a probléma megoldását. Feltevésem, hogy a közlekedési szabálysértéseket szankcionáló pénzbüntetés összegének arányosítása az elkövető jövedelmével hatásos ösztönzéshez vezethet. A kutatás célja a párbeszéd serkentése a jogalkotó és a közlekedési rendszet művelői között a probléma feltérképezéséért és a szükséges intézkedések meghozataláért.

A magasabb jövedelmű állampolgárok normakövetési hajlandóságának kérdésével a közlekedésrendészetben eddig magyar kutató nem igazán fog-

Czifra Botond: Hatásosabb lenne napibírsággal szankcionálni a közlekedési szabálysértéseket? – Joggazdaságtani megfontolások

lalkozott, a szakirodalom figyelmének legnagyobb részét a szerzők az objektív bírságolás kérdéskörének szentelték⁷. Ugyanakkor mind a napibírságnak, mind a közlekedési szabálysértések közgazdaságtanának jelentős külföldi szakirodalma van⁸. Igyekszem ezen diskurzusokhoz kapcsolódni. Remélem, írásommal kutatómunkámat a hatékony párbeszéd elősegítése által egy biztonságosabb társadalom szolgálatába állíthatom.

A közlekedési bírságok hatályos szabályozása Magyarországon

A magyarországi közutakon betartandó közlekedési szabályokat a közúti közlekedés rendjéről szóló 1/1975. (II. 5.) KPM-BM együttes rendelet (a továbbiakban: KRESZ) sorai között fejt ki a jogalkotó. A közúti közlekedésről szóló 1988. évi I. törvény (a továbbiakban: Kkt.) és a KRESZ, mint egy egységként értelmezendő jogszabályok, közösen alakítják ki a közutak rendjét. Míg a Kkt. a közúti közlekedés alapvető feltételeit, az abban részt vevő személyek és szervezetek jogait és kötelezettségeit határozza meg (1.§), a KRESZ a közutakon és a közforgalom elől el nem zárt magánutakon folyó közlekedést szabályozza (1.§ (1)). A Kkt. 20. § (1) bekezdés k) pontja arról rendelkezik, hogy a közúti szabálysértések közül a megengedett legnagyobb sebesség túllépését, a biztonsági öv használatára vonatkozó szabályok megszegését, a járműforgalom irányítására szolgáló fényjelző készülékre vonatkozó szabályok megszegését, a járművezető szerve-

---

⁷ Példaként: Árva, Zs.: A rend vagy a káosz joga? Magyar Rendészet 2016/3. szám. 31-44. o.; Kovács, Gy.: A közlekedési szabályszegések szankciórendszere. Jogi Fórum. 2023. Forrás: https://www.jogiforum.hu/wp-content/uploads/2023/05/kovacs-gyorgy_-kozlekedesi-szabalyszegesesek-szankciorendszer_cimlappal.pdf. Letöltés ideje: 2023.10.20.; Madai, S.: A közlekedési közigazgatási bírság kérdései. Fontes Iuris 2021/1. 326-333. o.; Nagy, M.: Quo vadis Domine? Elmélgedések a szabálysértések helyéről a 2012. évi szabálysértési törvény kapcsán. Jogtudományi Közlöny 2012/5. szám. 217-226. o.

⁸ Chen, Sze, Saxena, Pinjari, Bhat & Bai, 2019; Tseng, 2013; Kantorowicz-Reznichenko & Kerk, 2020; Kantorowicz-Reznichenko & Faure, 2021; Eriksson & Goodin, 2007; O'Hern, Vuorio & Stephens, 2023; Niv & Safra, 2002; Baum & Kamas, 1995; Marriacci, Immordino & Russo, 2002; Drápal, 2017; Bögelein & Nagrecha, 2021; Kantorowicz-Reznichenko, 2015; Makowsky & Stratmann, 2009.

zetében a szeszes ital fogyasztásából származó alkohol tilalmára való szabályok megszegését, a vasúti átjárón való áthaladásra vonatkozó szabályok megszegését, a behajtási tilalomra, a korlátozott övezetre és a kötelező haladási irányra vonatkozó szabályok megszegését és az autópálya leálló sávjának igénybevételeire vonatkozó szabályok megszegését bírsággal kell büntetni. A bírságot a kijelölt rendészeti szerv közigazgatási hatósági eljárásban szabja ki, így ezekben az ügyekben szabálysértési eljárás nem indítható, hisz a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény (a továbbiakban: Szabs. tv.) 2. § (4) bekezdése a szabálysértési eljárás szubszidiaritását állapítja meg a közigazgatási hatósági eljáráshoz képest. Ennek alapján szabálysértési eljárás főszabály szerint nem indítható a kiemelt közlekedési szabálysértések közül járművezetővel szemben a vasúti átjárón való áthaladás szabályainak megsértése (222. §) miatt, illetve a fentebb leírt tényállásokból fakadóan közúti közlekedési szabályok kisebb fokú megsértése miatt (224. §).

A Kkt. 48. § (3) bekezdés a) 21. pontja felhatalmazást ad a Kormánynak arra, hogy meghatározza a közigazgatási bírsággal sújtandó közlekedési szabályszegések körét, az e tevékenységekre vonatkozó rendelkezések megsértése, valamint a jogosulatlan úthasználat esetén kiszabható bírságok összegét, a bírság kiszabásának részletes szabályait, valamint a beszedett bírság felhasználását. A Kormány ezzel a felhatalmazással a 410/2007. (XII. 29.) Kormányrendeletben⁹ élt, amely mellékleteiben meghatározza az egyes közlekedési szabályszegésekhez rendelt bírságok összegét. Ezzel a jogalkalmazó nem kap teret arra, hogy mérlegelje a pénzbírság nagyságát a Szabs. tv. 11.§-a szerint, hanem köteles kiszabni azt a pénzbírságot, amelyet a Kormányrendelet meghatároz a számára.

---

⁹ A közigazgatási bírsággal sújtandó közlekedési szabályszegések köréről, az e tevékenységekre vonatkozó rendelkezések megsértése esetén kiszabható bírságok összegéről, felhasználásának rendjéről és az ellenőrzésben történő közreműködés feltételeiről szóló 410/2007. (XII. 29.) Korm. rendelet

Az úgynevezett objektív bírság bevezetése a magyar közlekedésrendszerbe kiiktatta a felelősségi elemek figyelembevételét a bírságolás folyamatából. A régi Szabs. tv. bonyolult eljárása, eljárásának lassúsága és a kétezres évek elején ezzel párhuzamosan megnövekedett gépjárműforgalom és a romló baleseti statisztikák miatt hazánkban is szükségessé váltak bizonyos intézkedések¹⁰. A jogalkotó úgy döntött, hogy leveszi a jogalkalmazó válláról annak terhét, hogy vizsgálja meg azt, hogy ki követte el a közlekedési szabálysértést, és hogy az elkövetésben vétkes volt-e, ehelyett meghatározta azokat az eseteket, amelyekben az üzembentartó, illetve adott esetben a jármű tényleges vezetője nem vonható felelősségre.

Ezzel az aktussal a jogalkotó annak a lehetőségét is elvetette, hogy a jogalkalmazó mérlegelhesse a kiszabandó bírság összegét, tekintettel az eset körülményeire és az elkövető személyes és vagyoni viszonyaira. A pénzbüntetés összege minden esetben a Kormányrendeletben meghatározott összeg lett, amelyet a rendelet proporcionálisan megállapított. Ez például a megengedett legnagyobb sebesség túllépése esetén azt jelenti, hogy a rendelet mellékletében meghatározza azt, hogy amennyiben a járművezető az adott, megengedett legnagyobb sebességet adott sebességmértéken belül lépi túl, adott büntetés megfizetésére köteles, tehát például amennyiben a legnagyobb megengedett sebesség 50 km/ó, és a sebességtúllépés mértéke 15 km/ó felett, de 25 km/ó-ig alakul, az elkövető 39 000 Ft összegű bírsággal sújtandó¹¹. Jogi történeti kontextusban ezt a szankcionálási technikát a tettközpontú büntetőjogi iskola princípiumaihoz közelíthetjük: a jog csak az elkövetett tette van tekintettel, és nem veszi figyelembe az elkövető vagyoni és személyi viszonyait, kivéve egyes szélsőséges eseteket (pl. végszükség).

---

¹⁰ Kovács, Gy. (2023): i.m.

¹¹ Hatályos 2023. 10. 11-én.

A közlekedési bírságok közgazdaságtana ***A büntető szankciók közgazdaságtana***

A közgazdaságtani elemzés a racionális bűnelkövetőből indul ki, tehát feltételezi, hogy a bűnelkövető cselekvés előtt mérlegeli a bűncselekmény elkövetésének várható hasznát és kockázatait, és ennek során tekintetbe veszi azt is, hogy a szabály megsértéséért milyen és mekkora szankcióra számíthat. Az alapvető kérdés az, hogy mégis milyen büntetésekkel lehet ösztönözni a látens elkövetőket arra, hogy tartsák tiszteletben a jogszabályokat. A büntetéstanban közgazdaságtani szempontból három büntetési nemet különböztethetünk meg: a börtönbüntetést, a stigmát és a pénzbüntetést. Szalai Ákos tanulmányában kifejti, hogy az egyes büntetési nemek milyen költségeket rónak a társadalomra¹².

Általánosságban elmondható, hogy a büntetési nemek közül a társadalom számára a börtönbüntetést egyértelműen a legköltségesebb. A fogvatartáshoz szükség van épületekre, amelyek felépítése és megfelelő kialakítása igen költséges, az államnak meg kell fizetnie a börtönőröket és a fogvatartást megszervező munkatársakat, illetve viselnie kell a rabok ellátásának költségeit is. Ugyan a börtönökben már az auburni rendszer elterjedése óta elsődleges szempont a rabok munkára kényszerítése és a munka hatékonysága, a tapasztalatok azt mutatják, hogy a büntetés-végrehajtási intézetek pénzügyi szempontból veszteségesek. A társadalmi költségek elemzésekor fontos tudomást venni a stigmatizációról is: tekintettel arra, hogy a börtönbüntetést általában a társadalom alapvető normáinak súlyos megszegésével azonosítjuk, a börtönviselt személyek társadalmi megítélésére múltjuk igen erősen rányomja a bélyegét, ez pedig odáig vezet, hogy az államokat rendszeresen próbára teszi a rehabilitáció megszervezése, a volt elkövetők integrálása a társadalomba.

---

¹² Szalai, Á.: A büntetőjog közgazdaságtani elemzése. Pázmány Law Working Papers 2018/16. szám

A stigmatizáció lényegét tekintve a megbüntetett személy reputációjának csökkenése. A jogszabályok a törvényalkotási folyamat közvetett demokratikus legitimitációján keresztül a közös társadalmi akaratot testesítik meg, az inkonform magatartást tanúsító polgárokhoz pedig azt az információt társítja a közösség, hogy nem kívánják megtartani az együttélés szabályait. Tekintettel arra, hogy a szabadságvesztést a társadalom a súlyosabb cselekményekhez társítja, elmondható, hogy a stigma a szabadságvesztésnek egyértelmű mellékbüntetése, míg pénzbüntetés esetén már inkább sor kerül a cselekmény súlyának mérlegelésére is. A közlekedési szabályok megsértésének legtöbbször, amennyiben megsértésükkel nem okoznak balesetet, általában nem jár stigmatizációval. A stigma közvetlen társadalmi költségei relatíve alacsonyak: a felmerülő költségek mind az információ átadásának költségei, viszont a közvetett költségek már óriásiak is lehetnek. A megcsorbult megbecsültség megnehezíti az egyén számára a kooperációt a társadalom többi tagjával, ez pedig az életének minden területén manifesztálódik: nehezebben jut munkához, nehezebben érvényesül társas kapcsolataiban, stb. Fontos hangsúlyozni, hogy a stigma nem egy formális szankció, hanem egy járulékos hatás az elkövető társadalmi megítélésében, jóllehet a jog elősegítheti, vagy éppen gátolhatja érvényesülését, a nyilvánossági szabályok megformálásával.

Ami a pénzbüntetést illeti, e büntetési nem társadalmi költségei egyértelműen a legalacsonyabbak. Amennyiben a bírság összege magasabb a behajtás költségeinél, a pénzbüntetés nettó bevételt termel a társadalomnak, így mondhatni, hogy a legkívánatosabb büntetési nem. Ellenérvként hozható fel viszont vele szemben az, hogy a vagyoneelosztás a társadalomban igen egyenlőtlen, ezáltal a jobb vagyoni helyzetűek esetleg megvásárolhatják a jogsértés lehetőségét. Ez a szabadságvesztés büntetés esetén nem életszerű: sokkalta nehezebb olyan személyt felbérelni, aki átvinné a terhelt pozícióját a büntetőeljárásban és letöltené helyette a szabadságvesztést, mintsem kifizetni a büntetés összegét. Ezek alapján tehát az mondható el, hogy társadalmi költségek szempontjából elsősorban a pénzbüntetés kívánatos.

Elmondható, hogy a börtönbüntetés időalapú büntetés, a pénzbüntetés pedig pénzalapú büntetés: a szabadságvesztéssel sújtott elkövetőt az államhatalom az idejétől fosztja meg, a pénzbüntetéssel sújtott elkövetőt pedig vagyona egy részétől. A büntetési nem kérdéséhez társadalmi költségük mellett érdemes röviden áttekinteni a különböző büntetési nemek elretentési hatásait is. Tekintettel arra, hogy a büntetés során a terheltet megfosztjuk valamilyen szűkös erőforrásától, a büntetés elretentő hatása megfogható abból a szempontból, hogy az egyén hogyan értékeli azokat az erőforrásokat, amelyektől megfosztják.

Hogyan alakul egymáshoz viszonyítva az idő és a pénz értékelése? Baum és Kamas röviden elmagyarázták egy amerikai folyóirat hasábjain¹³. Általánosságban azt mondhatjuk, hogy a pénz eloszlása jóval nagyobb szórást mutat, mint az idő eloszlása az emberek körében: egy országban egy egyén vagyonának az átlagos vagyontól való átlagos eltérése várhatóan jóval nagyobb, mint egy egyén életkorának az átlagos életkortól való átlagos eltérése. Ebből az következik, hogy a társadalom tagjai az idejük hasznosságát várhatóan jóval pontosabban értékelik, mint a vagyonuk hasznosságát, hiszen az utóbbi elosztása jóval sztochasztikusabb az előbbi elosztásához képest. Természetesen itt is léteznek szélsőséges esetek: egy halálos betegségben szenvedő ember várhatóan, ha racionális, sokkal jobban értékeli majd hátralévő idejét egy egészséges embernél, de azt mindenesetre megállapíthatjuk, hogy ezen esetektől eltekintve az emberek az idejüket várhatóan sokkal egyenlőbben értékelik, mint a vagyonukat.

Érdemes viszont kitérni arra az érdekes problémára is, hogy ezzel ellentétes értékelést tekintve a szabadságvesztés büntetés a gazdagokat sokkal jobban sújtja, mint a szegényeket, a pénzbüntetés pedig a szegényeket sokkal jobban sújtja, mint a gazdagokat. Feltételezve, hogy a gazdagok valamilyen képességüknél fogva adott időben sokkal több pénzt keresnek, a szabadságvesztés büntetés a gazdagok számára sokkal nagyobb potenciális vagyon elvesztésével jár. Feltételezve, hogy a szegények valamilyen oknál

---

¹³ Baum, S. & Kamas, L.: Time, Money and Optimal Criminal Penalties. *Contemporary Economic Policy* 1995/4. 72-79. o.

DOI-azonosító: <https://doi.org/10.1111/j.1465-7287.1995.tb00733.x>

fogva adott időben kevesebb pénzt képesek megkeresni, a pénzbüntetés őket idejüket tekintve sokkal súlyosabban sújtja, hiszen az adott pénzösszeg megkereséséért nekik sokkal több időt kell dolgozniuk. Felvetődik a kérdés, hogy valójában a pénzbüntetés melyik fajtája igazságosabb: az, amelyik a szankciót kilátásba helyező norma címzettjét vagyosának arányos részétől, tehát várhatóan ugyanannyi időtől fosztja meg, vagy pedig amelyik a norma címzettjét egy jól meghatározott összegtől fosztja meg, viszont különböző számú munkaóra eredményétől. Ezt a kérdést ezek között a sorok között nem tudom megválaszolni. Fontosnak tartom viszont, hogy szó essék arról a gyakorlati szempontról is, hogy az egyenbüntetéssel sújtott cselekmény elkövetése sokkal könnyebben válik megvásárolhatóvá. Az idő is megvásárolhatóvá válhat: adott esetben egy vagyonosabb elkövető felbérelhet valakit, hogy töltsen le helyette a kiszabott szabadságvesztést, viszont ennek a kivitelezése jóval kevésbé életszerű, mint a kiszabott pénzbüntetés kifizetése.

A büntetési nem kiválasztásakor alapvető jelentőségű az a szempont is, hogy milyen jogpolitikai cél vezet a jogalkotót a szankció kilátásba helyezésekor. Érdeemes feltenni a kérdést a közlekedési szabálysértések esetében is: mégis mi a célja a büntetésnek? Az egyént egyszerűen el szeretnénk rettenteni a szabályok megsértésétől, és azt szeretnénk elérni, hogy vesse alá magát az állam hatalmának? Szeretnénk, ha nem csak annak kockázatát mérlegelné, amikor döntést hoz arról, hogy betartja-e a szabályokat, hogy ő maga balesetet szenvedhet, hanem annak kockázatát is, hogy mások is balesetet szenvedhetnek? Mintegy kárpótolja a szabálytalan autóvezető a közösséget, tehát végső soron az államot azért, mert balesetveszélyt okozott? Ezek a célok nem teljesen egyértelműek¹⁴.

A 3/1998. (II. 11.) AB határozatban az Alkotmánybíróság kifejtette, hogy *„[a] jogalkotó kellően megfontolt indokok alapján, a közlekedés minden résztvevőjének az élete és a biztonsága érdekében határozza meg azokat a szabályokat, amelyek a közlekedésben részt vevő valamennyi személyre vonatkoznak. A jogalkotó a közlekedés rendjét szabályozó előírások*

---

¹⁴ Nagy Marianna, l. fentebb.

*betartását különböző – igazgatási, szabálysértési, büntető – szankciók kiállításba helyezésével is elősegíteni kívánja*¹⁵. Ebből az tűnik ki, hogy a szabályozások jogpolitikai célja az, hogy az állam védje a közlekedésben részt vevők életét és biztonságát. A megfelelő értékeléshez ehhez hozzá kell vennünk azt is, hogy a járművek növekvő számával a veszélyes helyzetek száma is arányosan növekedett, ez pedig adekvát reakciót várt el a jogalkotótól, aki ennek hatására, az eljárási akadályok lebontásának érdekében dönthetett az objektív bírság jogintézményének kiszélesítése mellett¹⁶.

A feltételezhető jogpolitikai cél arra enged következtetni, hogy a büntetés klasszikus céljai, úgymint a speciális vagy a generális prevenció mellett esetünkben a baleset-megelőzésre is jelentős hangsúly tevődik. Véleményem szerint a jogpolitika eme feltehető célja is a pénzbüntetés mellett szól, hiszen a cselekmény súlyával összhangban a balesetek megelőzéséhez nem szükséges az, hogy az állam kiragadja az elkövetőt társadalmi környezetéből: az elsődleges – és egyben preventív – cél az, hogy a járművezető a közlekedés során ne okozzon balesetveszélyt.

De hogyan számítsuk a pénzbüntetést? A világ országainak szabályozásai alapvetően két számítási módszert alkalmaznak. Ezek közül az egyik az egyenbírság, a fixed fine. Egyenbírság kiszabása esetén valamilyen szankciórendszer szerint, kizárólag a tett alapján történik a büntetés kiszabása. Ez történhet egy sávós meghatározás szerint, ugyanúgy, mint hazánkban, de történhet valamilyen képlet segítségével is. Az Egyesült Államokban, Massachusettsben a megengedett legnagyobb sebesség túllépéséért járó bírság összegét a következő képlet szerint számolják: $50 \$ + 10 \times [\text{sebesség} - (\text{sebességkorlát} + 10)]$ ¹⁷.

¹⁵ ABH 1998, 61, 65-66.

¹⁶ Madai, S. (2021): i.m. 326-333. o.

¹⁷ Makowsky, Michael D., and Thomas Stratman: "Political Economy at Any Speed: What Determines Traffic Citations?" American Economic Review, 2009/1. 509-527. o.
DOI-azonosító: <https://dx.doi.org/10.2139/ssrn.961967>

Czifra Botond: Hatásosabb lenne napibírsággal szankcionálni a közlekedési szabálysértéseket? – Joggazdaságtani megfontolások

A másik jellemző számítási módszer a napibírság, a day-fine alkalmazása. A pénzbüntetés számítása ilyenkor két lépésben történik. Első lépésként a jogalkalmazó megállapítja a pénzbüntetés napi tételeinek a számát, tehát azt, hogy hány napnyi büntetéssel sújtsák a terheltet tettéért. Második lépésként pedig megállapítja, hogy mekkora legyen az egy napi tételnek megfelelő összeg. A bírság összege a két tényező szorzata lesz.

A pénzbírság kiszámítása valamelyik módjának választásához érdemes összevetni ezeket. A kutatási kérdés tükrében továbbá fontos figyelembe venni a vagyon csökkenő határhasznának problémáját, amelyet az összevétel előtt ismertetek.

A pénz csökkenő határhasznának problémája

A közlekedési szabálysértések jellemző büntetése világszerte az egyenbíróság. De van az egyenbírásnak visszatartó ereje? A közgazdaságtan művelői között Gossen fogalmazta meg, hogy hogyan értékeli az egyén a rendelkezésre álló javakat, céljai elérésének tükrében. „Az élvezet nagysága csökken, ha az élvezetet megszakítás nélkül folytatjuk, mindaddig, amíg telítettség lép fel.”¹⁸ – mondja ki első törvénye¹⁹, amely a csökkenő határhaszon mikroökonómiai elvének alapköve. Mint a közgazdaságtani összefüggéseket általában, ezt is ceteris paribus kell érteni, tehát „minden más körülmény változatlansága mellett”. Az egyén jövedelmére vonatkoztatva ez azt jelenti, hogy minél nagyobb vagyonnal rendelkezik az illető, annál kevésbé számít számára egy következő forint. Ha ez igaz, akkor az is igaz, hogy nagyobb vagyon esetén kisebb szubjektív veszteség számára egy adott összegről lemondani. A jövedelem csökkenő határhasznából kiin-

---

¹⁸ „Die Größe eines und desselben Genusses nimmt, wenn wir mit der Bereitung des Genusses ununterbrochen fortfahren, fortwährend ab, bis zuletzt Sättigung eintritt.” – saját fordítás.

¹⁹ Entwicklung der gesetze des menschlichen verkehrs und der daraus fließenden regeln für menschliches handeln (3. Aufl. mit einer Einleitung von Friedrich A. Hayek). (1927). R.L. Prager.

dulva igazolható az a társadalmi intuíció, hogy a nagyobb vagyonú jogalanyok nagyobb eséllyel követnek el egy szabálysértést, vagy egy olyan bűncselekményt, amelyet olyan pénzbüntetéssel sújtanak, amely nem függ az elkövető vagyonától. A bizonyításhoz két izraeli kutató modelljét használok fel²⁰.

Ebben a modellben az emberek szubjektív jóléte két tényezőtől függ: a vagyonuk pénzben kifejezhető értékétől és az idejük felhasználási módjának pénzben kifejezhető értékétől. Ez utóbbi lehet a közlekedési szabálysértések szempontjából irányadó ösztönző: a járművezető azért nem tartja meg a korlátokat, hogy gyorsabban célba érhesse, hiszen idejét ekkor más, számára hasznosabb tevékenységekkel is töltheti. Mivel e tevékenységek közül mindig választhatja a számára legjobbat, az egyszerűség kedvéért feltehetjük, hogy az idejének állandó a határhaszna.

Elsőként az egyszerűség kedvéért tegyük fel, hogy az elkövető személyére mindenképpen fény derül. Az egyén arról dönt, hogy elköveti a szabálysértést, vagy nem követi el a szabálysértést: abban az esetben, ha elköveti, növeli annak a valószínűségét, hogy balesetet szenved el (ezt a továbbiakban a kényelméhez értem, hiszen ez számára vélelmezhetően kényelmetlen helyzetet eredményez), és kiteszi magát a megbírságolásnak, illetve húz valamilyen egyéni hasznot abból, hogy gyorsabban odaér valahová. Feltehető, hogy a járművezető akkor és csak akkor válik elkövetővé, ha az a haszon, amelyet a bírsággal csökkentett vagyonából, illetve abból a további szabadidőből húz, amely az illető alapvető szabadidejéből és a szabálysértéssel (vagy bűncselekménnyel, a továbbiakban ezekre együttesen cselekményként hivatkozom) elért szabadidőből (kevesebbet kell vezetnie) tevődik össze, meghaladja a vagyonának, illetve ideje szabadabb felhasználásának hasznosságát ahhoz az esethez képest, ha nem követi el a szabálysértést. Ehhez a következtetéshez vélelmezzük, hogy az egyén tiszteli

---

²⁰ Moshe B. N. & Zvi S.: On the social desirability of wealth-dependent fine policies. *International Review of Law and Economics* 2002/1. 53-59. o.
DOI-azonosító: [https://doi.org/10.1016/S0144-8188\(02\)00068-6](https://doi.org/10.1016/S0144-8188(02)00068-6)

annyira a társadalom szabályait, hogy abban az esetben, ha a két hasznosság megegyezik, nem követi el a cselekményt²¹. Tekintettel arra, hogy a fentebb vázolt egyenlőtlenség mindkét oldalán megjelenik, az a haszon, amelyet az egyén abban az esetben húz, ha a cselekményt nem követi el, ettől eltekinthetünk, tehát összességében elmondható, hogy abban az esetben, amikor az elkövetőt biztosan elfogják, a cselekményt akkor és csak akkor követi el, ha a bírsággal csökkentett vagyonának és annak, hogy idejét járművezetésen kívül másra használhatja fel, az együttes hasznossága meghaladja a vagyonának hasznosságát abban az esetben, ha nem követi el a cselekményt.

Most tekintsük azt a jóval valóságosabb helyzetet, hogy nem biztos, hogy a szabálytalan járművezetőt elkapják. Ez matematikailag azt jelenti, hogy annak a valószínűsége, hogy az elkövetőt megbírságozzák, a lehetetlen esemény és a biztos esemény valószínűsége között alakul. Ebben az esetben, ha racionálisan mérlegeli azt, hogy megszegje-e a közlekedési előírásokat, és ha kockázatsemleges, a várható hasznát az eseményalgebra törvényei szerint két komponens összegeként írhatjuk fel: a tettenérés esetén várható haszon és a tetten nem érés (illetve tettenérés esetén a szankció alóli kibújás, összességében a szankcionálás elkerülése) esetén várható haszon összege a szabálysértés elkövetésének várható haszna. Az elkövető, amennyiben racionális és kockázatsemleges, akkor követi el a cselekményt, ha a várható haszon nagyobb a jelenlegi vagyonának és kényelmi szintjének hasznosságánál. A valószínűségi változó törvényszerűségeit és a közgazdaságtan szokásos jelöléseit alkalmazva ez formálisan azt jelenti, hogy az elkövető akkor és csak akkor követi el a cselekményt, ha:

$$p * [v(w - F) + L + H] + (1 - p)[v(w) + L + H] > v(w) + L, \text{ tehát} \\ pU(w - F, L + H) + (1 - p)U(w, L + H) > U(w, L),$$

---

²¹ Erre ösztönzésül szolgálhatnak a büntetőszankciókat kísérő társadalmi stigmák is: mivel az egyén gazdasági és társadalmi kooperációs kapcsolatainak nagy része bizalmi alapú, és az egyén a társadalom normáinak megszegésével csorbítja ezt a bizalmat, feltételezhető, hogy a stigmatizáció alapvetően a jogkövető magatartásra ösztönzi (Szalai, l. fentebb).

ahol p a szankcionálás valószínűsége, w az a vagyon, amellyel az elkövető a cselekmény elkövetése előtt rendelkezik, F a bírság nagysága, L annak az időnek az értéke, amellyel a szabályszegésnek hála szabadon rendelkezhet, H pedig annak az időnek az értéke, amellyel abban az esetben rendelkezik a járművezető, ha nem szegi meg a közlekedési szabályokat. Tegyük fel, hogy Tasziló Agrippinához siet, mert 20 órára randevút beszéltek meg, viszont sokáig öltözködik, ezért csak 19:30-kor tud elindulni. Agrippina 40 percre él Tasziló lakásától. Ebben az esetben a fentebbi modell azt jelenti, hogy Taszilónak, ha racionális, és időben oda szeretne érné a randevúra, azt kell mérlegelnie, hogy ha elkapják, az F összegű bírság megfizetésével akkora H hasznot húz-e abból, hogy időben odaérjen a randevúra, hogy a megváltozott vagyonának és kényelmi szintjének együttes hasznossága meghaladja a vagyonának és kényelmi szintjének hasznosságát abban az esetben, ha nem ér oda a randevúra. Abban az esetben, hogy ha nem kapják el, ez egyértelműen fennáll. A fentebbi egyenlőtlenséget matematikailag átrendezve, és a pénz határhasznára vonatkozó ismereteket alkalmazva a következőket kapjuk:

$$\frac{H}{p} > v(w) - v(w - F)$$

Ezen a ponton Bar-Niv és Safra kiemelik, hogy ez az egyenlőtlenség kiemelten hasznos, tekintettel arra, hogy az alapvető különbség az egyének között a vagyonuk nagyságában mutatkozik. Ha Gossen I. törvénye szerint elfogadjuk, hogy a pénz határhaszna csökkenő, ez az egyenlőtlenség azt is jelenti, hogy minél nagyobb a w kiindulóvagyon, abban az esetben, ha F nem függ az elkövető vagyonától, a kettő közötti különbség is egyre csökken, mivel az elkövető egyre kevesebb értéket tulajdonít a pénzének. Ebből az következik, hogy létezik egy olyan w vagyon, amelyre a vázolt haszonkülönbség megegyezik a $\frac{H}{p}$ hányadossal, ez pedig azt jelenti, hogy minden olyan vagyon tulajdonosa, amely meghaladja ezt a w vagyont, el fogja követni az adott cselekményt. A kutatók ezt úgy fogalmazzák meg (amelyet

utánuk akár Niv-Safra törvénynek is nevezhetünk), hogy „*ha egy bizonyos vagyonnal rendelkező egyén úgy dönt, hogy elkövet egy törvénytelen cselekményt, (várhatóan) mindegyik nála gazdagabb egyén el fogja követni ugyanazt a cselekményt, és ha egy bizonyos vagyonnal rendelkező egyén úgy dönt, hogy nem követ el egy törvénytelen cselekményt, (várhatóan) egyik nála szegényebb egyén sem fogja elkövetni azt*”, ceteris paribus, tehát ha csak a pénzbüntetést tekintjük. Ebből az is következik, hogy minden olyan cselekményhez, amelyet pénzbüntetéssel sújtanak, létezik egy olyan vagyonszint, amelynél ha az egyén vagyona több, a bírság már nem ösztönzi arra, hogy betartsa a normát, és ezáltal az is, hogy minden vagyonszinthez a megfelelő elrettentés érdekében keresni kell egy kellően magas pénzbüntetési összeget. Ebből a megállapításból már egyértelműen látszik, hogy mi a probléma az egyenbüntetésekkel.

A napibírság közgazdaságtana

Lehetséges-e ötvözni azokat az előnyöket, amelyeket a pénzbüntetés a társadalmi költségek területén, a szabadságvesztés büntetés pedig az elrettentési hatások területén mutat? A napibírság pénzbüntetésként alacsony társadalmi költségekkel jár, sőt, amennyiben összege meghaladja a behajtás költségeit, nettó haszonnal jár a társadalom számára, viszont az elkövetőt időarányosan fosztja meg vagyonától²². Érdeemes megjegyezni, hogy ebben az esetben az elemzés nem veszi figyelembe az elkövető veszteségét, viszont az biztosan elmondható, hogy a pénzbüntetés általában kevesebb költséggel jár.

A napibírság összegét akként kell kiszámítani, hogy a jogalkalmazónak vennie kell a szabályszegésért járó napi tételek számát, és össze kell szoroznia azt az egynapi tételért járó pénzüsszeggel. Például ha Példa Bélát

---

²² Kantorowicz-Reznichenko, E.: Day-Fines: Should the Rich Pay More? Review of Law & Economics 2015/3. 481-501. o.

DOI-azonosító: <https://doi.org/10.1515/rle-2014-0045>

gyorshajtás miatt a karhatalom megbírságolja, és a megengedett legnagyobb sebesség túllépésének mértékéből fakadóan a jogalkalmazó megglátása szerint a járművezetőt 4 napi tételnek megfelelő bírsággal kell sújtani, és a járművezető vagyoni és jövedelmi viszonyaira tekintettel az egy napi tételért járó pénzüsszeget 50 000 Ft-ban határozza meg, a jogalkalmazónak Példa Bélát $4 * 50\,000$, azaz 200 000 Ft pénzbüntetéssel kell sújtania.

Ennek a bírságolási technikának köszönhetően a szabályszegő nem egy előre meghatározott összegű bírságot kell, hogy kifizessen, hanem a vagyonának egy relatív részét, ezáltal a büntetés nem teszi lehetővé a szabályok megsértésének „megvásárlását”, viszont a bírságok összege igen szélsőséges mértéket ölthet. A finn büntető törvénykönyv rendelkezései szerint az egy napi tételért járó összeg körülbelül meg kell, hogy egyezzen a szabályszegő napi jövedelmének 50 százalékával, így 1999-ben a megengedett legnagyobb sebesség túllépéséért egy járművezetővel szemben 116 000 € bírságot szabtak ki²³. Tekintettel arra, hogy a pénzbírság összegének meghatározásakor ebben az esetben latba esik az elkövető vagyoni helyzete, az elrettentés mértéke közel azonos lesz, és várhatóan hatásos, ráadásul a behajtási költségek is redukálódhatnak, hiszen az illető biztosan ki tudja fizetni a pénzbüntetést. A költségek csökkentése olyannyira fontos szempont, hogy egyes common law rendszerű országokban a napibírságot a szegények büntetésének csökkentésére használják fel, hiszen ha az elkövető biztosan ki tudja fizetni a pénzbüntetést, kevesebb elzárásra kerül majd sor, tehát kevesebbet kell költeni börtönfinanszírozásra²⁴.

Jelenleg a bírságolási technikát több ország is alkalmazza: Magyarország büntetőügyekben²⁵; Finnország 1921 óta, jöllehet a rendszerük a túl-

---

²³ Kantorowicz-Reznichenko, E., Kerk, M.: Day fines: asymmetric information and the secondary enforcement system. *Eur J Law Econ.* 2020. 339-360. o.

DOI-azonosító: <https://doi.org/10.1007/s10657-020-09658-2>

²⁴ Dari-Mattiacci, G., Immordino, G., & Russo, F.: Fines for Unequal Societies. *Amsterdam Law School Research Paper No. 34*, 2022. Amsterdam Center for Law & Economics Working Paper No. 08, 2022.

DOI-azonosító: <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.4230799>

²⁵ Lásd: A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény 50. § (1).

zott büntetések miatt 1974-ben reformra került; Svédország 1927 óta, Németország 1975 óta, Ausztria 1975 óta, Portugália 1995 óta, Csehország 2009 óta, stb. A bevezetést többségében a bebörtönzöttek számának csökkentésével, vagy azzal indokolták, hogy az egyenbíróságot szociális szempontok szerint igazságtalannak tartották²⁶.

Mindazonáltal a napibírság rendszerének alkalmazásával kapcsolatban is fellépnek bizonyos problémák. A vázolt bírságotolási rendszer jelentősen bonyolultabb, mint az egyenbíróság rendszere, és lehetséges az, hogy a járművezetők nem értik pontosan a koncepciót, nincsenek tisztában a szabályszegésért járó napi tételek számával és azzal, hogy mégis mekkora egy napi tételnek megfelelő összeggel számolhatnak. Ez pedig első látásra tompíthatja az ösztönzés hatásait, feltéve, hogy a járművezető először követné el ezen szabályok megsértését. A szabályok sorozatos megszegésével a járművezetők azokat kiismerhetik, illetve a szabályok megismerhetősége elősegítheti ezen hatások tompítását, ha információkat juttatunk a járművezetőknek arról, hogy jövedelmüket hogyan számítják, és melyek a napi tételek. Fontos hangsúlyozni azt is, hogy a szankciórendszert jelenleg sem ismeri minden járművezető, tehát ez a hatás ugyanúgy jelentkezik az egyenbíróságokkal kapcsolatban, mint ahogyan jelentkezhet a napibírságoknál is. Éppen ezért szeretnék röviden írni arról, hogyan hat a járművezetők attitűdjére az, ha nem ismerik pontosan a szankciók rendszerét.

Abban az esetben, hogy ha a norma címzettjei nem ismerik biztosan a norma megszegéséért kilátásba helyezett szankciót, amikor arról döntenek, hogy megszegik-e a szabályt, vagy pedig betartják, költség-haszon elemzésükben két kockázat jelenik meg: egyrészt annak a kockázata, hogy lebuknak, és megbüntetik őket, másrészt pedig az a kockázat, hogy mégis mekkora lesz az a büntetési tétel, amellyel a lebukás esetén őket sújtják. A

---

²⁶ Bögelein, N. & Nagrecha, M.: Money as Punishment: A Review of "Day Fines in Europe". In: Kantorowicz-Reznichenko, E. & Faure M (Eds.): Day fines in Europe: Assessing Income-Based Sanctions in Criminal Justice Systems. Cambridge University Press, 2021. 428-434. o.

DOI-azonosító: <https://doi.org/10.18716/ojs/krimoj/2021.4.5>

közgazdászok legtöbbször felteszik, hogy az emberek kockázatkerülők, viszont az úgynevezett „kilátáselmélet” szerint a bűnözők kockázatkereső módon viselkednek, hiszen a büntetés számukra egy olyan veszteség, amelyet el szeretnének kerülni. Ezek alapján a bűnözők elrettentésére nézve az egyértelműen meghatározott szankció előnyösebb lehet, hiszen a bűnözők kockázatkeresők, mert a büntetés elkerülésének lehetőségét látják a kockázatban²⁷. Ebből a szempontból a korlátozott racionalitás a napibírság ellen szólhat, viszont azt gondolom, hogy ez az ellenérv a büntetőjogi rendszerekben általánosan elterjedt büntetésmeghatározási elvekkel szemben is felhozható. Általában azonban többre értékeljük azt, ha a jogalkalmazónak lehetősége adódik figyelemmel lenni az eset összes körülményére a büntetés mértékének meghatározása során, mintsem azt, hogy a büntetés abszolút meghatározásával valamennyire növeljük az ösztönzési hatásokat.

Ennél sokkal nagyobb problémát jelent a napibírság alkalmazhatóságának vizsgálatakor, illetve a szabályozás kialakításának szempontjából a norma címzettje és a jogalkalmazó között fennálló információs aszimmetria: a bírságolási technika alkalmazásakor nagyok a hibalehetőségek, bonyolult a helyes szorzótényezőket meghatározni.

A hatályos magyar szabályozás a büntetőügyekben ezeknek a meghatározását a bíróra bízta: a Btk. 50. §-a szerint a napi tételek számának megállapításakor a bírónak figyelemmel kell lennie a bűncselekmény tárgyi súlyára, az egynapi tételnek megfelelő összeg megállapításakor pedig figyelemmel kell lennie az elkövető vagyoni, jövedelmi, személyi viszonyaira és életvitelére. Ez azt jelenti, hogy a törvényben meghatározott keretek között (a napi tételek száma legalább harminc, legfeljebb ötszáznegyven napi tétel, az egynapi tétel összege pedig legalább ezerháromszáz, legfeljebb hatszázötvenezer forint, tehát a büntetések összege 39 000 Ft és 351 000 000 Ft között alakulhat) a pénzbüntetés mértékének meghatározása teljes mértékben a bíró belátására van bízva, és az sem ritka, hogy a fellebbviteli eljárásban a pénzbüntetés mértékét módosítsák²⁸.

---

²⁷ Szalai, Á. (2018): i.m.

²⁸ Például Debreceni Ítéltábla Bf.296/2023/10. vagy ugyanott Bf.211/2023/9.

Jakub Drápal Csehországban megvizsgálta az irányadó bírói gyakorlatot, és azt találta, hogy a büntetés és a jövedelem hányadosa, amely állandó kellene, hogy legyen (a napi tételek száma), az alacsonyabb jövedelmű bűnelkövetők esetén jóval magasabb: a szegények jövedelemarányosan 5,4-szer annyi büntetést kapnak, mint a gazdagok²⁹. A szerző amellet érvelt, hogy a bírónak adni kell egy meghatározott számítási képletet ahhoz, hogy a rendszer jól működhessen, mert a bírók nem tudják megfelelően alkalmazni a bírságolási technikát: nem tudják meghatározni az elkövető teljes jövedelmét, illetve az ügyteher mellett idejük sincsen rá, és azt sem hiszik el, hogy a rendőrség a hozzájuk érkezett jövedelmi információkat hatékonyan tudná ellenőrizni. A cseh bírák a büntetések összegét egy bizonyos összeg fölött túlzónak tartják, így gyakran tekintettel arra, hogy arról sincsen információjuk, hogy mi alapján kellene meghatározni a napi tételek számát, általában a legkevesebb napi tételt osztják ki, a jövedelmi viszonyokat pedig úgy vélelmezik, hogy méltányos büntetést szabhassanak ki az elkövetőre. Ezzel kapcsolatban fontos megjegyezni, hogy a bírságolási rendszer megfelelő alkalmazásához ennek megfelelően elengedhetetlen a jogalkalmazók megfelelő edukációja: a napibírság intézményének egyik legfontosabb előnye az általános elrettentés elérése a határelrettentés megtartása mellett, és a határelrettentés az elkövető vagyonához képest ebben az esetben ugyanolyan, mint egy alacsonyabb bírságösszeg esetén, amelyet egy kisebb jövedelmű elkövetőnek kell megfizetnie³⁰. Ez azt jelenti, hogy a magasabb jövedelmű elkövető nem ugyanúgy értékeli a büntetésből következő, abszolútértékét tekintve igen magas bírságot, mint ahogy egy alacsonyabb jövedelmű bűnelkövető értékelné egy ugyanekkora abszolútértékű egyenbírságot: a bírság összege nem fogja csökkenteni az elrettentés hatásosságát, amely egyenbírság esetén megtörténhet, hiszen az elkövetőnek végrehajtható vagyonán túl már nincsen vesztenivalója, így egy

---

²⁹ Drápal, J.: Day fines: A European comparison and Czech malpractice. *European Journal of Criminology*, 2018/4. 461-480. o.

DOI-azonosító: <https://doi.org/10.1177/1477370817749178>

³⁰ Kantorowicz-Reznichenko, E. (2015): i.m.

igen magas összegű pénzbüntetés várhatóan még a súlyosabb szabálysze-
géstől sem tartaná vissza.

A közlekedési szabálysértések felderítése és a büntetések kiszabása a rendőrség hatáskörébe tartozik. Általánosságban elmondható az, hogy a rendőrségnek jóval kevesebb információja van a döntéshozatalhoz, mint a bíróságoknak, a közutakon szolgálatot teljesítő járőrnek és sebességmérő rendfenntartóknak pedig talán a helyszínen még kevesebb az információ-
juk, mint a rendőrségnek. Ennek megfelelően a napibírság rendszerében nem elvárható tőlük az, hogy kiszabják a pénzbüntetést: az információs aszimmetria miatt érdemes lehet szerepüket a helyszínen a szabálysértés tényének rögzítésére és az esetleges egyéb kényszerintézkedések foganato-
sítására korlátozni, ugyanúgy, mint ahogyan az jelenleg a sebességmérő készülékekkel történő mérés esetén történik.

A napibírság bevezetésének célja az elrettentés ésszerű fokozása, tehát az elrettentő hatások fokozása anélkül, hogy az aránytalan költségfordí-
tásokat igényelne. A továbbiakban ennek szem előtt tartásával igyekszem röviden ismertetni azokat a kérdéseket, amelyeket a napibírságról szóló szabályozás megalkotásakor mindenképpen érdemes megfontolni, elsőként a napi tételek számát. A bírság számításakor a napi tételek számának meg-
határozására alapvetően két lehetőséget látok: az egyik lehetőség az, hogy a napi tételek számának egy alsó és felső határát meghatározva a rendőri szerv mérlegelésébe kerüljön be a napi tételek számának megállapítása. Ez úgy lenne megvalósítható, ha a közlekedési szabálysértések kikerülnének az objektív bírságolás terepéből, és egy olyan, e szabálysértésekre vo-
natkozó jogszabály tárgyi hatálya alá kerülnének, amely meghatározná a napi tételek számának alsó és felső határait. A másik, véleményem szerint szerencsésebb megoldás, amelyet javaslok, az, hogy a jogalkotó a közigaz-
gatási bírság mértékéről szóló kormányrendeletben ne a bírság összegét, hanem a közlekedési szabálysértéshez – a jelenlegi megoldáshoz hasonlóan sávosan, proporcionálisan – hozzárendelt napi tételek számát határozza meg, az egy napi tétel meghatározását pedig bízva az egyedi ügyben döntést hozó rendőri szervre. Azt gondolom, hogy a rendeleti forma előnye annak rugalmassága: könnyen módosítható, és így a jogalkotó megfelelő időben

és hatékonyan közbeléphet, ha a társadalom megítélése szerint a bírságok összege túlzóvá, vagy éppen túl enyhévé válik. Ezzel a megoldással a jogszabályi környezet levenné a rendvédelmi szervek válláról annak a terhét, hogy mérlegeljék az egy napi tételek megfelelő számát. Az esetleges módosítás döntés-előkészítő munkálatai hasonló számításokat követelnének meg, mint a bírságok összegének módosítása, így általánosságban elmondható, hogy az esetlegesen szükséges módosítások a döntés-előkészítő közigazgatási apparátusra sem nyomnának a hatásosabb elrettentéshez képest aránytalanul nagy terhet, viszont a számítást néhány olyan tényező valóban megbonyolítja, amelyre az egy napi tétel összegének kapcsán később kitérek.

És mégis mekkora legyen az egy napi tétel összege? Kísérletet teszek arra, hogy kiindulópontként vázlatosan bemutassam a hazai büntetőjogi bírói gyakorlat néhány, a napibírsággal kapcsolatos tételét. A bírói gyakorlat azt mondja, hogy a pénzbüntetés kiszabásához nem szükséges, hogy az elkövetőnek vagyona vagy bevétele legyen a bűncselekmény elkövetésekor³¹, kimondja azt, hogy egyértelműen meg kell állapítani, hogy a bűnelkövető cselekménye mekkora kárt okoz, és azt a kárt figyelembe kell venni³², és azt is kimondja, hogy a haszonélvezeti jog nem tekinthető jövedelemnek³³. Ez utóbbi bizonyítéka annak, hogy a bíróságok az elkövetőnek nem csak jövedelmi, hanem vagyoni viszonyait is figyelembe veszik, viszont azt gondolom, a vagyoni viszonyokat a közlekedési szabályok szempontjából érdemes nem számításba vennünk, hiszen a rendőri szerv nem képes egyesével felderíteni a szabálytalankodó járművezetők vagyoni viszonyait. Korábban láthattuk, hogy ez a bíróságoknak is gondot okoz, így nem várható el a kevesebb információval rendelkező rendőri szervektől, hogy feltérképezzék.

---

³¹ BH 2015. 25.

³² BH 2018. 11.

³³ BH 2020. 193.

A napibírságot alkalmazó államokban a jövedelem megállapítása jellemzően vagy önbevallás alapján történik, és az adóhatóság véletlenszerűen ellenőrzi a nyilatkozatok igazságértékét, vagy pedig az adónyilvántartásból ellenőrzi az elkövető jövedelmét. Ez utóbbi viszont ösztönzi az adócsalást, így számolni kell azzal, hogy annak felderítésére várhatóan több forrást kell fordítani azon járművezetők esetében, akik sokat vezetnek, és sokszor kapnak bírságot³⁴. A személyi jövedelemadó kivetése Magyarországon önbevallásos alapon működik, viszont vannak olyan jövedelmek, amelyek nem bevalláskötelesek: ez azt jelenti, hogy amennyiben a jogalkotó a napibírság széleskörű bevezetésekor esetleg azt a megoldást választaná, hogy a jövedelmek felmérése történjék az adónyilvántartásból, kénytelen lenne bevalláskötelessé tenni azokat a jövedelmeket is, amelyeket adott esetben nem kíván megadóztatni, például a nyugdíjat, az ösztöndíjat vagy az egyszerűsített foglalkoztatásból származó jövedelmet. Érdemes megjegyezni, hogy ez a megoldás a magyar pénzügyi jogtól nem teljesen idegen: jelenleg is létezik olyan helyzet, amikor be kell vallani olyan bevételeket, amelyek nem adókötelesek, gondoljunk például a 25 év alattiak személyi jövedelemadójára. Alapvetően a többi, már létező olyan adatbázisból is előállítható egy olyan jövedelemkataszter, amelyben ezek az adatok szerepelnek; amelyből ezek a bírságok könnyedén kiszámíthatóak lennének: ennek létrehozása vagy az adózási gyakorlat megváltoztatása pedig hasznos mankót jelenthetnek a büntetőügyekkel foglalkozó bírának is.

Viszont a megfelelő szabályozáshoz nagyon fontos megvizsgálni, hogy hogyan érdemes egymáshoz képest kialakítani a napi tételek számát és az egy napi tételért járó pénzösszeget. Ehhez röviden érdemes végig gondolni, mennyiben hat másként az egyenbírság és a napibírság. Ami azt illeti, míg az egyenbírság mindenki számára ugyanakkora tétel, a napibírság intézménye nem csak a gazdagabbakra kirótt pénzbüntetések összegét növeli, hanem a szegényekre kirótt pénzbüntetések összegét is csökkenti, hiszen eb-

---

³⁴ Dari-Mattiacci, G., Immordino, G., & Russo, F. (2022): i.m.

ben az esetben a bírság a vagyon növekvő függvénye. Érdekes arra is törekedni, hogy a pénzbüntetések az alacsonyabb jövedelműeket is megfelelően ösztönözzék.

Az alsó korlátot tekintve két elméleti alternatíva merül fel: az egyik esetben a zérus vagyonhoz meghatározunk egy minimumbüntetést, a másik esetben pedig a napibírság tisztán jövedelemfüggő. Az előbbi mellett szól a hazai bírói gyakorlat hagyománya, amely a pénzbüntetés kiszabásához nem követeli meg, hogy az elkövetőnek vagyona vagy bevétele legyen a bűncselekmény elkövetésekor³⁵, illetve az, hogy ebben az esetben nem merül fel a szegények alul ösztönzésének problémája, amennyiben ez a minimumbírság megfelelően elrettentő. Ebben az esetben a vagyon növekedése esetén legalább annyival kell növelni a bírság összegét, hogy annak határköltsege ne csökkenjen, vagyis állandóan szinten kell tartani a szankció miatti szubjektív hasznosságcsökkentést. Ebben az esetben a pénzbüntetés összege a minimumbüntetés és a jövedelemarányos rész összegeként áll elő. A másik esetben, tehát amikor a napibírság tisztán jövedelemfüggő, akkor az alacsony vagyonúak elrettentése nem lesz elegendő, jóllehet, ha feltételezzük, hogy nincsen olyan járművezető, aki nem rendelkezik jövedelemmel (hiszen az említett vagyonkataszterbe, vagy éppen a személyi jövedelemadó bevallásba a segélyek is felvehetők), akkor ez a probléma ellensúlyozható, ha megfelelően határozzuk meg a napi tételek számát és az egynapi tételért járó összeget.

Amennyiben a szabálysértéseket egyenbírsággal szankcionálják, minden járművezető ugyanakkora összegű pénzbüntetést fizet. Az egyszerűség kedvéért tegyük fel, hogy ennek a pénzbüntetésnek a nagysága éppen akkora, hogy az átlagos keresetű járművezetőt elrettentse a közlekedési szabálysértés elkövetésétől! Abban az esetben, ha a szabálytalan járművezetőre kirótt pénzbüntetés a jövedelmével egyenesen arányos, az azt jelenti, hogy a terheltnek egészen addig, amíg jövedelme el nem éri az átlagjövedelmet, alacsonyabb összegű pénzbüntetést kell majd kifizetnie, mint az

---

³⁵ BH 2015. 25.

átlagjövedelmű járművezetőnek kellene, ha elkövetné ugyanazt a szabálysértést. Fel kell tennünk a kérdést: mégis hány egységgel rettent el kevésbé az átlagos jövedelemnél éppen többel rendelkező járművezetőt az a pénzbüntetés, amelynek összege az átlagos járművezetőt már elrettent a szabálysértéstől? E kérdésre nagyon fontos választ találni, hiszen egy adott összegű pénzbüntetés megszülethet úgy is, hogy a napi tételek száma alacsony, viszont az egynapi tételért járó jövedelemhányad aránya magas, és úgy is, hogy ha a napi tételek száma ennél magasabb, viszont az egynapi tételért járó jövedelemhányad aránya alacsonyabb. Az előbbi esetben a jövedelemarányosan kiszabott büntetés sokkal hamarabb éri el azt az összeget, amely az átlagos keresetű járművezetőt már ceteris paribus elrettent a közlekedési szabálysértés elkövetésétől, mint az utóbbi esetben. Ha a járművezetők elrettentése kisebb mértékben csökken, mint amilyen mértékben a vagyonuk növekszik, érdemes lehet a napi tételek számát magasabban meghatározni, az egynapi tételért járó jövedelemhányad arányát pedig alacsonyabban tartani, hiszen ha a jövedelemmel járó alacsonyabb elrettentéshez képest a pénzbüntetés összege túl gyorsan emelkedik, a bírságok összege szükségtelenül hamar az egekbe szökik, ennek pedig a csehországi tapasztalatoknak megfelelően az lehet a következménye, hogy a jogrend e büntetéseket kiveti magából³⁶. Viszont ha az elrettentés nagyobb mértékben csökken, mint ahogy a vagyon növekszik, érdemes lehet a napi tételek számát alacsonyabban meghatározni, az egynapi tételért járó jövedelemhányad arányát pedig magasabban tartani, hiszen így megelőzhető, hogy nagyszámú alacsonyabb jövedelmű járművezetőt alulösztönözzünk, hiszen a bírságok gyorsan emelkednek. Az alsó és a felső határ hagyománya megjelenik a hazai napibírság-gyakorlatban is: a Btk. 50. §-a alsó és felső korlátokat határoz meg a pénzbüntetés összegére nézve, így a jogrendszerünk-től az sem volna idegen, ha meghatározásra kerülne a kiszabandó büntetések alsó és felső korlátja, ezek között pedig a napibírság számítása egy képlet alapján történe.

---

³⁶ Drápal, J. (2018): i.m.

A tettenérés valószínűségének hatása az elrettentésre

Ahogy azt már korábban is láthattuk, a büntetések elrettentő hatása a legegyszerűbb modell szerint két változó függvénye: a tettenérés valószínűségé és a várható büntetés nagyságáé. Az utóbbinak az előző fejezetekben igyekeztem ismertetni mindazon aspektusait, amelyek a kutatási kérdés megválaszolásához szükségesek, a következőkben pedig röviden szeretnék szólni a tettenéresi valószínűség szerepéről is.

A már korábban ismertetett kilátáselmélet azt állítja, hogy a kockázatok mérlegelésekor az emberek eltérően értékelik a nyereségeket és a veszteségeket: ha nyereségekről van szó, kockázatkerülőbbé, míg ha veszteségekről, kockázatkeresőbbé válnak. Tekintettel arra, hogy a büntetést a járművezető potenciális veszteségként értékeli, a kilátáselméletnek megfelelően vélhetően kockázatkereső (azaz veszteségkerülő) attitűdöt vesz majd magára, ennek megfelelően ebben az esetben a járművezetőket várhatóan jobban visszatartja majd a szabálysértések elkövetésétől az, ha a tettenérés valószínűsége növekszik, mint az, ha a pénzbüntetés várható összege³⁷.

2009-ben az Egyesült Államokban született egy vizsgálat, Massachusetts államban, amelyben a kutatók felmérték azt, mégis milyen szempontokat vesz figyelembe a rendőr, amikor arról dönt, igazoltatás során kit fog megbírságotlani, és kit fog figyelmeztetéssel elbocsátani. E hatásokat az empiriából formalizálták³⁸. Az eredmények ismertetése során az alábbiakban igyekszem figyelembe venni a magyar szabályozási környezet sajátosságait.

A politikai gazdaságtan tételeiből kiindulva a kutatók felmérésüket a következő hipotézisre építették fel: Arra, hogy egy járművezető figyelmeztetést kap (erre a magyar szabályozási környezet jelenleg nem ad lehetőséget), vagy büntetést, hatással van a rendőrség bevételeinek állása, a rendőr temperamentuma és hozzáállása, illetve a járművezető egyes tulajdonságai: az, hogy helyi lakos-e, és az, hogy lakóhelye milyen messze van attól a

---

³⁷ Szalai, Á. (2018): i.m.

³⁸ Makowsky, Michael D., and Thomas Stratmann (2009): i.m.

bíróságtól, ahol a kiszabott büntetést megtámadhatná; az, hogy milyenek a választói preferenciái, hogy ki tudja-e fizetni a kiszabandó bírságot, a kor és rassz, az, hogy esetleg teherautóra is érvényes volt-e a vezetői engedélye, hogy teherfuvarozásból biztosította-e a megélhetését. Illetve a hipotézisek között szerepelt az is, hogy a nagyobb turistaforgalommal rendelkező helységeken jellemzően alacsonyabb a megbírságolás valószínűsége és a bírság összege.

A rendőrség finanszírozása az Egyesült Államokban a helyi költségvetésből történik, míg Magyarországon a Hszt.³⁹ alapján a hivatásos rendőrök bére három elemből tevődik össze: az alapilletményből, a pótlékokból és a teljesítményjuttatásból. Jóllehet, a helyi költségvetés állapota ebből a szempontból Magyarországon nem tényező (ezt az Egyesült Államokat tekintve egyes adójogi normákkal is jól össze lehet vetni), úgy gondolom, a kutatók következtetései hazánkra nézve is adaptálhatóak, mert a Hszt. 158. § (1) bekezdése alapján a teljesítményjuttatások szervezeti teljesítményértékelés alapján kerülnek meghatározásra, így a rendőrök kapnak ösztönzést arra, hogy maximálják a rendőri szervezet bevételeit, hiszen előljárójuk ezeket a szempontokat is figyelembe veheti az egyéni teljesítmény értékelése során. Ami a választói preferenciákat illeti, Massachusetts államban a rendőrség vezetőit egy helyi választott testület tagjai nevezik ki. Tekintettel arra, hogy az egyéni teljesítményt a rendőrségi előljáró értékeli, latba eshet az is, hogy a szabálytalan járművezető valószínűsíthetően kire adja majd le a szavazatát, hisz megeshet, hogy az értékelő rendőrségi vezető pozíciója attól is függ, hogy hány szavazót bírságnak meg az adott területen, mert a választókra rótt közhatalmi kötelezettségek a választáson megjelenhetnek az egyéni döntésekben is. Ami azt illeti, ezt a feltevést Magyarországra is elfogadhatónak tartom, hiszen a vonatkozó jogszabály⁴⁰ alapján a rendészetért felelős miniszter (2023-ban a belügyminiszter), mint a kormány

---

³⁹A rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló 2015. évi XLII. törvény

⁴⁰A Rendőrség szerveiről és a Rendőrség szerveinek feladat- és hatásköréről szóló 329/2007. (XII. 13.) Korm. rendelet

tagja közjogi szervezetszabályozó eszközökben rendelkezik a rendőrfőkapitányok kinevezéséről, azok pedig kinevezik a helyi rendőrkapitányokat, tehát a rendőrségi vezetők közvetett demokratikus legitimációs láncolatából fakadóan nem elképzelhetetlen, hogy a szavazói preferenciák tükröződjének a bírságolási szokásokban is.

Massachusetts államban létezik egy konkrét képlet, amely alapján számítani kell a gyorshajtási bírságokat: a bírság összege $50 \$ + 10 * (\text{sebesség} - (\text{sebességkorlát} + 10))$ ³. Általánosságban megállapítható, hogy a rendőrök ehhez a képlethez nem mindig tartják magukat, például a sebességkorlát 15 mérföld/óra mértékű túllépése esetén az előírt 100 \$ helyett átlagosan 107 \$-t szabnak ki büntetésképpen. A bírságszámítás tökéletlenségeit a napibírságok kapcsán Csehország példáján már említettem.

A két kutató legtöbb hipotézise a kutatás során igazolásra talált. A teljesség igénye nélkül: jogsértés esetén egy helybéli sofőr 30% valószínűséggel, míg egy másik államból érkező sofőr 66% valószínűséggel kapott bírságot. Egy másik állambéli lakost átlagosan 126 \$, míg egy Massachusetts állami lakost átlagosan 118 \$ összegű bírsággal sújtottak⁴¹. Azokat, akik messzebb éltek az illetékes bíróságtól, nagyobb valószínűséggel sújtották pénzbüntetéssel. Azokban a városokban, amelyek jobban kitettek voltak a turizmusnak, kisebb volt a megbírságolás valószínűsége (bár az a hipotézis nem nyert visszaigazolást, hogy a bírság mértéke kisebb volna).

Megfontolásra érdemes, hogy a pénz csökkenő határhasznából fakadó problémák az általában kockázatkedvelő bűnelkövetőkkel szemben úgy is orvosolhatóak, ha megfelelően alakítjuk a közúti bírság kiadásának valószínűségét. Ez pedig lehetséges úgy, ha a rendőrök megfelelő edukációt kapnak a szabályozandó réteg szocio-ökonómiai jegyeiről, ha a szervezet megfelelően érzékenyíti őket, ha egyéb ösztönzőket állít fel, vagy ha megfelelő helyre koncentrálja a kapacitásokat. E helyszínek meghatározhatók lehetnek a területi statisztikák és a lakáspiaci árak segítségével. A probléma

---

⁴¹ Ez a helyi adószabályok kontextusában arra a hipotézisre is igazolást ad, hogy a hatóságok azokat az adókat, amelyeket helyben már nem tudtak kivetni, igyekeztek közhatalmi bevételek formájában áthárítani az idegen sofőrökre (*tax exporting hypothesis*).

megoldását segítheti az is, ha a megfelelő helyszínekre több sebességmérő készüléket helyeznek ki, vagy ha a területen gyakrabban ellenőriznek a rendőrök.

Tekintettel arra, hogy a kilátásméletnek megfelelően e tényező nagyobb súllyal esik latba a bírság összegénél, fontosnak tartom feltenni azt a kérdést is, hogy egyáltalán szükséges-e normát alkotni, és a bírságolási rendszert megreformálni, vagy pedig a probléma megoldásához önmagában a megfelelő kapacitáelosztás és az érzékenyítés is elég lehet. Az utóbbi mellett szól érvként az, hogy ha a napibírság nem kerül bevezetésre általánosan kötelező magatartásszabályként, a szegényebb járművezetők potenciális alul ösztönzése nem merül fel, sem pedig az információk aszimmetriából eredő nehézségek. Viszont látnunk kell azt, hogy a napibírságok bevezetése akár egy sokkal fenntarthatóbb rendszer alapja is lehet, hiszen amennyiben sikerül megtalálni a megfelelő szabályokat, és ha nem változnak meg radikálisan a társadalmi körülmények, a napibírság arányos jellegeből fakadóan kiállja a gazdasági helyzet megváltozásainak próbáit: a rendszerbe „ab ovo” beépítésre kerülnek az összegváltoztató mechanizmusok, így nem lesz szükség időnként a pénzbüntetési tételek újraszámítására. Fontos meggondolni a jogpolitika célját is a közúti közlekedés kérdésében. Amennyiben kívánatos az, hogy szociális szempontok figyelembevételével méltányosabb pénzbüntetési rendszert állítsunk fel, ezzel esetleg a szegényebbek büntetését is csökkentve, a napibírság szintén jó választás lehet. Fontos még kiemelni, hogy a kapacitások megfelelő irányításához bővítésük is szükséges lehet, amely igen költséges: a rendőri kapacitás olyan szűkös erőforrás, amely bővítése nagy költségekkel jár, így a normaalkotás és végrehajtás költségei potenciálisan kisebbek lehetnek, mint egy olyan elosztási rendszer kialakítása, amely több humánerőforrást igényel. Mindemellett figyelembe kell venni azt is, hogy az érzékenyítés és a kapacitásirányítás roppant információigényes, és a rendőri szervezetnek a cselekvéshez fel kell készülnie az információváltozásra is. A gazdagok elköltözhetnek, vagy éppen akár választhatnak alacsonyabb kategóriájú személyautót is, hogy kevesebbet igazoltassák őket, ezért véleményem szerint ez az intézkedés önmagában nem elégséges a megfelelő ösztönzéshez.

Konklúzió

Jelen tanulmányban igyekeztem felhívni a figyelmet a jövedelem csökkenő határhasznából eredő problémára az objektív bírságok kapcsán. A közgazdaságtan eszköztárával igyekeztem választ keresni arra a kérdésre, hogy mégis mi befolyásolja azt, hogy egy gépkocsivezető megsért egy közlekedési szabályt, vagy betartja. Utána pedig sorra vettem, hogy a két befolyásoló tényező, azaz a várható büntetés nagysága és a tettenérés valószínűsége hogyan manipulálható annak érdekében, hogy hatásosabb ösztönzőrendszer terelje a járművezetőket a normák megtartása felé. Hangsúlyosabban a bírságolás kérdésével foglalkoztam: röviden bemutattam a napibírság közgazdaságtani háttérét, alkalmazhatóságának korlátait, az alkalmazó államok eddigi gyakorlatát, és igyekeztem megoldást kínálni ezen problémákra.

Következésképpen levonható, hogy a napibírság rendszerének bevezetése a közlekedési szabálysértések szankciói közé hatékony ösztönzést nyújthat a gazdag szabályszegők számára, ám a napibírság potenciális veszélyeinek megfelelően egy ilyen hazai intézkedés előkészítése további vizsgálatokat követel a hazai sofőrök járművezetési és a hazai rendőrök ellenőrzési szokásait illetően, illetve felméréseket arra vonatkozóan, hogy az elrettentés megváltozása és a jövedelem megváltozása milyen viszonyban van egymással. Meglátásom szerint ahhoz, hogy csökkentsük a szabálytalankodó gazdagok számát az utakon, érdemes megfontolni a közúti bírságok napibüntetésként történő kiszabását. A napibírság bevezetése mellett a kutatás kérdésre hatásos választ jelenthet a rendőri kapacitások megfelelő csoportosítása és a közlekedésrendészeti szolgálatot teljesítő rendőrök érdekenyítése, viszont ez az intézkedés a konstans változások miatt meglátásom szerint nem önmagában, hanem a napibírsággal egyetemben lehet célravezető.

MOLNÁR KATALIN – VASKÓ VIKTÓRIA

Kis Café és élve boncolás – avagy a vezetői önismeret fejlesztésének egy innovatív kísérlete

*„Hiába fűrösztöd önmagadban,
Csak másban moshatod meg arcodat.”*
(József Attila: Nem én kiáltok)

Absztrakt

Tanár és tanítványa merész dologra – asszisztált önvizsgálatra – vállalkozott. A szerzők egyike – a mesterhallgató – a szerzők másikának – konzulensének – támogatásával diplomamunkájában saját magát és alosztályán dolgozó munkatársait választotta vizsgálódása tárgyául. A tanulmány a rendészeti vezetői kompetenciák elméleti áttekintése után a kutatás eredményeit mutatja be. Az igencsak újdonságnak számító kutatói rendőrkávéház módszerével kérték ki egy vidéki városi kapitányság kisebb szervezeti egységénél dolgozók véleményét. A fókuszban a vezető és munkatársai közötti kommunikáció lehetőségei, módjai, minősége, valamint ezeknek a munka hatékonyságára gyakorolt hatásai álltak. A szerzők azt kívánják bizonyítani, hogy az ilyen beavatkozó típusú kvalitatív kutatási módszerek a magyar rendőrség belső szervezetfejlesztő folyamataiban is használhatók lennének.

Kulcsszavak

rendészet, kompetenciák, Police Café, szervezetfejlesztés

Abstract

A teacher and student undertook a daring project, an assisted self-examination. One of the authors is a master student and with the support of the other, his supervisor chose to examine himself and his colleagues in his sub-department for the thesis. After a theoretical overview of law enforcement

leadership competencies, the paper presents the results of the research. The researchers used the Police Café method, a novel method to ask the opinion of the staff of a rural urban police station” small department. The focus was on the possibilities, methods and quality of communication between the manager and the staff, and their impact on work efficiency. The authors aim to demonstrate that such intervention-type qualitative research methods could be used in the internal organisational development processes of the Hungarian Police.

Keywords

policing, competencies, Police Café, organisational development

Bevezetés

Szerzőpárosunk tagjai tanítvány és tanár viszonyban állnak egymással. Egyikünk 1996-ban nyert felvételt a Rendőrtiszti Főiskolára, másikunk ekkor kezdett ott tanítani. A pályakezdő vizsgáló a Budapesti Rendőr-főkapitányság Gazdaságvédelmi Főosztályán helyezkedett el, ahonnan 2008-ban a Székesfehérvári Rendőrkapitányság Gazdasági és Vagyonvédelmi Alosztályára került. Ugyanebben az évben indult a főiskolán a mesterképzés, amely pedig a szerzőpáros tanár tagja számára jelentett fontos korszakhatárt. A kiemelt fővizsgálói beosztást 2019-től az alosztályvezetői követte, úgyhogy a hallgató 2021 őszén már vezetőként érkezett a mesterképzés készségfejlesztő tréningjeire. Itt találkoztak egymással, és a tanárnő kurzusain zajló intenzív önismereti munka az addiginál is erőteljesebben inspirálta arra a hallgatót, hogy az elég jó vezetésről összegyűlt tapasztalatait és gondolatait a diplomamunka kínálta keretek közé rendezze, mégpedig igencsak különös módon. A konzulens csábító ajánlata az volt, hogy egy általa támogatott-moderált folyamatban a dolgozatíró nézzen szembe saját vezetői készségeivel. Ilyen még biztosan nem volt: a kvalitatív kutatás tárgya a kutató maga lett. Ez volna az a bizonyos élve boncolás. A tét nem

kevesebb volt, mint megtudni, vajon ő hol és merre tart azon az úton, amelyen követni szeretné példaképeit. A rendőrségnél töltött évei alatt ugyanis számos olyan vezetővel dolgozott együtt, akik egyszerre feladat orientált és emberközpontú működésükkel irányt mutattak számára saját vezetői stílusának formálásához.

A bátorságpróbát a jelöltnek és a „felbujtónak” egyaránt ki kellett állnia. Mert nemcsak az önvizsgálat, de az ahhoz nélkülözhetetlen asszisztencia is komoly felelősséggel jár. Egyrészt a vezetői kommunikációval és önreflexióval kapcsolatos összefüggések általánosabb feltárására a saját közvetlen vezetővel strukturált interjút készíteni legalábbis rizikós. Ezt csak olyan vezető vállalja, aki maga is fejlett önreflexióval rendelkezik. Mondjuk az a tény, hogy ő is a tanárnő mestertanítványa, legalábbis nem nehezített a helyzeten. És a beosztottak visszajelzéseinek egy szinte kipróbálatlan kvalitatív kutatási módszerrel, a kutatói rendőrkávéház nevű technikával való feltérképezése sem teljesen veszélytelen. A kis számú közvetlen kollégára való tekintettel – a kutatásban részt vevő munkatársakkal közösen – ezt neveztük el Kis Cafénak.

Mivel az ötlet és a megvalósítását lehetővé tevő folyamat végigvitele – annak minden nehézségével, de örömeivel is – közös volt, úgy döntöttünk, legyen e tanulmány szerzősége is az.¹ Hogy élményeink papírra kívánkoznak, egy percig nem volt kérdés. De döntésünknek, hogy a szöveg szakzáró dolgozatként ne csak kötelező penzum maradjon, hanem annak egy szerkesztett, rövidített változatával tudományos fórumon is előhozakodjunk, nyomós oka van. Üdvösnek tartanánk ugyanis, ha mások is vállalkoznának egy-egy ehhez hasonló önreflexiók kísérletre, mert hisszük, hogy nemcsak saját, de munkatársaik, szűkebb szervezeti egységük és az egész rendőrség számára is haszonnal járna a vezetői önismeret ilyen úton zajló fejlesztése.

---

¹ A diplomamunka megvédése után a szerzők egyikének szakmai honlapján a Nem digitális vendégnaplók című rovatban közös blogbejegyzés jelent meg 2023. július 5-én. A szöveg elérhető itt: <https://www.nyelvilektoralas.hu/nem-digitalis-vendegnaplok-22-resz-diplomamunka-kis-cafe-elve-boncolas/>

Kompetenciák, vezetői kompetenciák

A kompetencia a vezetés témakörében tudományos és köznapi értelemben is gyakori fogalom. A munka világában leginkább kifejező és elterjedt fogalom Boyatzis²: kompetencián „*egy személy alapvető, meghatározó jellemzőit értjük, amelyek okozati kapcsolatban állnak az adott munkakör ellátásához szükséges kritériumszintnek megfelelő hatékony és/vagy kiváló teljesítménnyel.*” Ő a kompetenciák rendszerét két szintre, az alap- és a megkülönböztető vagy kiegészítő kompetenciákra osztotta. Elmélete szerint az alapkompentenciák egy személy azon jellemzőit tartalmazzák, melyek egy adott munkakör betöltéséhez szükségesek. A megkülönböztető vagy kiegészítő kompetenciák pedig segítenek az egyes munkatársak közötti különbségek feltárásában.

A kompetenciák rendszerében számos képesség birtokában kell lennie egy elég jó vezetőnek. A rendszerbe foglalt vezetői kompetenciák közül kiragadva néhányat elmondható, hogy a vezetőnek példamutatónak, hatékonynak, határozottnak, motiváltnak, szociálisan érzékenynek kell lennie, erőssége kell legyen a bizalom, a csapatépítési képesség, a jó kommunikációs készség és az emberismeret. Belső tulajdonságai alakulnak, énképe, szociális érzéke fejlődik élete során, jellemvonásai, öröklött adottságai sok szerzett tudással, jártassággal színesednek.

E tulajdonságok, készségek meglétéhez elengedhetetlen a vezető, mint ember saját önismerete. Bármit cselekszik, mond, mindaz, amit egy külső szemlélő tapasztal belőle, megmutatja, milyen ember valójában. Mindenki egy-egy tükröt mutat feléje, és ha ezek a tükörképek összhangban vannak saját belső személyiségével, akkor hitelessé válik. A hitelesség alapfeltétele pedig az éntudatosság.

---

² Boyatzis, Richard E.: Competencies in the 21st century. Journal of Management Development 2008 /1. 5–12. o. Idézi: Bokodi Márta: A kompetencia gazdálkodás gyakorlata. In: Belényesi Emese et al: Egyéni kompetencia-fejlesztés. NKE Kiadó. Budapest, 2019. 70. o.

A kompetencia fogalma³ magában foglalja az ismeretek átültetését a gyakorlatba, a kognitív és gyakorlati képességeket, a kompetencia birtokosának érzelmi világát, értékeit, tapasztalatait egyaránt. Tulajdonképpen mindent, ami minket meghatároz. A képesség ugyan fejleszthető, de úgy szokták meghatározni, hogy inkább velünk született tulajdonsághalmaz, a kompetencia pedig nagyrészt tanulási folyamat eredménye. Ennek a folyamatnak az elkezdéséhez szükségesek például az érdeklődés, a pozitív attitűd, a nyitottság és az elfogadás. A kompetencia fejlesztése előhív olyan képességeket, mint a fegyelem, koordináció, kitartás, akarat és szorgalom. A fejlesztés folyamatosan, tudatosan felépített lépések sorozata. Ahhoz, hogy alkalmazni is tudjuk a megtanult ismereteket, szükség van magabiztosságra, sikerorientáltságra, hitre és önbizalomra. A vezetői kompetencia speciális kompetenciának tekinthető. Az általánosaktól az a speciális élethelyzet különbözteti meg, hogy a vezető mások felett irányítói szerepet tölt be.

Ezzel el is érünk ahhoz a kérdéshez, hogy milyen az elég jó vezető. Az biztos, hogy olyan komplex ismeretekkel, szakmai tudással és szociális, empátikus képességekkel kell rendelkeznie, amelyeket együtt elsajátítani és egyszerre birtokolni szinte lehetetlen. Éppen ezért érdemes megemlíteni az esendőséget: igenis, egy vezető is hibázhat, és ezt a beosztottjai előtt is el kell ismernie, ettől válik igazán hitelessé. Ez pedig az önreflexió első leckéje.

Rendészeti vezetői kompetenciák

Magyarországon 2011-ben fogalmazódott meg az az igény, hogy a rendészeti szervezetekhez jelentkezők vizsgálatára létrehozzanak egy tudományos kutatásokon alapuló alkalmasságvizsgálati és kiválasztási rendszert.

---

³ Johnston, Deanna: Lost in translation? Key Competencies from vision to Reality. The University of Auckland, 2015. 25–27. o.

Forrás: <https://researchspace.auckland.ac.nz/bitstream/handle/2292/28360/whole.pdf?sequence=2>

2014-ben ez az irány folytatódott a vezetői kompetenciák komplex mérésére alkalmas vizsgálati módszertan, a KVR-eljárás kidolgozásával. Ez alapozta meg az egész belügyi területre az új kompetenciarendszer kialakítását, melyet az objektivitást és a rendvédelmi specifikumok figyelembevételét együttesen szolgáló kutatásokra építettek, illetve interaktív tesztrendszereket dolgoztak ki a kompetenciák mérésére.⁴

2013. január 30-án lépett hatályba a 2/2013-as BM rendelet, mely többek között a vezetők egységes kiválasztási rendszerét, illetve képzését szabályozza, és központjában a vezetői kompetenciák állnak. A Belügyi Tudományos Tanács és a BM Oktatási, Képzési és Tudományszervezési Főigazgatósága a Belügyi Tudományos Tanács Alkalmazott Pszichológiai Munkacsoportjának vezetésével végzett kutatások során azt a megállapítást tették, hogy a vezetői kompetenciák alapvetően három fő kategóriára bonthatók:

- egyéni kompetenciák: megbízhatóság, terhelhetőség, kreativitás, rugalmasság, egyéni példamutatás, szakmai ismeret, stratégiai gondolkodás, cél- és feladatorientáltság, hatékony döntés, felelősségvállalás;
- szociális kompetenciák: kommunikációs készség, konfliktuskezelés, érdekérvényesítés, asszertivitás;
- vezetői kompetenciák: vezetői gondoskodás, vezetői funkciók ellátása, hatékony erőforrás-gazdálkodás⁵.

---

⁴ Malét-Szabó Erika – Balázs Katalin – Kurucz Győző – Münnich Ákos: Kompetenciarendszerek kialakítási és mérési módszertana a belügyi alkalmasságvizsgálati rendszerben. Belügyi Szemle 2021/8. szám. 1361–1383. o.

⁵ Szatmári Adrienn: Vezetői kompetenciák a belügyi rendszerben. Belügyi Szemle 2017/3. szám. 67–78. o.

15 vezetői kompetenciát határoztak meg, melyek közül 13 kulcskompetencia lett kiemelve. Ezek közül mi most itt csak azt a kettőt idézzük, amelyek mondanivalónk szempontjából relevánsak. Ezekkel foglalkozunk részletesebben is:

- reális önismeret, önfejlesztési igény;
- munkatársak motiválása, fejlesztése (személyre szabott motiválás, fejlesztés, személyészlés, empátia, tolerancia, hatékony együttműködés megteremtése)⁶.

Az önreflexió szerepe az elég jó vezetővé válásban

Azok a vezetők, akiket – elsősorban a beosztottaik – elég sokan elég jónak tartanak, mindannyian rendkívül intelligens emberek, magasan képzettek, szakmai tudásuk kiemelkedő. Nyitottak munkatársaik és az új gondolatok befogadására. Bármilyen probléma felvethető az irányukba, azt komolyan veszik, a megoldást keresik, és többnyire meg is tudják találni, ha nem is egyedül, de másokkal együtt biztosan. Ennek kulcsa, hogy az általuk vezetett egységre csapatként tekintenek, törekednek munkatársaik megismerésére, őszinte érdeklődéssel és figyelemmel fordulnak feléjük. Fejlett kommunikációs képességükkel, humorukkal a nehezebben feldolgozható információkat, utasításokat is kellőképpen szűrni, az elviselhetetlennek tűnő helyzeteket is kezelni tudják. Jellemző rájuk a célok elérésére törekvés, és a munkatársaikat is képesek motiválni, jobb teljesítményre sarkallni. Fontos számukra a „jutalmazás”. Azért tettük idézőjelbe a szót, mert azon nem kizárólag és nem is elsősorban a kézzel fogható jutalmakra, előléptetésekre történő felterjesztést értjük, hanem a napi munkavégzés során általuk mondott köszöneteket, dicséretet, azaz az állandó és persze adekvát pozitív visszacsatolást. Ám amikor szükség van rá, a hiányosságokat, hibákat is megfelelően jelzik, így azok javítására ösztönöznek.

---

⁶ Lásd ugyanott.

De hogyan lehetséges ilyen vezetővé válni? Nemcsak trénerként, de tanulóként is úgy tapasztaljuk, hogy intenzív segítséget jelent ebben a folyamatban az egyetem mesterképzésének vezetői készségeket fejlesztő, négy kurzusból álló tréning-sorozata⁷. Az itt tanultak, a strukturált gyakorlatok és feladatok során átélt élmények, egyáltalán: a tanulócsoporthoz megtapasztalt csoportdinamikai folyamatok sok mindent tudatosítanak a résztvevőkben a vezetés és irányítás műhelytitkaiból, ami addig inkább csak sejtés volt. A kurzusok legfőbb üzenete, hogy az elég jó vezetővé válás legalapvetőbb és nélkülözhetetlen feltétele a szüntelen önreflexió igény és az abból fakadó önmegismerés. S amikor ez tudatosul, az is egyértelmű lesz, hogy erre a fundamentumra minden más készség is felépíthető.

Hisszük, hogy csak a folyamatos és módszeres fejlesztésen át vezet az út ahhoz, hogy valaki elég jó vezetővé váljon. Fontos azonban, hogy nemcsak a szervezeti, de az önmaga által támasztott célokat is elérje, vagyis önmaga is elégedett legyen. Ennek érdekében elengedhetetlenek tartjuk a folyamatos önvizsgálatot és saját képességeink, tudásunk fejlesztésével egyidejűleg környezetünk visszajelzéseinek elemzését, értékelését és beépítését is.

Ám igencsak nagy feladatot vállal, aki önismeretének vizsgálatába kezd, hiszen a legnehezebb dolog elfogulatlanul tekinteni önmagunkra. Az önreflexió lényege, hogy a pozitív megerősítések mellett szeretnénk tudni, milyen téren van még tennivalónk. Így olyan részeinkhez is közel kerülhetünk, amelyeket nehezebb elfogadni. Az önmegismerés során szeretnénk találkozni a valósággal, még ha fáj is. Sok-sok nehéz szembesüléssel teli utazás ez, melyet meg kell élni ahhoz, hogy fejlődni tudjunk. Richard N. Bolles⁸ könyvében felhívja a figyelmet arra, hogy az önismeret célja, hogy különböző szempontok alapján tudjuk jellemezni magunkat.

Számos tudományág (pszichológia, szociológia, magatartástudomány) foglalkozik az önismeret jellemzőinek, sajátosságainak megismerésével,

---

⁷ Molnár Katalin: Kompetenciafejlesztés mesterfokon – tízéves a rendészeti mesterképzés. In: Hegedűs Judit (szerk.): A magatartástudomány helye és szerepe a rendészeti képzésben. Nemzeti Közzolgálati Egyetem. Budapest, 2019.102–114. o.

⁸ Bolles, N. Richard: Karrieriránytű. HVG Könyvek Kiadó. Budapest, 2013. 193. o.

kutatásával. Önmagunk megismerését sokféleképpen elkezdhetjük és végezhetjük. Az egyik legismertebb önismereti modell⁹ az ún. Johari-ablak, melyet Joe Luft és Harry Ingham amerikai szociálpszichológusok alkottak 1955-ben. A négy mezőből álló mátrix segítségével ábrázolhatók egy adott személyhez tartozó tudatos és nem tudatos személyiségjegyek és viselkedésminták. Az ablak négy mezője a Nyílt terület/Aréna, a Rejtett terület/Zárt rész, a Vak rész és az Ismeretlen terület. Az Arénába kerülnek azok a személyiségjegyek és tulajdonságok, melyekkel önmagunk is tisztában vagyunk, és mások számára is ismertek. A Zárt részbe a saját magunk számára ismert, azonban mások számára ismeretlen tulajdonságok, viselkedési módok, érzelmek tartoznak, melyeket szándékosan elrejtünk mások elől. A Vak területen azok a tulajdonságaink, viselkedési módjaink találhatók, amelyekkel mi magunk nem vagyunk tisztában, ám mások észreveszik, számukra egyértelmű a meglétük. Megfelelő visszajelzés segítségével a Vak területen található elemek átkerülhetnek az Arénába vagy a Zárt zónába is. Az Ismeretlen terület pedig azokat a tulajdonságokat tartalmazza, amelyekkel saját magunk sem vagyunk tisztában, és mások számára sem ismertek. Ezek olyan tulajdonságok, viselkedési módok, melyekről bizonyos élethelyzetekben vagy terápia útján szerezhethetünk tudomást.

A Johari-ablak alkalmas arra, hogy mi magunk is meg tudjuk vizsgálni önismeretünket, hiszen ki tudjuk tölteni az Arénába és a Zárt zónába tartozó tulajdonságainkat, majd meg tudunk kérni másokat, hogy jellemezzenek minket. Ezeket összevetve közelebb kerülhetünk saját magunkhoz. Az Aréna és a Nyílt terület növelését úgy érhetjük el, hogy megosztunk magunkról információkat. A Johari-ablak segítségével egy térképet kaphatunk magunkról, melyen megjelenik a saját énképünk és a mások által rólunk alkotott kép is. Ha sikerül az ismeretlen területeket csökkenteni, önismeretünket fejleszteni tudtuk, így elmondhatjuk, hogy közelebb kerültünk magunkhoz.

---

⁹ Farkas Johanna – Borbély Zsuzsanna: Az önismeret. In: Haller József – Farkas Johanna (szerk.): Pszichológia a közszolgálatban I. Dialóg Campus Kiadó. Budapest, 2018. 102–104. o.

Önmagunk megismerését korlátozza, ha a mások által megfogalmazott vélemény ellenére továbbra is mereven ragaszkodunk a saját magunk által felállított véleményünkhöz, fenntartjuk saját elképzeléseinket, ily módon nem engedünk teret az önreflexiónak, azt kerüljük. Ezzel a módszerrel akadályozzuk saját fejlődésünket és a Nyílt terület növelését. Önismeretünk állandóan változó belső folyamat, mely segít mérlegelni és szembesülni erősségeinkkel, gyengeségeinkkel. Ez véget nem érő feladat.

Vezetői pozícióban az önreflexió elengedhetetlen. Ezt alátámasztja Lanajék kutatása¹⁰ is, melynek során a részt vevő vezetők azokon a napokon, amikor önreflexiót végeztek, kipihentebbek voltak, és munkahelyükön az általuk gyakorolt pozitív hatásokról, motiváltságról számoltak be. A vezetői hatékonyság meghatározásában jelentős szerepe van annak, hogy célok elérése érdekében munkatársait hogyan irányítja, értékeli, motiválja. A munkatársak egyéni szükségleteinek függvényében a vezető eredményes működése érdekében nélkülözhetetlen az emberekkel való törődés, a humán problémák, konfliktusok eredményes kezelése is. A hatékonyság ilyen fokú eléréséhez szükséges a vezető folyamatos önreflexiója.

De hogyan jut el egy vezető arra a szintre, hogy önismerete vizsgálatába kezdjen? Milyen módon alakul ki benne az önreflexió igény önmaga valós megismerésére? Vajon felismeri-e a vezető, hogy hol jön el az a pont, amikor önvizsgálatot kellene tartania? Mikor lép fel az igénye arra, hogy fejlődjön, annak érdekében, hogy munkáját magasabb színvonalon tudja végezni? Megannyi kérdés, amely foglalkoztat minket. A vezető, akiben tudatosul, hogy mindenekeelőtt önmagát kell megismernie ahhoz, hogy megértse, milyen hatással van csoportjára, munkatársaira, önreflexió igényének köszönhetően nekilát önismerete vizsgálatának. Ez az út nehéz. De tudományosan alátámasztott tény, hogy nélkülözhetetlen az egyén és a csoport számára is, ha céljuk a fejlődés, és sikereket szeretnének elérni.

---

¹⁰ Lanaj, Klodiana – Foulk, Trevor A. – Erez, Amir: How Self-Reflection Can Help Leaders Stay Motivated. 2018.

Forrás: <https://hbr.org/2018/09/how-self-reflection-can-help-leaders-stay-motivated>

Empirikus kutatás

A kutatás célja és módszerei

A sajátos és nem könnyű út, amelyet a téma feldolgozására választottunk, egyedülálló kísérlet. A kutatás fő kérdése az önreflexió igény és az önmegismerés szerepe a vezetői működésben, illetve az, hogy milyen az elég jó vezető, milyen tulajdonságokkal, kompetenciákkal rendelkezik, ezek hogyan ismerhetők meg és hogyan fejleszthetők. A fókuszban a vezető és beosztottjai közti kommunikáció állt. Arra voltunk kíváncsiak, hogy a folyamatos és adekvát visszacsatolás hogyan hat a motivációra, s mindez hogyan segíthet az elég jó vezetővé válásban.

A szakirodalom és saját eddigi tapasztalataink mentén adódó válasz az, hogy nyilvánvaló az összefüggés. Ám ezt a feltételezést a rendelkezésünkre álló szerény eszköztárral ugyan, de empirikus úton is bizonyítani szeretnénk volna.

A kutatás egyik részét egy, a közvetlen vezetővel készült személyes interjú, másik részét egy kvalitatív kutatási módszer alkotta. Az utóbbi az eddig erre a célra még kipróbálatlan kutatói rendőrkávéház nevű technika volt, amelynek segítségével egy, a szerzők egyike által vezetett alosztály munkatársainak körében vizsgáldtunk. Mini kutatói rendőrkávéházunkat Kis Cafénak neveztük el, mert jelezni akartuk a vállalkozás léptékét. Ám valljuk, hogy minden út egy kis lépéssel kezdődik. Ebben a tanulmányban a vezetői interjút nem ismertetjük, csak a Kis Café módszerrel végzett kutatás bemutatására vállalkozunk.

World Café, Police Café, kutatói rendőrkávéház – de hogy lett mind-ezekből Kis Café?

A Kis Cafénak elnevezett eljárás megtervezésében, forgatókönyvének összeállításában és levezetésében egyikünk, mint a módszer kidolgozója moderátorként maga is részt vett. Feltételeztük, hogy a Café technikával előidézett helyzet nyílt párbeszédet generál, amely véleményünk szerint alkal-

mas arra, hogy a kollektív hatékonyság erejével ne csak társadalmi, rendszeti problémákat tárgyaljunk meg, hanem szervezeti szintű folyamatokat szedjük darabjaikra, elemezzük őket, és ha problémákat találunk, gondolkodjunk közösen a megoldásukról.

A Kis Café az egyikünk által fejlesztett és terjesztett Police Café módszerén alapul. Az pedig a Juanita Brown és David Isaacs által kitalált World Cafén¹¹. Előbb nézzük az eredeti módszert. Brown és Isaacs ötlete abból a felismerésből indul ki, mely szerint a közös koncentrált gondolkodás, az együttes beszélgetésen alapuló vezetés hatékonyabban, több megközelítésben talál megoldást egy-egy problémára. A módszer a meghívott egyének és közösségek kollektív tudását használja a problémák közös feltárása, elemzése és megoldása érdekében. Létrehozásának fő apropója a szervezetfejlesztés, de a világszerte elterjedt technikát emellett sikeresen használják közösségépítésre és a legkülönbélebb helyzetek és problémák feltárására, elemzésére és megoldáskeresésre. A módszerről magyarul is olvashatunk¹². A World Café által nyújtott stratégiai gondolkodás, együttműködés 1995 óta terjed, és a mai napig alkalmazzák különböző szervezetek, nagyvállalatok, felsővezetők, elsősorban a vállalati innováció és fejlesztés érdekében. E szervezetekhez tartozik többek között a Nokia, a Shell Oil, a Hewlett Packard, a Wells Fargo és az Európai Bizottság is¹³.

A Police Café – a párbeszéd a biztonságos és élhető közösségekért – a World Café egyfajta leágazása, a biztonság közös(ségi) menedzselésére adaptált változata. 2007-ben került Magyarországra, közvetlenül Belgiumból, ahol azonban nem volt mögötte mozgalom, csupán néhány alkalommal

---

¹¹ Brown, Juanita – Isaacs, David: *The World Cafe: A Resource Guide for Hosting Conversations That Matter*. 2001.

Brown, Juanita – Isaacs, David: *The World Cafe Book: Shaping Our Futures Through Conversations That Matter*. 2005.

¹² Ruzsa Ágota – Szentirmai Judit: *Világkávéház. A társas teremtő dialógusok. TTD. Módszertani kézikönyv. Dialógusok, Világkávéház és Art of Hosting*. 2014.; Gáspár Tamás – Király Gábor – Csillag Sára: *Fehér asztal mellett. A világkávézó részvételi technika szemlélete és módszertana*. Kovász – 2014. Tavasz–tél. 11–41. o.

¹³ The Taos Institute: *Ígéretes jövő megteremtése társadalmi építkezésen keresztül*.

Forrás: <https://www.taosinstitute.net/about-us/people/honorary-associates/juanita-brown>

használták a rendőrök a közösséggel való párbeszéd segítésére. A 2021-ben módszertani kézikönyvben¹⁴ is leírt metódus évtizedes múltra tekint vissza hazánkban: az első rendezvényre 2014. június 2-án került sor Pécsen. Létrejöttének oka leegyszerűsítve tulajdonképpen a kölcsönös elégedetlenség volt¹⁵. Egyfelől elégedetlenek voltak a civilek a rendőrség munkájával, másfelől elégedetlenek voltak a rendőrök a társadalmi megítélésükkel. Ezt a kollíziót a rendőrök kezdeményezésében szervezett „kávéházi beszélgetések” keretében igyekeztek feloldani. Az úgynevezett Rendőrkávéházak asztalgazdái maguk a rendőrök, akik egy-egy téma megbeszélésére az azokban érintett civileket hívnak meg kollektív gondolkodásra.

Kezdetekben a Police Café mozgalmat, mint minden új dolgot, kétkedve fogadta a magyar rendészeti szervezeti kultúra. A tapasztalatok alapján azonban azok a rendőrök, rendőri vezetők, akik bekapcsolódnak, megtanulják, kipróbálják, és rendszeresen megrendezik ezeket a beszélgetéseket, nagyon hamar rájönnek, hogy ezzel a módszerrel nem csak a külső kapcsolatokat, a civilekkel zajló minőségi párbeszédet lehet segíteni, hanem a munkájuk is eredményesebbé tehető. Önmagukon, voltaképpen a rendőr emberi arcának megmutatásán keresztül a szervezet céljait, tevékenységét is láttatni tudják, mégpedig anélkül, hogy kiszolgáltatnák magukat a civileknek. Vagyis egy irányított, moderált, tulajdonképpen általuk kontrollált folyamatban tudnak közösen gondolkozni és a biztonsággal kapcsolatos helyzeteket megbeszélni, azokat egyre hatékonyabban kezelni a helyi rendőrök és a civil közösségek tagjai. A Rendőrkávéházak száma e kézirat lezárásakor éppen a 150. alkalomnál¹⁶ járt. A képző és moderátor a honlapján

---

¹⁴ Molnár (Café) Kata: Police Café módszertani kézikönyv. Pécs, 2021.

¹⁵ A Police Café ötletének keletkezéséről, valamint a kivitelezés kezdeti lépéseiről.

lásd: Gaál Gyula – Molnár Katalin: Ami elromolhat, az el is romlik? A média szerepe a biztonságos, élhető közösségek formálásában. In: Szerk.: Gaál Gyula és Hautzinger Zoltán (szerk.): Pécsi Határőr Tudományos Közlemények XIV. Pécs, 2013. 131–140. o.; Gaál Gyula – Molnár Katalin: Másképpen a biztonságról – Police Café Pécs. Belügyi Szemle 2014/11. szám. 101–114. o.; Gaál Gyula – Molnár Katalin: A World Café rendészeti alkalmazásának kezdeti tapasztalatai. Magyar Rendészet 2015/5. szám. 11–19. o.

¹⁶ Forrás: <https://policecafe.hu/rendorkavehazak/>

közreadott blogbejegyzéseiben¹⁷ naprakészen dokumentálja az összes eseményt, sőt, ezekből már három blogkönyvet¹⁸ is kiadott, a negyediket éppen szerkeszti.

A civilekkel való párbeszéd és együttműködés, illetve az ezen keresztül presztízs-növelés mellett a Police Café, mint a szervezetfejlesztés innovatív lehetősége is egyre inkább teret nyer. Szükségszerű, hogy miközben a civilekkel közös gondolkodásra fókuszálnak, a szakemberek egymással is megtanulnak jobban kommunikálni és ezáltal hatékonyabban működni. Vagyis a technika elsajátítása és rendszeres alkalmazása a szakemberek egymással folytatott, személyközi kommunikációjára, így közvetve a belső szervezeti viszonyokra is nagyon jó hatással van. A Rendőrkávéházban a kollégák egymással „szemmagasságban” beszélgetve moderáltan és kerektek között ugyan, mégis szabadon beszélgetnek. Gondolataik, értékeik összekapcsolódnak, ötleteik felszínre kerülnek, és egy olyan információáramlásba kerülnek, amely másként nem képes kialakulni. Ők maguk moderálják a kisebb körökben folyó beszélgetéseket, kiállnak, szerepelnek, előadnak, összegeznek. És ami a szervezetfejlesztés szempontjából talán a legfontosabb, hogy közvetlenebbül kapcsolódhatnak egymáshoz a különböző hierarchiaszinteken lévők. Tulajdonképpen kezd eltűnni, elmosódní a vezető-beosztott határ. Ezt nagyon jól élik meg, és rájönnek, hogy ebben a munkaformában sokkal hatékonyabban lehet dolgozni.

Pontosan ez a Rendőrkávéházakban egyre gyakrabban megélt tapasztalat vetette föl a módszer hazai fejlesztőjében azt a hipotézist, hogy a Police Café módszerrel a szervezet belső viszonyaira is lehet hatni. A hipotézis tudományos igényű bizonyítása terén már mutatkoznak részeredmények is. 2021 őszén egy 176 fős országos mintán zajlott kérdőíves felmérés és egy kutatói rendőrkávéházként megnevezett kutatás. Utóbbi során összesen

---

¹⁷ Forrás: <https://policecafe.hu/blog/>
Letöltés időpontja: 2023.12.28.

¹⁸ Molnár (Café) Kata: Rendőrkávéházi élményeim. Police Café blogkönyv. Rejtjel Kiadó. Budapest, 2019.; Molnár (Café) Kata: Újabb rendőrkávéházi élményeim. Police Café blogkönyv 2. rész. Rejtjel Kiadó. Budapest, 2020.; Molnár (Café) Kata: Az első száz Rendőrkávéház. Police Café blogkönyv 3. rész. Pécs, 2022.

321 fő bűnmegelőzési területen dolgozó magyar rendőrt interjúvoltak meg. A kutatás célja ugyanis a magyar rendőrségi bűnmegelőzés helyzetének az ország 19 megyéjére és a fővárosra kiterjedő feltérképezése volt. A 2022 nyarán publikált tanulmányukban a kutatók¹⁹ részletesen bemutatták mind az elsőként alkalmazott innovatív módszertant, mind pedig a kutatási eredményeket. A kutatással – nyíltan felvállalva a vele kapcsolatos saját dilemmáikat – egyúttal tesztelni kívánták a Police Café technikának a rendészettudományi kutatásokra való alkalmasságát is. Ugyanabban a tanulmánykötetben jelent meg Gál Erikának a 2021 júniusában saját rendészettudományi doktorandusz társai körében végzett fókuszcsoportos beszélgetésének összefoglalása²⁰ is, amely szintén egy módszertani „bizonyítási kísérletnek” fogható föl. A kötet harmadik tanulmánya²¹ a World Café, mint tudományos kutatási módszer alkalmazásának nemzetközi áttekintésével elméleti keretet teremtett az állítás bizonyításához. A szerző megvizsgálta a Police Café módszert abból a szempontból, hogy alkalmas lehet-e a rendészettudományi kutatásokra. Mindhárom tanulmány egyértelműen arra a következtetésre jut, hogy a módszer adaptálása a magyar rendőrség szervezétére nem könnyű. Ugyanakkor határozottan állást foglalnak amellet, hogy fontos lenne az innovációk befogadása, országos szinten is. Ez még várta magára, de az e tanulmány alapjául szolgáló diplomamunka kiváló lehetőséget adott arra, hogy egy lényegesen kisebb hatókörben belső szervezetfejlesztési célból teszteljük a Police Café módszert.

---

¹⁹ Molnár Katalin – Oláh-Paulon László: Egy 100 napos program – avagy régiós bűnmegelőzési koordinációs Cafék. In: Molnár Katalin – Gál Erika – Oláh-Paulon László (szerk.: Molnár Katalin): Kutatói Rendőrkávéház? Avagy a közös biztonság, a bűnmegelőzés meg a tudomány. Alapítvány a Rendvédelmi és Magánbiztonsági Oktatásért és Kutatásért, REMOK. Budapest, 2022. 52–82. o.

²⁰ Gál Erika: A Police Café a doktoranduszok figyelmének fókusz(csoportj)ában. In: Molnár Katalin – Gál Erika – Oláh-Paulon László (szerk.: Molnár Katalin): Kutatói Rendőrkávéház? Avagy a közös biztonság, a bűnmegelőzés meg a tudomány. Alapítvány a Rendvédelmi és Magánbiztonsági Oktatásért és Kutatásért, REMOK. Budapest, 2022. 40–51. o.

²¹ Molnár Katalin: A Police Café, mint lehetséges tudományos kutatási módszer. In: Molnár Katalin – Gál Erika – Oláh-Paulon László (szerk.: Molnár Katalin): Kutatói Rendőrkávéház? Avagy a közös biztonság, a bűnmegelőzés meg a tudomány. Alapítvány a Rendvédelmi és Magánbiztonsági Oktatásért és Kutatásért, REMOK. Budapest, 2022. 15–39. o.

Módszertani dilemmák

Az empirikus kutatások során nagyon fontos megtalálni a kutatási kérdésekhez legalkalmasabb módszert. A kvantitatív és kvalitatív kutatási módszereken²² belüli választék nem túl gazdag. Keresgélve köztük a számunkra legmegfelelőbb talán a fókuszcsoporthoz tartozó interjú²³ lehetett volna, de kísérletező kedvünk ennél újszerűbb megoldásra vágyott.

A módszer kiválasztásánál figyelembe vettük, hogy a diplomamunkához végzett kutatás valószínűleg hatást fog gyakorolni a csoport belső folyamataira. Sőt, kifejezetten szerettünk volna hatást kiváltani, és természetesen jó irányba befolyásolni a munkatársakat. Ezért a befolyásoló típusúnak számító kutatói rendőrkávéházat választottuk. A Police Café módszert ilyen csoportösszetételben, ilyen szempontok – vagy mondhatjuk felvetések, problémák – vizsgálatára még nem alkalmazták. Első próbálkozásként e diplomamunka hipotézisének vizsgálata céljából tehát úttörőként vágunk bele a kipróbálásába.

Éppen a fent leírt egyedisége miatt abban biztosak voltunk, hogy akár sikerül, akár nem sikerül elérni a közvetlen célt, a kapott válaszokat és a belőlük levonható következtetéseket mindenképpen eredménynek tekintheti mind a kutatást végző mesterhallgató, mind pedig a gyakorló vezető. És e kétségtelenül unikális esemény tapasztalatait talán még a konzulens is fogja tudni használni valamire...

A kutatás körülményei

Az alosztály tagjainak úgy „tálaltuk” a kutatást, hogy azt már eleve lehetőségként éljük meg. Azzal, hogy tulajdonképpen egy közös gondolkodásra hívtuk őket, érdeklődésüket sikerült is felkelteni, és kifejezetten várták a „nagy” napot, és hogy afféle „kísérleti nyulak” lehetnek.

---

²² Earl, Babbie: A társadalomtudományi kutatás gyakorlata. Balassi Kiadó Kft. Budapest, 2008; Héra Gábor – Ligeti György: Módszertan – A társadalmi jelenségek kutatása. Osiris Kiadó és Szolgáltató Kft. Budapest, 2017.

²³ Vicsek Lilla: Fókuszcsoporthoz tartozó interjú. Osiris Kiadó Kft. Budapest, 2006.

Előzetesen csak a szervezés miatt szükséges instrukciókat osztottuk meg velük, hiszen az eseményre munkaidőben került sor. A hely és az időpont megjelölésén kívül a találkozó célját csak részben fedtük fel előttük. Annyi információt kaptak előzetesen, miszerint a vezetőjük a diplomamunkájához szükséges kutatáshoz kéri a segítségüket, részvételüket.

A célcsoport 7 közvetlen beosztottból állt. A tények kedvéért fontos megjegyezni, hogy az alosztály ekkor még 10 fős volt, de aznap hárman betegség miatt hiányoztak. Ez a hétköznapi munkavégzésben teljesen „normálisnak” számít, és előre tervezhetetlen. Sajnáljuk, hogy ők kimaradtak az élményből, mert így a csoport egészére gyakorolt hatás csonka maradt. Továbbá az a tény is fontos, hogy az eseményen részt vevő kollégák egyike 2023. március 1-től már nem dolgozott az alosztályon, átkerült egy másik beosztásba.

A vizsgált kérdések fókuszában a csoport saját és vezetője önismerete, önreflexiója, egyéni és egymás felé történő kommunikációja állt. A kutatói rendőrkávéház időtartamát 3 órában határoztuk meg, és azt a Székesfehérvári Rendőrkapitányság tanácstermében tartottuk, 2023. február 27-én 9 és 12 óra között. A kölcsönös egyéni és személyesebb jellegű, a hangulatot oldó bemutatkozásunkat követően ismertettük a csoporttal a találkozás valódi célját és a tematikát is.

A Café fordulóira ráhangoló feladatokról összességében a következőket tartjuk fontosnak elmondani:

1. feladat: Képmagyarázatok. A csoport valamennyi tagja nehézségről számolt be, de az általa választott képen mindenki talált egy erős kapaszkodót is. Ezt a tényt a csoport összetartó erejének tulajdonították. Hiába voltunk tudatában az alosztály összetartásának, a csupán könnyed, hangulatteremtő asszociációs „játéknak” tűnő feladat eredménye ezt kétséget kizáróan megerősítette.

2. feladat: Rendhagyó bemutatkozás. Azáltal, hogy mindenki más valakit mutatott be, kiderült, hogy az alosztály tagjai mennyire ismerik egymást. Releváns volt, hogy kit és hogyan mutatnának be egy kívülálló embernek, jelen esetben a moderátornak. Miközben mindenki komolyan vette

a feladatot, a nyilvánosan egymásnak adott visszajelzések kedves, laza hangvételűek, humorosak is voltak. Ez alkalmas volt a csoport koncentrációjának megteremtésére, de jó lehetőséget kínált az egyéni és csoportos önreflexióra is.

3. feladat: Egyéni és csoportos erőforrástérkép készítése. A személyes, a csoportos és az alosztályvezetői kommunikációs kompetenciák összegyűjtésére alkalmas módszerrel mindhárom kategóriában a kommunikációs készségeket, erősségeket vagy fejlesztendő készségeket kellett feljegyezniük a résztvevőknek. A feladaton a résztvevők önállóan 10 percig dolgozhattak, majd összegyűjtöttük tőlük a lapokat. Amíg a csoport tagjai a Café módszerrel beszélgettek, mi a gyűjtőmunka eredményeit kategóriákra szedve egy kinagyított mátrixba rendeztük, amelyet flipchart táblára helyeztünk. A Café után a kinagyított mátrixot visszamutattuk a csoportnak, röviden összegezve a válaszaikat.

5. feladat: Minek nevezzetek? A találkozó végéhez közeledve megkértük a csoportot, hogy adjon találó nevet az eseménynek. Így született meg a frappáns Kis Café elnevezés.

A Kis Café leírása és a feldolgozott témák értékelése

A 4. feladat maga a Café módszerrel végzett csoportos munka volt. A jelenlévőket két csoportra osztottuk: az egyik 3, míg a másik 4 fős volt. A csoportoknak fél-fél óra állt rendelkezésükre a két téma egymás utáni átbeszélésére, a közös gondolkodásra. A két témagazda kiválasztása vezetői döntés volt.

A kutatási terv elkészítésekor abban állapodtunk meg, hogy a Café fordulókra magukra hagyjuk a csoportokat, hogy teljesen önállóan dolgozhassanak. Se a moderátor, se a vezető nem vett részt a beszélgetésben, és jelenlétükkel se zavarták a folyamatot. Teljes mértékben bízunk abban, hogy a tagok önállóan is fegyelmezetten, motiváltan fognak dolgozni, és ez a feltételezésünk teljesült is.

Előzetesen nem gondoltuk, de ezzel a megoldással két további megállapítást is tehetünk. Módunkban állt ugyanis megfigyelni a Kurt Lewin által

tipizált demokratikus vezetési stílust és az ahhoz adekvát interdependenciát, a kollektív hatékonyság²⁴ legfontosabb hozzávalóját.

Talán az egyik legismertebb Kurt Lewinnek (1890–1947) a szervezetek tagjainak magatartását egyéni, csoportos és strukturális szinten vizsgáló kutatása. Arra a megállapításra jutott, hogy a vezetési stílus markánsan befolyásolja a szervezet tagjainak teljesítményét, hangulatát. Megfigyelései alapján a vezetési stílusok három formáját különböztette meg: tekintélyelvű-autokrata, demokratikus és ráhagyó (Laissez faire)²⁵.

Kurt Lewin nyomán Mérei Ferenc (1908–1986) az 1970-es években Magyarországon kísérletet végzett a vezetői stílusok vizsgálatára²⁶, ám ő nem tízéves fiúkkal, hanem óvodásokkal dolgozott. Vizsgálata a csoport és a vezető kapcsolatára, a csoport működésére irányult a Kurt Lewin által meghatározott vezetési stílusok alapján. Ahogy Lewinéi, úgy Mérei kutatási eredményei is alátámasztották, hogy az adott célcsoportban a legmegfelelőbb vezetési stílus a kitűzött cél és a csoportkohézió viszonylatában a demokratikus vezetési stílus.

Esetünkben ugyanez mondható el. A felnőttekből álló kiscsoport jól ösztöszeszokott tagjai egy informális helyzetben két kérdés kidolgozásán a leghatékonyabban akkor tudnak együttműködni, ha a vezető – egyébként ekkor átmenetileg a maga részéről a ráhagyó (Laissez fair) stílust alkalmazva – magukra hagyja őket, ezzel közöttük lehetővé téve a demokratikus működést.

---

²⁴ Bandura, A.: Self-efficacy. In: V. S. Ramachaudran (Ed.): Encyclopedia of human behavior 1994. New York: Academic Press. 71–81. o.; Heuze, J. P. – Raimbault, N. – Fontayne, P.: Relationships between cohesion, collective efficacy and performance in professional basketball teams: An examination of mediating effects. Journal of Sport Sciences 2006. 59–68. o.; Robinson L. J. – Bucic T. – De Ruyter K.: ‘Conceptual Foundations for a Model of Team Efficacy.’, In ANZMAC 2006 Conference, ANZMAC, 2006 Conference, Brisbane, Qld, presented at ANZMAC, 2006 Conference, Brisbane, Qld, 04–06. December 2006.

²⁵ Koltói Lilla (2013): Pedagógiai pszichológiai jegyzet óvodapedagógusoknak. „Mentor(h)áló 2.0 Program”.

Forrás: http://www.jgypk.hu/mentorhalo/tananyag/Pedagogiai_pszichologia_jegyzet_vodapedagogusoknak/116_vezetsi_stlus.html

²⁶ Forrás: <https://www.youtube.com/watch?v=satfAW5Ksoc>

Annak megállapítására, hogy egy vezető elég jó-e, annak megfigyelése is alkalmas lehet, hogy amikor ő nincs jelen, a munka akkor is halad-e, mindenki jól végzi-e feladatát. Ez azért lehetséges, mert az iránta való elköteleződés és beosztottaival való kapcsolata a vezetése alatt kialakított jó viszonyra épül²⁷. Ez esetben a vezető és beosztottak között létrejön a kölcsönös bizalom, mely a kollektív hatékonyság feltétele. A munkatársak a vezető jelenléte nélkül is megfelelően dolgoznak, a szó legjobb értelmében egymásra vannak utalva, vagyis kölcsönösen függenek egymástól. Ez az interdependencia.

I. téma: A kommunikáció, mint a (vezetői) motiválás legfontosabb eszköze, a visszajelzés jelentősége és lehetséges módjai

Az ezt a témát moderáló témagazda beszámolt róla, hogy a témát két aspektusból vizsgálták meg. Felmerült a hierarchikus kommunikáció problematikája. A rendszerben fennálló parancsuralmi rendszerben szinte kizárólagos a formalitások, főleg a formális tekintély fontossága. Ám helyett kívánatosabb lenne a szerepeknek megfelelő kommunikáció és a valódi tisztelet. A csoporttagok kiemelték a rendszerben fennálló parancsuralmi rendszerben folytatott kommunikációval szemben támasztott azon követelményüket, hogy ha már mindenképpen szükséges alkalmazni, akkor az egyenes, érthető és világos legyen. Megfogalmazták, hogy a kommunikáció egy nagyon fontos eszköz a káosz és az információvesztés elkerülése érdekében. Ám ha nem jól működik, épp ezeket keletkezteti.

Kiemelten fontosnak érezték hangsúlyozni azt a problémát, hogy egy egységen belül azonos elvárások legyenek a szervezet valamennyi tagja irányába.

A beosztottak szempontjából is megvizsgálták a témát. Kritikaként fogalmazódott meg, hogy a vezetők közti feladatmegosztást, felelősséget tisztázni kell, hiszen a beosztottak számára világosnak kell lennie, hogy

---

²⁷ Juhász Tibor: Vezetői Önismeret, Nemzeti Közszolgálati Egyetem Vezető- és Továbbképzési Intézet. Budapest, 2014. 27–31. o.

melyik vezető mely feladatért felel, milyen kérdésekkel fordulhatnak hozzá.

A vezetői kommunikáció oldaláról megfogalmazódott, hogy sok szempontból az a fontos, hogy nem minden információt kell megosztani, csupán szűrve, oda illő módon, egyénekre szabva. Az információ szűrése, visszatartása a rendészeti szervezeteknél meglévő hierarchikus viszonyból fakadóan speciálisan vizsgálendő. Az információáramlás maga is egy hierarchizált folyamat: ha az információ birtokában vagy, hamarabb juthatsz megoldásra, és előnyt is biztosít számodra. Ez nem más, mint „az információ hatalom” elve. Diktatórikus hatalomgyakorlás esetén a vezetők igyekeznek minden információt maguknak megszerezni, és semmit nem adni ki, ezáltal is a hatalmukat kívánják koncentrálni.

Felmerül azonban az információ használata során kialakítható motivációs tényező. Ha ugyanis a szervezet tagjai ismerik a részükre meghatározott követelményeket, a célul kitűzött feladatot, akkor motiváltabbak, jobban lelkesednek a feladat megoldásáért²⁸.

Az egyik munkatárs, aki nemrég került az osztályra, megfogalmazta, hogy megfigyelte, mennyire más az ügyfelekkel való kommunikáció, hogy mennyire más szempontok és eszközök szükségesek járőrként és vizsgálóként. (Az előbbi munkakörből váltott utóbbira.)

Legnagyobb gondjuk egybehangzóan az őszinte, valós visszajelzés hiánya volt. Önálló válaszaikban is megfogalmazták, hogy az évi egy alkalommal történő teljesítményértékelő elbeszélgetés nem elegendő, folyamatos visszajelzésre van igényük. A visszajelzéssel kapcsolatos elvárásként fogalmazták meg, hogy az tartalmazzon javaslatot a fejlődésre.

Álláspontjuk szerint a teljesítményt maximum osztályszinten kellene értékelni, mivel a statisztikai adatok és számok nem tükrözik egy-egy ember éves munkáját. Őket nem érdekli, hogy más megye vagy kapitányság hogyan áll az értékelésben, a statisztikában. Őket az érdekli, hogy ők hogyan teljesítettek munkahelyükön. Más kapitányság vagy országos szintű összehasonlítás esetleg csak ezt követően érdekli őket, de szerintük ez csak a

---

²⁸ Blümmert, Gisela: Vezetői Tréninggyakorlatok. Z-PRESS KIADÓ KFT. Miskolc, 2011.

vezetők részére fontos. Saját, személyre szóló visszajelzést szeretnének. Álláspontjuk szerint a teljesítményt nem kellene összekapcsolni pénzbeli juttatással.

A visszajelzés és kommunikáció hiánya negatívan befolyásolja őket, véleményük szerint rossz hatással van az egyénre és a csoportra is. Kifejtették azon álláspontjukat is, hogy a feladatokat meghatározó vezetőknek előzetesen fel kellene mérniük a helyzetet, és annak függvényében kellene meghatározniuk a szervezeti egységek számára a feladatokat és azok kondícióit. Szerintük sok esetben ez nem valósul meg, ennek ellenére azonban az elvárások megvannak.

A motiváció kérdéskörében egyöntetűek voltak a vélemények abban, hogy nem csak a vezetőknek, hanem a beosztottnak is jelentős szerepük van a motiválásban, hiszen a munkatársak egymásra is hatnak. A hatás ugyanúgy, mint a vezető esetében, lehet pozitív, de negatív előjelű is. Fontos számukra az elismerés, megbecsültség, melyet az egyik fő motiváló eszköznek tartanak.

Kiemelték az együttműködés fontosságát, melyet párhuzamba állítottak a fejlődéssel. Véleményük alapján saját szervezeti egységen belül mindenkinek együtt kell működnie, hiszen ez az egyetlen útja a fejlődésnek, az újonnan érkező tagok integrációjának, felzárkóztatásának.

II. téma: A kommunikáció szerepe a rendészeti szervezeten belül (különösen hierarchikus viszonyok között)

A téma feldolgozását a csoportok a gondolataik felsorolásos módon történő összegyűjtésével oldották meg. Ennek során felírták az általuk sarkalatosnak ítélt szempontokat, melyek a motiváció alappillérei lehetnek. Ezek a következők:

- Pozitív gondolkodás: Nagyon fontos a vezető kommunikációja, az, ahogy egy feladatot felvezet. Az, hogy az milyen hangnemben és hangulatban történik, erőteljesen befolyásolja a munkatársakat. A

vezető pozitív hozzáállása motiváló. Ellenkező esetben nem éri el a kezdeti kíváncsiság szintjét sem, a kollégák tehernek, nyugnek érzik a feladatot.

- A beosztott véleménye számít: Erre vonatkozóan a csoporttagok úgy nyilatkoztak, hogy adott témák, feladatok kapcsán lehetőséget kellene adni a beosztottak véleményének meghallgatására, a döntések során azt is számításba kellene venni. Vezetői oldalról nézve vannak olyan feladatok, rendészeti területek, ahol nem szükséges a beosztottak véleményének kikérése. Van, amikor a feladatok lehető legrövidebb időn belüli, a legnagyobb hatékonysággal történő delegálása, végrehajtása, ellenőrzése a cél. Azonban szép számmal vannak olyan területek, feladatok is, melyek megoldásában előre visz a közös gondolkodás. A vezető egyes kérdésekben kikérheti a beosztottak véleményét, mely alapján a feladat végrehajtása közösen történhet. Ez a megoldás segíthet abban, hogy a beosztottak is sajátjuknak érezzék a feladatot, motiváltak legyenek a megoldásban. A csoport felvetése kapcsán hajlunk arra, hogy ha csak lehetséges, akkor ezeknek a feladatoknak a lehatárolásáról – tudniillik, hogy melyek azok, amelyek kapcsán nem lehet figyelembe venni a munkatársak véleményét és miért, és melyek azok, amelyek kapcsán igen – egyértelműen beszélnie kell a vezetőnek. Így a csoport jobban el fogja fogadni azokat a helyzeteket is, amikor „nem lehet véleményük”.
- Tekintély és példamutatás: E kérdéskörben a csoportok azt a megjegyzést tették, hogy a tekintélyt nem kivívni kell, mert az már „régien rossz”. Az a kívánatos, ha az szinte magától megszületik, mégpedig a vezető viselkedése, példamutatása révén. A vezetővel szemben az emberi és a szakmai téren támasztott igényeknek való megfelelésre hívták fel a figyelmet. Ha egy vezető nem a megfelelő példával jár elől, a beosztott is hajlamos a helytelen példát követni.
- Szóbeli, személyes visszajelzés: Az I. téma kapcsán és az egyéni erőforrástérkép készítésénél is igen nagy hangsúlyt kapott a meg-

kérdezett csoporttagok körében a szóbeli és személyes visszajelzések jelentősége. A témagazda itt is ennek fontosságára tért ki. Kiemelték a dicséretet, mint a motiváció egyszerű eszközét.

- A vélemény közvetlen kinyilvánítása, de mások kibeszélése nélkülözendő: A vezetővel szemben támasztott követelmény, hogy véleményét az adott munkatársának mondja el, és erre a beosztottak figyelmét is hívja fel. Felmerült a közvetlen kommunikációval kapcsolatos azon követelmény, mely szerint demotiváló lehet a személyeskedés, a csoport előtt olyan tagról történő eszmecsere, aki az adott beszélgetésnél nincs jelen. Az ún. kibeszélés véleményünk szerint is etikailag megkérdőjelezhető viselkedés. Abban az esetben, ha a vezető a beosztottal előzetesen már közölte a véleményét, normálisan, kulturáltan megbeszélték, nem lehet demotiváló, ha erről mások is tudomást szereznek. Magyarázatra szoruló helyzetekben a hasonló esetek elkerülése érdekében érdekesebbnek tartjuk akkor elmondani a csoportnak a történeteket, ha már az adott egyénnel korábban megbeszéltük. Ha olyan vélemények hangzanak el, melyek kizárólag egy tagot érintenek, a személyeskedés, a fölösleges szóbeszéd valóban kerülendő.
- Következetesség: Nagyon fontos a csoporttagok és a vezető számára is a következetesség, ennek hiánya káoszhoz, konfliktusokhoz vezethet. A következetesség kiszámíthatóságot feltételez, mely biztonságot és rendet szül.
- Az értékelési szempontok ismertetése: A munkatársak fontosnak tartják, hogy tudomással bírjanak arról, mik a követelmények velük szemben, milyen szempontok mentén kerül sor az értékelésükre. Itt visszacsatolunk a fentebb már kifejtett teljesítményértékeléssel, az értékelés gyakoriságával és az egyénnel szemben támasztott követelmények meghatározásával kapcsolatban elmondottakra.
- Cél- és érdekközösség: A témagazda felvezette, hogy a csoporttagok álláspontja szerint sok esetben az, ami a vezetőnek fontos, a beosztottnak nem biztos, hogy az. És ugyanez persze fordítva is igaz. A cél, hogy a vezető motiválja a beosztottakat, hogy nekik is

fontos legyen az, ami neki fontos. Véleményük szerint van közös halmaz, ami mindkettőnek fontos, de van, ami partikuláris. Egyet-értünk ezzel a szemponttal, hiszen kiemelkedően fontos, hogy mindkettőjüket érdekelje a feladat, melyhez finomhangolásra van szükség. Ezért a feladatokat és a hozzájuk fűződő érdekeket is rendszeresen definiálni, deklarálni, differenciálni és egyeztetni kell. Az a csoport, amelyikkel ilyen szinten is törődnek, látványosan jobban teljesít.

A témagazda előadását követően egyik tag még kiegészítette az addig összegyűjtött véleményeket azzal, hogy álláspontja szerint az is fontos, hogy ha valaki valamit hoz, felvet, előáll új ötlettel, azzal foglalkozzon a vezető, beszéljék meg, és ha jónak tartja, ne féljen elfogadni, alkalmazni.

Egy másik csoporttag pedig a motiválással kapcsolatban felvetette, hogy véleménye szerint a differenciált motiválás alkalmazása jobban hasznosulna, hiszen ez esetben az egyes beosztottak egyéni képességeinek figyelembevételével egyedi eszközökkel lehetne motiválni őket.

A kutatói rendőrkávéházban feldolgozott két téma összegzése

Az első és második téma a kommunikációra, annak elemzésére, vizsgálatára irányult a vezetői motiváció, visszajelzés rendszerten belül lehetséges módjaira vonatkozóan.

A témák feldolgozásában párhuzam fedezhető fel, mely szerint a rendészeti és a rendészeti vezetői kommunikációban is kevés a szóbeli, személyes visszajelzés. Önismeret, önértékelés és motiváció szempontjából kiemelt igény van erre a feldolgozók szerint. Ugyancsak egyező válaszok érkeztek a hierarchikus viszonyból eredő kommunikáció terén. Az információ megosztása, áramlása, visszatartása is kiemelt szerepet kapott. A téma feldolgozói szerint a cél- és érdekközösségben dolgozók egységes elvárásokra, következetességre tartanak igényt, kiemelten fontosnak tartják a differenciált motiválást és a dicséretet.

A feldolgozás eredményeként megállapítható, hogy a kommunikáció hiánya és az ebből eredő visszajelzés hiánya kimondottan rossz hatással van a csoportdinamikára és ezáltal a munka hatékonyságára is.

A vezető számára megfogalmazott visszajelzésekről

A kifejtett és összefoglalt vélemények szerint az alosztály tagjaira vonatkozó egyéni és az alosztály egészére vonatkozó csoportos, valamint a vezető személyét érintő kommunikációs kompetenciák több területen történő fejlesztése lenne kívánatos.

Vezetőként fontos tisztában lennünk csoportunk tagjainak erőforrásaival, gyengeségeivel, problémáival és fejlesztendő területeivel. Az általuk is megjelölt jó együttműködés, az összetartás és megfelelő kommunikáció az alosztály hatékonyságát, fejlődését nagyban befolyásolja. A vezetőnek nem arra kell koncentrálnia, hogy mi hiányzik, mit nem tudunk, egyénenként milyen képességeknek vagyunk híján, hanem hogy együtt mire vagyunk képesek. Minél többet foglalkozik azzal, hogy feltérképezze munkahelyi környezetét és ebben munkatársai szükségleteit, igényeit és kompetenciáit, annál könnyebb lesz elvégezni a konkrét feladatokat. A cél, hogy elérje, hogy a csoporton belül megfelelően működjön a kommunikáció, és hogy e téren mindenki fejlődni akarjon.

Bízunk abban, hogy ezzel a mini kutatással sikerült megtennünk a kezdő lépést az igények és szükségletek feltérképezésére, s hogy lesz alkalom folytatni a tudatos önfejlesztésnek ezt az izgalmas folyamatát.

Visszajelzések a módszerről

Az esemény végén az alábbi, előre elkészített visszajelzési lap egyénenkénti kitöltésére kértük a részt vevő csoporttagokat (*ez volt a 6. feladat*). Az értékelésre még aznap sor került. Az 1. kérdésre (*Kérjük, írd le pár szóban, mit gondoltál előzetesen a mai csoportos interjúról a híre hallatán.*) adott válaszból megállapítható, hogy bár nem tudták, mi vár rájuk, egyáltalán nem álltak negatívan a feladatokhoz, pedig volt, aki úgy nyilatkozott,

hogy először nem volt hozzá sok kedve. Alapvetően nyitottak voltak. Akik néhány éve végeztek az egyetemen, még emlékeztek rá, hogy az ottani tanulmányaik alatt már részt vettek hasonló típusú csoportmunkában.

A 2. kérdésre (*Várakozásodhoz képest jobb, rosszabb volt, vagy nagyjából az zajlott, amit vártál? Miért?*) a többség úgy nyilatkozott, hogy a beszélgetés a várakozásaihoz képest jobban ment, és volt, aki úgy értékelte, hogy nagyjából az zajlott, mint amit várt.

A 3. kérdésre (*Mit gondolsz, ezzel a módszerrel lehetséges-e feltérképezni egy munkahelyi közösség vezetésének-irányításának részleteit; illetve segíthet-e a munka hatékonyságának növelésében?*) adott válaszok összegzéséből az állapítható meg, hogy a többség (5 fő) szerint ugyan több időt kell fordítani rá, de alkalmasnak tartják ezzel a módszerrel feltérképezni egy munkahelyi közösség irányításának részleteit. Véleményük szerint a munka hatékonyságának növelésében is segíthet. Két fő a többiekhez hasonló választ adott, mely szerint bárhol a szervezeten belül mindkettőhöz nagyon jó eszköz lehet ez a technika.

A 4. kérdés (*Kérjük, értékeld 1-től 6-os skálán, hogy hogy érezted magad a csoportmunka során.*) eredményei szerint minden csoporttag jól érezte magát a csoportmunka során: az 1-től 6-ig terjedő skálán egy 4-es, három 5-ös és három 6-os értékelést adtak.

Az 5. kérdésre (*Kérjük, értékeld 1-től 6-os skálán, hogy benyomásod szerint a kollégáid hogy érezték magukat.*) adott válaszok alapján úgy érezték, hogy a többi csoporttárs is jól érezte magát, mivel a hét résztvevőből 1-től 6-ig terjedő skálán egy tag 4-est, a többiek 5-öst adtak erre a kérdésre válaszul.

Kiegészítésként két tag írt hozzászólást a 6. kérdéshez (*Szerinted kimaradt-e valami fontos kérdés, amit még bele kellett volna vennünk a beszélgetésbe? Ha igen, mi/k ez/ek?*), véleményük szerint azonban a beszélgetésben minden benne volt, ami beleférhetett.

Végezetül köszönetet mondtunk a résztvevőknek az aktív és hatékony közreműködésért, a visszajelző kérdőív kitöltéséért, és elköszöntünk egymástól.

A kutatói rendőrkávéház módszerével végzett kutatás eredményeinek összegzése, értékelése

Már azt nagyon jó jelnek tekintjük, hogy az empirikus kutatást minden érintett rendkívül komolyan vette. Pozitív hozzáállásuk, nyitottságuk, segítőkészségük és együttműködésük nélkül nem tudtunk volna ilyen színvonalú kutatást végezni.

A kutatásban feltett kérdések és kidolgozott témák alátámasztják azt a feltevésünket, hogy a rendészeti vezetői kommunikáció munkánk során mindenre hatással van. Pozitív és negatív irányban közvetlenül befolyásolja a munkatársakat, a motivációt, a hatékonyságot és az eredményeket. Közvetetten mindez kihatással van a társadalmi megítélésre, a szervezeten kívüli kapcsolatokra, a működésre is.

Az összegzés eredményeképpen megállapítható az is, hogy az önismeret, önreflexió nagyon fontos annak érdekében, hogy megfelelőképpen tudjuk magunkat pozícionálni, és folyamatosan tudjunk fejlődni. Fontos lenne belátni, hogy változik a bűnözés, változnak a bűncselekmények, az emberek, a munkatársak, ezért folyamatos fejlődésre, megújulásra, innovációra van szükség a szervezeti működésben is. Ez persze nem jelenti azt, hogy a jól működő alapokat ki kell dobni, de ahhoz, hogy a rendőrség lépést tudjon tartani a korrallal, változtatásra van szükség. A rendőrségnek feladatainak ellátásához át kellene alakítania a szervezeti struktúrát, a technikai hátteret, a humán erőforrást és a pénzügyeket is. Fontos lenne a munkatársak folyamatos képzése, a vezetők kompetenciáinak állandó és módszeres fejlesztése. Az önreflexió és önvizsgálat hiánya görbe tükör lehet számunkra, hiszen hajlamosak vagyunk csak a „szépet” látni.

Rendkívül fontos a visszacsatolás, amiből a kutatás eredményei alapján nincs elegendő, és ami van, az sem felel meg a munkatársak elvárásainak. A visszacsatolást sokkal tudatosabban, nagyobb mértékben és professzionálisabban kellene alkalmazni egyéni és szervezeti szinten is.

A csoportos interjúként értelmezhető Kis Café „élesben”, azaz nem tantermi környezetben történő alkalmazása mindannyiunk számára újdonság

volt. Általa az MA képzésen szerzett ismereteink tesztelésére nyílt alkalomunk. A módszer működött, de kiemelkedően fontosnak tartjuk, hogy mindenképpen szükség van egy olyan, a csoporton, azaz a vizsgált munkahelyi közösségen kívül álló személyre, aki moderálja a beszélgetést.

A módszer lehetőséget ad a témák mentén születő vélemények összevetésére, problémák felvetésére, javaslatok kidolgozására a csoporttagok között. A Caféban több különböző álláspont találkozik, ami hozzájárul a csoporton belüli viszonyok, dinamikák szerteágazóbb feltérképezéséhez. A résztvevők motiválják egymást, komoly csoportkohézió és fokozott koncentráltság jön létre. A feladatok közös megoldásának élménye pedig hatékony módja a szakmai kérdések mentén zajló csapatépítésnek. A tagok egymásnak adott visszacsatolása, valamint az egyéni (munkatársi és vezetői) önreflexió nyilvánosság előtti megjelenése külön érték.

A munkatársak véleménye szerint a rendőrségen nem működik jól a kommunikáció. Úgy látják, egyenes, egyértelmű kommunikációra, feladatmeghatározásra van szükség, és nem tartják elegendőnek a kapott információkat. Mindannyian hiányolják a visszajelzéseket, a személyes és őszinte kommunikációt.

A Café jó alkalomnak bizonyult arra, hogy nemcsak a vezető, de a kollégák is képet kapjanak a csoport összetartásának, együttműködésének aktuális állapotáról, valamint azt is mindenkiben megerősítette, hogy a problémák megoldásában a kollégák segítőkészek, számíthatnak egymásra. Ezzel az eljárással felmérhetjük a közvetlen vezetővel kapcsolatos véleményeket, elvárásokat. A vezető szembesülhet a fejlesztendő kompetenciáival, amit minden vezetőnek csak ajánlani tudunk.

Záró gondolatok

Utólag is megerősítjük: valóban merész vállalkozás volt ez az asszisztált önvizsgálat, hiszen a lehetséges negatív hatásokkal is számolni kellett. A saját megismerésük iránt elkötelezett és legalább annyira bátor, mint amennyire kíváncsi embereket az ilyen módon strukturált visszajelzések

mennyisége és minősége egyaránt arra ösztönözheti, hogy gyakrabban vegyék igénybe „mások tükreit”. Kérjék ki, hallgassák meg és használják fel a körülöttük lévők, őket ismerők véleményeit, ezeken keresztül is szüntelenül gyakorolva az önreflexiót. Hisszük, és kísérletünk is alátámasztotta, hogy a folyamatosan éber tartott önreflexió nemcsak a vezetőre, de az általa vezetett csoportra is jótékony hatással van. Az általunk használt Café módszer alkalmasnak bizonyult egy kis egység, jelen esetben egy 7 fős csoport (alosztály) mindennapi munkavégzése során felmerülő kérdések, problémák megvitatására, javaslatok, vélemények, visszajelzések, ismeretek gyűjtésére, az egyéni (munkatársi és vezetői) és a csoportos önreflexió és az azon alapuló önismeret fejlesztésére.

A próbát mindenkinek ajánljuk, aki látja, érzi, hogy valami nem működik jól, de nem tudja, hogy pontosan mi és miért, és/vagy nincs ötlete vagy mersze a változtatáshoz. Véleményünk szerint a meglévő szervezeti működésben is rengeteg kiaknázatlan lehetőség van, csak nyitottnak kell lenni. El kell fogadni, hogy minden változik körülöttünk, és ezért folyamatosan teret kell engedni az újító gondolatoknak.

És nem utolsósorban mozgatott minket a kutatói kíváncsiság. Hiszen mi bajunk lehet? Legfeljebb nem sikerül a kísérletünk. Az is eredmény – és arról is lehet beszélni –, ha valami nem sikerült. Mert hol tartana a világ, ha a tudósok, felfedezők, kutatók nem keresték volna a választ a miértekre? A rendészettudomány fiatal tudományágnak tekinthető, azonban pont ez benne a szép. A kutatásra álláspontunk szerint minden lehetséges eszközt meg kell ragadni. Az új, még kipróbálatlan módszereket is. Néha egy Kis Café is elég. Sőt, ahogy a mellékelt példa mutatja, még az élve boncolást is ki lehet bírni, főleg, ha ennyi hozadéka van...

Felhasznált irodalom

- Bandura, A. (1994) Self-efficacy. In V. S. Ramachaudran (Ed.), *Encyclopedia of human behavior* (Vol. 4, pp. 71-81). New York: Academic Press
- Blümmert, G. (2011). *Vezetői Tréninggyakorlatok*. Z-PRESS KIADÓ

Bolles, N. Richard (2013) *Karrieriránytű*. (p. 193.) Budapest: HVG Könyvek Kiadó

Boyatzis, Richard E. (2008). *Competencies in the 21st century*. *Journal of Management Development* 27(1), 5-12. Idézi: Bokodi, M. (2019). *A kompetencia gazdálkodás gyakorlata*. In Belényesi, E. et al: *Egyéni kompetenciafejlesztés*. (p. 70.) Budapest: NKE Kiadó

Brown, J. & Isaacs, D. (2001). *The World Cafe: A Resource Guide for Hosting Conversations That Matter*.

Brown, J. & Isaacs, D. (2005). *The World Cafe Book: Shaping Our Futures Through Conversations That Matter*.

Earl, B. (2008). *A társadalomtudományi kutatás gyakorlata*. Budapest: Balassi Kiadó Kft.

Farkas, J. – Borbély, Zs. (2018). *Az önismeret*. In: Haller, J. – Farkas, J., *Pszichológia a közszolgálatban I.* (pp. 102-104.) Budapest: Dialóg Campus Kiadó

Forrás: <https://www.taosinstitute.net/about-us/people/honorary-associates/juanita-brown>

Gaál, Gy. & Molnár, K. (2013) *Ami elromolhat, az el is romlik? A média szerepe a biztonságos, élhető közösségek formálásában*. In Pécsi Határőr Tudományos Közlemények XIV., Gaál, Gy. & Hautzinger, Z. (pp. 131-140.) Pécs

Gaál, Gy. & Molnár, K. (2014) *Másképpen a biztonságról – Police Café Pécs*. *Belügyi Szemle* 2014/(11), 101-114.

Gaál, Gy. & Molnár, K. (2015). *A World Café rendészeti alkalmazásának kezdeti tapasztalatai*.

Magyar Rendészet 2015(5). 11-19.

Gál, E. (2022). *A Police Café a doktoranduszok figyelmének fókusz(csoportj)ában*. In Molnár, K. – Gál, E. & Oláh-Paulon, L., *Kutatói Rendőrkvéház? Avagy a közös biztonság, a bűnmegelőzés meg a tudomány*. (pp. 52-82.) (pp. 40-51.) Budapest: REMOK, Alapítvány a Rendvédelmi és Magánbiztonsági Oktatásért és Kutatásért

Gáspár, T. – Király, G. & Csillag, S. (2014). Fehér asztal mellett. A világkávészó részvételi technika szemlélete és módszertana. (pp. 11-41.) Kovász – 2014. Tavasz–tél

Héra, G. – Ligeti, Gy. (2017). Módszertan – A társadalmi jelenségek kutatása. Budapest: Osiris Kiadó és Szolgáltató Kft.

Heuze, J. P., Raimbault, N. & Fontayne, P. (2006). Relationships between cohesion, collective efficacy and performance in professional basketball teams: An examination of mediating effects. *Journal of Sport Sciences*, 24, 59–68.

<https://policecafe.hu/blog/> Letöltés időpontja: 2023. december 28.

<https://policecafe.hu/rendorkavehazak/> Letöltés időpontja: 2023. december 28.

<https://www.youtube.com/watch?v=satfAW5Ksoc> Letöltés időpontja: 2023. december 28.

Johnston, D. (2015). Lost in translation? Key Competencies from vision to Reality. (pp.: 25-27.) The University of Auckland

Juhász, T. (2014). Vezetői Önismeret. (pp.: 27–31.) Budapest: Nemzeti Közszolgálati Egyetem Vezető- és Továbbképzési Intézet.

Koltói, L. (2013). Pedagógiai pszichológiai jegyzet óvodapedagógusoknak. „Mentor(h)áló 2.0 Program”. Forrás: http://www.jgypk.hu/mentorhalo/tananyag/Pedagogiai_pszichologia_jegyzet_vodapedagugusoknak/116_vezeti_stlus.html

Lanaj, K. – Foulk, T. A. & Erez, A. (2018). How Self-Reflection Can Help Leaders Stay Motivated. Forrás: <https://hbr.org/2018/09/how-self-reflection-can-help-leaders-stay-motivated>

Malét-Szabó, E. – Balázs, K. – Kurucz, Gy. & Münnich, Á. (2021). Kompetenciarendszerek kialakítási és mérési módszertana a belügyi alkalmasságvizsgálati rendszerben. *Belügyi Szemle* 69(8), 1361–1383.

Molnár (Café), K. (2019). Rendőrkvéházi élményeim. Police Café blogkönyv. Budapest: Rejtjel Kiadó

Molnár (Café), K. (2020). Újabb rendőrkvéházi élményeim. Police Café blogkönyv 2. rész. Budapest: Rejtjel Kiadó

Molnár (Café), K. (2021). Police Café módszertani kézikönyv. Pécs.

Molnár (Café), K. (2022) Az első száz Rendőrkávéház. Police Café blog-könyv 3. rész. Pécs.

Molnár, K. – Vaskó, V. (2023). Nem digitális vendégnaplók 22. rész – Diplomamunka, Kis Café – élve boncolás? Forrás: [https://www.nyelvilektor-
alas.hu/nem-digitalis-vendegnaplok-22-resz-diplomamunka-kis-cafe-elve-
boncolas/](https://www.nyelvilektor-
alas.hu/nem-digitalis-vendegnaplok-22-resz-diplomamunka-kis-cafe-elve-
boncolas/) Közzé téve: 2023. július 5.

Molnár, K. & Oláh-Paulon, L. (2022). Egy 100 napos program – avagy régiós bűnmegelőzési koordinációs Cafék. In Molnár, K. – Gál, E. & Oláh-Paulon, L., Kutatói Rendőrkávéház? Avagy a közös biztonság, a bűnmegelőzés meg a tudomány. (pp. 52-82.) Budapest: REMOK, Alapítvány a Rendvédelmi és Magánbiztonsági Oktatásért és Kutatásért

Molnár, K. (2019) Kompetenciafejlesztés mesterfokon – tízéves a rendészeti mesterképzés. In Hegedűs, J., A magatartástudomány helye és szerepe a rendészeti képzésben. Budapest: Nemzeti Közsolgálati Egyetem, (pp.: 102–114.)

Molnár, K. (2022). A Police Café, mint lehetséges tudományos kutatási módszer. In Molnár, K. – Gál, E. & Oláh-Paulon, L., Kutatói Rendőrkávéház? Avagy a közös biztonság, a bűnmegelőzés meg a tudomány. (pp. 15-39.) Budapest: REMOK, Alapítvány a Rendvédelmi és Magánbiztonsági Oktatásért és Kutatásért

Robinson, L. J. – Bucic, T. & De Ruyter K. (2006). ‘Conceptual Foundations for a Model of Team Efficacy.’, In ANZMAC 2006 Conference, ANZMAC, 2006 Conference, Brisbane, Qld, presented at ANZMAC, 2006 Conference, Brisbane, Qld, 04–06. December 2006.

Ruzsa, Á. & Szentirmai, J. (2014) Világkávéház. A társas teremtő dialógusok. TTD. Módszertani kézikönyv. Dialógusok, Világkávéház és Art of Hosting

Szatmári, A. (2017). Vezetői kompetenciák a belügyi rendszerben. Belügyi Szemle 2017(3), 67–78.

The Taos Institute: Ígéretes jövő megteremtése társadalmi építkezésen keresztül.

Vicsek, L. (2006). Fókuszcsoport. Budapest: Osiris Kiadó Kft.

FARKAS JOHANNA – SALLAI JÁNOS

200 éves a rendőr szavunk

Absztrakt

2023-ban ünnepelhettük volna „rendőr” szavunk első, Márton József háromnyelvű szótárában való megjelenését. Ennek a hiányosságnak a megszüntetése céljából készült a publikáció, amely a „police”, „polizei” nemzetközi közéletben elterjedt szavak magyar megfelelőjének a jelentését, első előfordulásait és a szakmai közéletben való elterjedését jeleníti meg. A rövid tanulmányban azokat a rendészettörténeti forrásokat dolgoztuk fel, amelyekben elsőként magyarul jelent meg a „rendőr” szavunk, illetve a szó tartalma.

Kulcsszavak: rendőr, rendőrség, rendészet, rendvédelem

Abstract

In 2023, we could have celebrated the first appearance of the word "policeman" in József Márton's trilingual dictionary. The publication, which shows the meaning of the Hungarian equivalent of the words „police” and „polizei”, which are widespread in international public life, their first occurrences and their spread in professional public life, was created to eliminate this deficiency. In this short study, we elaborated on the historical sources of policing in which the word „policeman” first appeared in Hungarian, as well as the meaning of the word.

Keywords: policeman, police, police force, law enforcement

A 2020-as évek elején egy sor jubileumi esemény volt, amelyek a magyar rendészethez, rendőrséghez, rendfenntartáshoz, rendőrtisztképzéshez és nemzetközi bűnügyi együttműködéshez kötődtek. 2021-ben volt 50 éves a magyar rendőrtisztképzésben meghatározó Rendőrtiszti Főiskola, amelynek első tanévnyitójára¹ 1971. szeptember 25-én került sor. Majd 2022. november 22-én impozáns rendezvény keretén belül megünnepeltük a rendőrtisztviselői szaktanfolyam első tanévnyitójának² 100. évfordulóját. 2023-ban volt 150 éve, hogy a fővárosi rendőrséget államosították³, és ugyancsak 1923-ban, azaz 100 éve jött létre a nemzetközi bűnügyi együttműködés első szervezete⁴, az Interpol.

Az eddigi kutatások alapján 2023-hoz kötődik a „rendőr” szavunk az első magyar írásos említésének 200 éves jubileumais. Először Tisza Miksa⁵ utalt Márton József 1823-ban megjelent háromnyelvű szótárában a „rendőr” szóra, de mivel a szótár nagyon kevés példányban készült és még kevesebb példányban maradt fenn, ezért mindenki a másodforrásra, Tisza Miksa könyvére hivatkozott. A későbbi kutatást az is hátráltatta, hogy Tisza hivatkozásánál csak részben jelenítette meg a német megfelelőjét a „rendőr” szónak, így annak keresése hosszú ideig nehézkes volt. A tanulmány célja, hogy a szó születésének időpontját és körülményeit bemutassa, továbbá a modern rendészet kialakulásában szerepet játszó szakirodalomban nyomon kövesse.

A rendészet elméletével, történetével foglalkozó tudósok, rendészeti szakemberek a „rendőr” szó eredeténél mindig a görög „politea”, majd a francia „la police” és később a német „polizei” szavakat említik, amelynek

---

¹ Ünneplés tanévnyitó a Rendőrtiszti Főiskolán. Magyar Rendőr 25/39. szám. 2. o.

² Az országos szaktanfolyam megnyitó ünnepe. In: A Rend. 1922/176. szám. 1. o.

³ Sallai János: 50 éves a főváros és a fővárosi rendőrség. Rendőrségi Tanulmányok 2022/4. szám. 78–84. o.

⁴ Borszéki Judit – Sallai János: 100 éves az INTERPOL. In: Belügyi Szemle. 2023/11. szám. 1939–1949. o.

⁵ Tisza Miksa: Magyarország rendőrségének története. Haladás Nyomda Rt. Pécs, 1925. Forrás: https://mtda.hu/books/tisza_miksa_magyarország_rendorsegenek_tortenete.pdf Letöltés ideje: 2024.01.15.

jelentése elég széleskörű, az állam kormányzásától a rendfenntartásig tartott. Tóth József 1938-as munkájában a következőket írta a „rendőr” szó eredetéről, jelentéseiről. „*A XIV. században – bizonyára a latin politia-ból származó – francia la police államcél, tágabb értelemben pedig államigazgatást jelentett. Szűkebb értelemben a police, policité fogalma alatt a jól rendezett közállapotokat (közrend, közerkölcsiség) értették.*”⁶

A „rendőr” szó eredetével a modern rendészet kialakulása során több rendészeti szakember foglalkozott. Dorning Henrik szerint a rendőrség közkeletű fogalom, amelynek „*tüzetes tartalmát azonban nehéz adni*”⁷. Érdekesség, hogy Dorning nem a „rendőr”, hanem a „rendőrség” szó származását vezette vissza az ellatinosodott görög „politia”⁸ szóhoz, amely véleménye szerint a nyelvújítás időszakában a 19. század elején keletkezett, de azt is feltételezte, hogy a kifejezés csak önkéntelenül adódott. Továbbá fontosnak tartotta megemlíteni, hogy a „rendőrség” szavunk tiszta magyar szó, eltérően a „polizei” (német) szótól, amely hasonló, mint az olasz vagy francia rendőrség szava. Dorning szerint a „policia” szó alkalmazása Nyugat-Európában egyaránt vonatkozott a funkcióra és azokra a szervezetekre (pl. rendőrségre), amelyek ezt a feladatkört ellátták. Ha megnézzük a mai helyzetet, látható, hogy például Németországban a „polizei” egyaránt vonatkozik a szervezetre, mint rendőrség és a rendőrré, valamint a funkcióra is. Franciaországban a modern rendőrség feladata már az 1795-ben megjelent Code des délits et des peines⁹ című műben megfogalmazódott, amely sze-

---

⁶ Tóth József: A rendészet fogalom a nemzeti szocialista államban. Szent János Nyomda. Eger, 1938. 10. o.

⁷ Dorning Henrik: A rendőrség intézményének fejlődése. Különös tekintettel a Magyar Királyi Állami Rendőrségre és a magyar rendőri szakoktatásra. Különlenyomat „A Rend” II. évfolyam 177 és 178. számából. Budapest, 1922. 1. o.

⁸ Dorning is megemlítette, hogy a korabeli görög ’politia’ szó jelentése eltér a maitól, és az „*akkori városállamok egész igazgatása rendjét, jó módokon egész jogi szervezetét jelentette.*”

Forrás: Dorning Henrik (1922): i.m.

⁹ Forrás: https://ledroitcriminel.fr/la_legislation_criminelle/anciens_textes/code_délits_et_peines_1795/code_délits_et_peines_1795_1.htm

Letöltés ideje: 2024.01.15.

rint „a rendőrség feladata: a közrend s a személy és vagyonbiztonság fenntartása.”¹⁰ Ez összhangban van az ugyanebben az időszakban megjelent porosz „rendészet” fogalomban leírtakkal.

Amikor a „rendőr” szó magyarországi előfordulását kutattuk, természetesen egyúttal a rendészet, rendész kifejezést is kerestük, és megállapítottuk, hogy honi viszonylatban a „rendész”, mint kifejezés megelőzte a „rendőr” szavunkat. Az 1806-ban Pécsen kiadott Baranya vármegyei tiszti címtárban¹¹ a „registrator” kifejezés magyar megfelelőjeként a „rendész” szavunk található. A „rendészet”, „közrendészet” szóval később, 1843-tól Karvasy Ágoston műveiben találkozhatunk. A „rendész”, „rendészet”, „rendészeti” szavak nyelvtani szempontból elsőként a Czuczor – Fogarasi szótárban¹² jelentek meg. E szerint a „rendész” főnév. „Újabb alkatú szó, rendőr értelmében.”¹³ A „rendészet” főnév. „Újabb alkatú szó az idegen, Polizei” mint tudomány vagyis mint rendőrségi összes ismeretek értelmében.”¹⁴ A „rendészeti” szó melléknév. „Rendészetre tartozó, arra vonatkozó. Rendészeti szabályok, szervezkedések.”¹⁵ A 19. század utolsó évtizedeitől a közigazgatási, rendőrségi szakmai közéletben, lexikonokban a „rendészet” fogalma folyamatosan jelen van.

Visszatérve a Baranya vármegyei tiszti címtárhoz, a kiadványban a „polícia” szó jelentése: *Bel bátorságra ügyelés, polgári rendtartás, ennek tudománya.* Bár a „polícia” szakkifejezést nem rendőrségként, vagy rendészetnek értelmezte a tiszti címtár, számunkra mégis fontos információt hordoz azzal, hogy a rendtartás tudományának tüntette fel. Csak érdekességként említjük meg, hogy a címszótárban szerepel a „Gränz cordon”, magyarul a „határzár” is.

¹⁰ Dorning Henrik (1922): i.m. 3. o.

¹¹ Baranya vármegyei tiszti címtár. Engel Kristina. Pécs, 1806. 110. o.

¹² Czuczor Gergely – Fogarassi Mihály: A magyar nyelv szótára. Emmich Gusztáv Nyomdája. Pest, 1862. I-XX. kötet

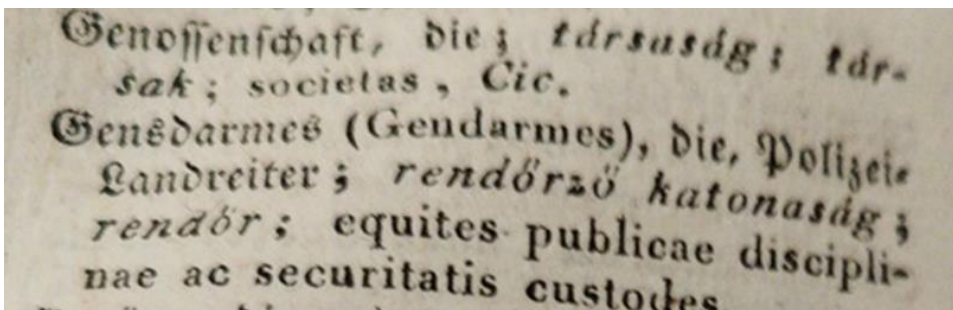
¹³ Uo. V. kötet. III. rész. 494. o.

¹⁴ Uo.

¹⁵ Uo.

A fenti előzmények motiváltak abban, hogy ismételten megvizsgáljuk Tisza Miksa nyomán Márton József¹⁶ háromnyelvű szótárát és a hasonló 1820-as és „30-as években kiadott szótárakat, esetleg tudományos, szakmai folyóiratokat. Így jutottunk el újra az etimológiai szótárakhoz, amelyek megerősítettek abban, hogy a „rendőr” szavunkat először Márton József háromnyelvű szótárában találhatjuk meg. A korábbi kudarc oka a „Gendarmes” szó hiánya volt, amelyet Tisza Miksa nem tüntetett fel a „polizei” szó előtt, így a korábbi keresések nem vezettek el a „rendőr” szóhoz. Az újabb kutatások eredményeként Márton háromnyelvű szótárában a „Gensdarmes, die Polizei Landreiter” szócikk magyar megfelelőjeként a következő formákban megtaláltuk az első magyar „rendőr” szavunkat:

- a) rendőrző katonaság;
- b) rendőr.

Ezt követően tovább folytattuk a kutatást a korszakban megjelent folyóiratokban, könyvekben, és sorra bukkantak fel a „rendőr” kifejezések. Így a 19. század eleji kiadványokban a következő szövegkörnyezetekben fedtük fel a „rendőr” szavunkat.

---

¹⁶ Márton József kétkötetes magyar–német, ill. német–magyar szótára. 1: 1. kötet. Bécs, 1799. – 2. kötet Pozsony, 1800. – 2: Bécs, 1803–1807. 2 1810–1811. – 3: Bécs, 1816. – 4: Bécs, 1818. – 5: Bécs, 1823.

- *„Ollyan status az, mellyben nincs örökös hatalom, nincs nemesség, nincs uralkodó vallás, nincs állandó katonaság, vitézi rend, nincsenek céhek, nincs fő és titkos politia „s nincs rendőr. Már az Éjszakamerikában lévő európai gyarmatok eredetében és első kifejlésében el vannak hintve későbbi politicalai caractereknek és sorsoknak magvai „s feltételei.”*¹⁷
- *„A hadisereg 37,331 emberből és 4008 lóból álló, t. i. főkörmánykarban volt 110 ember, 246 ló; gyalogság 30,410 ember, 219 ló; lovasság 539 ember, 493 ló; pattantyússág 2815 ember, 1246 ló; földmérő 1345 ember, 117 ló; tábori társzekerekhez 882 ember, 672 ló; mesterember 688; rendőrök 113 ember, 31 ló; táplálótisztóság 429 ember, 354 ló.”*¹⁸
- A *„Haza s külföldi tudósítások”* című lapsorozat 1832. 2. félévének 1-52. lapszámaiban az alábbi szintén találkozhatunk a „rendőr” szóval:
  - *„de a tűzhely oldalának vigyázatlan megütése a rendőröket figyelmetessé tette”*
  - *„A két rendőr megesmerte a herceget”*
  - *„a kíséret 20 rendőrből állott”*
  - *„néhány lovas rendőr letartóztatta”*¹⁹

S végül a rendőrség, rendfenntartás története szempontjából is fontos dátum 1833, amikor is Fogarasi D. János a *„Diák magyar műszókönyv és a magyarhoni törvény és országtudománybul”* című művében a „politia” kifejezésnél az ország, országlat mellett is megtalálhatjuk a „Rend-őr” szavunkat.²⁰ A szócikk alakja is jól formázza, hogy a rendből és annak öréből

---

¹⁷ KÖZHASZNÚ ESMERETEK TÁRA A' CONVERSATIONS-LEXION SZERÉNT MAGYARORSZÁGRA ALKALMAZTATVA Negyedik kötet, Delphin – Florus, Pesten, Könyváros Wigand Otto sajátja, 1832. 182. o.

¹⁸ SZÁZADUNK Szerkeszteti Orosz József, 1. kötet, Pesten, Hartleben K. Adolf tulajdona, 1832. 10. o.

¹⁹ „Haza 's külföldi tudósítások” című lapsorozat 1832. 2. félévének 1-52. lapszámaiban

²⁰ Fogarasi D. János: *Diák magyar műszókönyv és a magyarhoni törvény és országtudománybul*. Ifj. Kilián Gy. Pesten. 1833.

tevődik össze a „rendőr” szavunk, amely közt elválasztójelet tett a szótáralkotó. Az eddigi magyar kifejezésekben a „rendőr” szó minden esetben személyt jelentett, azaz a rendnek az örét. Ugyanakkor a „rendőrség” szavunk később 1838-ban, Zsoldos Ignác *„Néhány szó a honi közbátorságról”* című könyvében²¹ jelent meg először, amely szerint: *„Rendőrség nélkül rend nem lehet.”*²²

Később, 1872-ben a Kedvessy által kiadott gyűjteményben ez állt: *„Rendőrség alatt érteni a törvényhatóságok azon kebelbeli hivatalát, melynek feladata a jólét előmozdítására, rend és biztonság fõntartására, nemkülönben az ezeket fenyegetõ veszélyek elhárítása céljából, akár emberi cselekvés vagy mulasztásból akár pedig a természet elemeitõl származnak – megállapított országos és helyi rendszabályokat végrehajtani, illetõleg azok megtartása fölött õrkõdni, és a vétségek, bûntények elkövetõit nyomozni, elfogni és a törvényszék elé állítani.”*²³ A Kedvessy által megfogalmazott „rendőrség” fogalma jól illeszkedik a korszak „rendészet” fogalmához, mint annak végrehajtó szervezete. A könyv érdekessége, hogy a szerző rendõrkatonákat említ benne.

A 19. század végén több kiadványban, rendeletben találkozhatunk a „rendőr” név szinonimájával, a „közeg”-gel.

Így például a 10538. eln. számú, 1892-es (budapesti) fõkapitányi rendeletben leírtak szerint, a *„rendõr a rendészet végrehajtó közege s mindenek elõtt a törvény és rendeletek által megállapított korlátok határain belül, a közbiztonságot és közrendet van hivatva fentartani.”*²⁴ A szolgálati utasítás egyértelmûen fogalmazott, amikor a rendészet végrehajtójaként a rendõrt megnevezte.

---

²¹ Zsoldos Ignác: *Néhány szó a honi közbátorságról*. Tratter-Károlyi. Pesten. 1838.

²² Uo. p. 10.

²³ Kedvessy György: *A Közrendészet vezérfonala*. Pest, 1872.

²⁴ Krecsányi Kálmán: *Kihágási eljárás jogalapját képezõ székesfõvárosi törvényhatósági szabályrendeletek és fõkapitányi rendeletek gyűjteménye, kiegészítve a székesfõvárosi m. kir. állami rendõrség szervezését, hatáskörét és mûködését szabályozó rendeletekkel és utasításokkal*. Budapest, Nyomtatott Müller Károlynál. 1892. 58. o.

A rendőroktatásban meghatározó, úttörő szerepet töltött be Laky Imre²⁵, aki tankönyveivel, rendészeti témájú publikációival az elsők között járult hozzá a rendészeti, rendőrségi szakirodalom gyarapításához. Első rendőri szakkönyvét tulajdonképpen személyes kényszer szülte. Visszaemlékezése szerint az 1890-es években a rendőrség főparancsnoka csupán néhány hetet engedélyezett az új felügyelők kiképzésére.: *„Mikoron Tóth János iskolájába mint újonnan kinevezett felügyelő bekerültem, a napiparancsok nagy garmadáját évekre visszamenőleg élém rakta azzal: »Ha ezeket áttanulmányoztad, akkor mindent tudsz, amit új állásodban tudni kell.« Vettem egy nagy regiszteres könyvet s a parancsokat sorra tanulmányozva, amit bennük megjegyzendőnek találtam, a megfelelő betű alatt bevezettem a regiszterembe.”*²⁶ Az 1906-ban kiadott tankönyvében²⁷ részletesen foglalkozott a rendőr fogalmával, feladataival. A tankönyv szolgálati szabályzat fejezet-résznél első helyre tette, hogy mi is a rendőr, amire a következő válasz adta. *„A rendőr a törvények és rendeletek végrehajtó közege, a személy-, vagyonbiztonság és a közrend őre.”*²⁸

Valószínűleg ezekből az időkből származhat a rend őrének a „közeg” hétköznapi, a szocializmus éveiben gúnyolódó megnevezése. A fogalom jól láthatóan lefedi az 1823-as, 1833-as szótárakban leírtakat, amely szerint a rendőr a rendnek (Laky szerint közrendnek) az őre, a fenntartója.

A magyar rendfenntartás, rendészet, rendőrség történetében kiemelkedő alkotások az 1903-ban és 1909-ben kiadott rendőrségi lexikonok²⁹. A lexikonban „rendőr”, „rendőrség” alatt a következőket értették: *„rendőri hatóságok: 1. a székesfővárosban a m. kir. állami rendőrség (a főkapitányság, a kér. kapitányságok), törvényhatósági joggal felruházott városokban, valamint rendezett tanácsú városokban a városi rendőrség; vármegyék járásáiban a főszolgabíróság; községekben az elöljáróság; 2. állásuknál fogva*

²⁵ Androvicz Gábor – Sallai János: Laky Imre, a magyar rendőri szakoktatás úttörője. In: Barabás Andrea Tünde (szerk.): Ünnepi tanulmányok a 75 éves Németh Zsolt tiszteletére: Navigare necesse est. Ludovika. Budapest, 2021. 445–456. o.

²⁶ Laky Imre: Rendőrökről rendőröknek. Ráth Mór. Budapest, 1926. 164. o.

²⁷ Laky Imre : Rendőrközegek tankönyve. Pátria Budapest. 1906. 237–239. o.

²⁸ Uo. 237. o.

²⁹ Laky Imre – Rédey Miklós: Rendőrségi lexicon. Stephaneum Nyomda. Budapest, 1903.

*ezen hatóságoknak főnökei, vezetői; 3. ezen hatóságoknak azon tagjai, kik bűnügyi nyomozásokban önálló intézkedésre vannak feljogosítva. Rendőri közegek a rendőri hatóságoknak alárendelt hivatalnokok, az állami törvényhatósági, városi és községi rendőrök, valamint a m. kir. csendőrségnek szolgálattételre a csendőrőrsökre vagy különítményhez beosztott altisztjei és legénysége.”*³⁰ Az 1903-as lexikont 1909-ben követte ugyancsak A Laky – Rédey szerzőpáros tollából a következő lexikon, amelyben nagy változás a „rendőr” szó kapcsán nincsen. Majd ezt követően 110 évet kellett várni egy újabb lexikonra³¹, amelyben a „rendőr”, „rendészet” mellett már megjelent a „rendvédelem” kifejezés is.

Összegezve tehát megállapítottuk, hogy „rendőr” szavunk Tisza Miksa szerint Márton József háromnyelvű szótárában fordult elő először, 1823-ban. Mivel ez a nyelvújítás időszakára tehető, annak eredménye lehetett, hogy az olasz, francia, német példától eltérően nem a görög „politia” magyarosított változata terjedt el, hanem új kifejezést találtak a rendfenntartás művelőinek és szervezetének elnevezésére. A modern rendészet első szakírói, Zsoldos Ignác (1838) és Karvasy Ágoston (1843) magyarul írt műveikben már a „rendőr”, „rendészet”, „rendőség” szavakat használták. Ugyanígy az 1840-es évtől a jogszabályokban³² a „rendőség”, „rendőr” kifejezés is általánossá vált. A 1881. évi XXI. törvénycikk Budapest-fővárosi rendőrségről szóló vitájában előkerült a „rendvédség” kifejezés is, de az elfogadott törvényben már csak a „rendőr” és „rendőség” szerepelt. A napjainkban elterjedt „rendvédelem” kifejezés csak 1989-től vált ismertté.

---

³⁰ Uo. 398. o.

³¹ Rendészettudományi Szaklexikon. Ludovika Kiadó. Budapest, 2019.

³²

- 1840. évi IX. törvénycikk a mezei rendőrségről.
- 1871. évi XL. törvénycikk a gátrendőrségről.
- 1879. évi XXVIII. törvénycikk a rendőri bejelentési intézménynek Budapest fővárosban életbeléptetéséről.
- 1881. évi XXI. törvénycikk a Budapest-fővárosi rendőrségről.

Felhasznált irodalom

„Haza „s külföldi tudósítások” című lapsorozat 1832. 2. félévének 1-52. lapszámái.

Androvicz Gábor – Sallai János (2021): Laky Imre, a magyar rendőri szakoktatás úttörője. In: Barabás Andrea Tünde (szerk.): Ünnepi tanulmányok a 75 éves Németh Zsolt tiszteletére: Navigare necesse est. Ludovika. Budapest

Az országos szaktanfolyam megnyitó ünnepe. In: A Rend. 1922. II. évfolyam. 176. szám

Baranya vármegyei tiszti címtár. Engel Kristina. Pécs. 1806.

Borszéki Judit – Sallai János (2023): 100 éves az INTERPOL. Belügyi Szemle. 71. évf. 11. sz.

Czuczor Gergely – Fogarassi Mihály (1862): A magyar nyelv szótára. Emmich Gusztáv Nyomdája. Pest. I-XX. kötet

Dorning Henrik (1922): A rendőrség intézményének fejlődése. Különös tekintettel a Magyar Királyi Állami Rendőrségre és a magyar rendőri szakoktatásra. Különlenyomat „A Rend” II. évfolyam 177. és 178. számából. Budapest. kn.

Fogarasi D. János: Diák magyar műszókönyv és a magyarhoni törvény és országtudománybul. Ifj. Kilián Gy. Pesten. 1833.

https://ledroitcriminel.fr/la_legislation_criminelle/anciens_textes/code_delits_et_peines_1795/code_delits_et_peines_1795_1.htm letöltve 2024.01.15.

https://mtda.hu/books/tisza_miksa_magyarország_rendorsegenek_tortenete.pdf letöltve 2024.01.15.

Kedvessy György (1872): A Közrendészet vezérfonala. Pest.

Közhasznú esmeretek tára a conversations lexikon szerint Magyarországra alkalmaztatva. Negyedik kötet, Delphin – Florus, Pesten, Könyváros Wigand Otto sajátja, 1832., p. 182.

Krecsányi Kálmán (1892): Kihágási eljárás jogalapját képező székesfővárosi törvényhatósági szabályrendeletek és főkapitányi rendeletek gyűjteménye, kiegészítve a székesfővárosi m. kir. állami rendőrség szervezését,

hatáskörét és működését szabályozó rendeletekkel és utasításokkal. Budapest, Nyomtatott Müller Károlynál. 58. o.

Laky Imre – Rédey Miklós (1903): Rendőrségi lexicon. Stephaneum Nyomda. Budapest.

Laky Imre (1906:) Rendőrközegek tankönyve. Pátria Budapest. pp. 237–239.

Laky Imre (1926): Rendőrökről rendőröknek. Ráth Mór, Budapest, p. 164.

Márton József kétkötetes magyar–német, ill. német–magyar szótára. 1: 1. kötet. Bécs, 1799. – 2. kötet Pozsony, 1800. – 2: Bécs, 1803–1807. 2 1810–1811. – 3: Bécs, 1816. – 4: Bécs, 1818. – 5: Bécs, 1823.

Rendészettudományi Szaklexikon Ludovika Kiadó, Budapest, 2019.

Sallai János (2022): 50 éves a főváros és a fővárosi rendőrség. Rendőrségi Tanulmányok. 5. évf. 4. sz.

Századunk. Szerkeszteti Orosz József, 1. kötet, Pesten, Hartleben K. Adolf tulajdona, 1832.

Tisza Miksa (1925): Magyarország rendőrségének története. Pécs. Haladás Nyomda Rt.

Tóth József (1938): A rendészet fogalom a nemzeti szocialista államban. Szent János Nyomda. Eger.

Ünnepélyes tanévnyitó a Rendőrtiszti Főiskolán. Magyar Rendőr. 25. évfolyam 39. szám.

Zsoldos Ignác: Néhány szó a honi közbátorságról. Tratter-Károlyi. Pesten. 1838.

SALLAI JÁNOS

Az MRTT létrejötte (2004) A gondolattól a megvalósulásig

Absztrakt

2024-ben ünnepelheti a Magyar Rendészettudományi Társaság fennállásának 20. évfordulóját. A megalakulásához nagyon hosszú út vezetett. Az első (1878-es) rendészeti civil szervezet létrehozására vonatkozó elképzeléseket hosszú ideig nem követték gyakorlati megvalósulások. A párhuzamosan zajló rendőrkongresszusok fő célja a rendőrség államosítása volt, és csak az 1907-ben létrehozott Magyarországi Rendőrtisztviselők Országos Egyesülete keretén belül szerveztek tudományos pályázatokat, tevékenységeket. A szocialista évtizedek végén, először 1983-ban a Kriminológiai Társaság, majd 1990-ben a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelemtörténeti Tudományos Társaság alakult meg. A politikai rendszerváltást követően megerősödött a rendészet területén a tudományos igényű kutatás, publikálás és a rendészettudomány befogadására vonatkozó igény. Ebbe a folyamatba illeszkedett bele 2004-ben a Magyar Rendészettudományi Társaság létrehozása.

Kulcsszavak: rendészet, civil szervezet, rendőrség, rendészettudomány

Abstract

In 2024, the Hungarian Society of Law Enforcement can celebrate its 20th anniversary. It was a very long road to its establishment. The ideas regarding the creation of the first (1878) law enforcement civil organization were not followed by practical realizations for a long time. The main goal of the parallel police congresses was the nationalization of the police, and scientific competitions and activities were only organized within the fra-

mework of the National Association of Hungarian Police Officers established in 1907. At the end of the socialist decades, first in 1983, the Criminology Society, and then in 1990, the Szemere Bertalan Hungarian Law Enforcement History Scientific Society was founded. Following the change of political regime, the demand for scientific research, publication and the inclusion of policing science in the field of policing became stronger. In 2004, the establishment of the Hungarian Law Enforcement Society fit into this process.

Keywords: law enforcement, NGO, police, law enforcement

A magyar rendészettudomány gondolatának¹ megszületése a 19. század közepére tehető, amikor is megjelent Karvasy Ágoston „A political tudományok rendszeresen előadva” I–III. kötete, és Forster József az első rendészeti szakfolyóirat² főszerkesztőjének írása a „Közbiztonság”-ban. Erre az időre tehető az országos rendőrség létrehozásáról szóló elképzelések publikálása. Mindezek a rendészeti szakmai közélet képviselőit arra inspirálták, hogy szakmai folyóiratok hasábjain és kongresszusokon közreadják elképzeléseiket. A rendészeti, rendőri tevékenységet folytató tisztviselők sajátos szerveződése volt a rendőri kongresszus, amelyből az elsőt 1871. április 26-án tartották. E rendezvényen megvitatták a főváros egyesítéséről és a fővárosi rendőrségről szóló törvényjavaslatot. Az ezt követő rendőrkongresszuson, 1886-ban a vidéki rendőrségek állapota és bajainak orvoslása került napirendre. A rendőrkongresszusok³ azonban nem tudományos, sokkal inkább szakmai, szervezeti változások megvitatása céljából szerveződtek. De mindenképp „civil” kezdeményezésnek foghatók fel, mert nem fölülről jött direktívák alapján szervezték meg őket.

---

¹ Sallai János: A rendészet és a rendészettudomány kialakulása, első jelei a XVIII–XIX. században Nyugat-Európában és hazánkban. *Belügyi Szemle* 2015/12. szám. 129–144. o.

² Sallai János: Első rendészetelméleti szakközlöny folyóiratunk. *Pécsi Határőr Tudományos Közlemények* XVII. Pécs, 2016. 271–274. o.

³ Sallai János: A rendőrkongresszusok kezdete. *Rendőrségi Tanulmányok* 2023/3. szám. 137–147. o.

A rendészeti tudományos életben a viták, diskurzusok megtartására való igény először az 1878-ban megjelent *Rendészeti Közlöny* 2. számában „*Vélemény országos gyűlések tartása és egy országos közrendészeti egyesület létesítése tárgyában*” címmel⁴ fogalmazódott meg. A rendészeti civil szervezet létrejöttéről sem levéltári, sem könyvészeti forrás nem maradt fenn.

A szakmai közéletet továbbra is a legjobban a vidéki rendőrségek államosítása foglalkoztatta, mivel a municipiális rendőrségek eltérő fejlődése, javadalmazása elégedetlenséget váltott ki a rendőri állomány körében. A rendőrkongresszusok hatékonysága elmaradt a kívánalmaktól, ezért a rendőrtisztviselők egyesületbe szervezkedtek, hogy érdekeiket jobban és gyorsabban tudják érvényesíteni, és hogy minél gyorsabban bekövetkezzen a vidéki rendőrségek államosítása. Így jött létre 1907-ben a Magyarországi Rendőrtisztviselők Országos Egyesülete⁵ (MROE), amely a szervezeti és pénzügyi kérdéseken túl foglalkozott a rendőri állomány képzésével, rendőri folyóiratot adott ki, és rendezvényein tudományos igényű előadásokat tartottak. A MROE több alkalommal hirdetett meg tudományos pályázatot a rendőrség államosítása és más rendészeti témákban. A tudományos civil szerveződésnek a bekövetkezett államosítás, a fő cél elérése sajnos a végét is jelentette.

Az államosítást követően 1922-től elindult a rendőrtisztviselői kar szervezett, színvonalas felkészítése, melynek alapját a magas bemeneteli követelmények adták. A fogalmazói, felügyelői és detektív kar jelentős része rendelkezett állam- vagy jogtudományi végzettséggel, érettségivel. De ugyanakkor a speciális szolgálati élet, a testületi jelleg a rendőrtiszt állományra elszigetelőleg hatott. Ezt ismerte fel dr. Krisztinkovich Antal, amikor a Magyar Rendőr hasábjain 1936-ban javaslatot tett egy tudományos, irodalmi rendőri társaság létrehozására. „*Elképzelésem szerint ez csak egy rendőrtiszt tudományos és irodalmi egyesülés (egyesület, vagy kör, — ez*

---

⁴ Rendészeti Közlöny 1878/2. szám. 11. o.

⁵ Enyes Mihály (2019): A MROE, a MROSE és a MOR történetéből.

Forrás: http://real.mtak.hu/108348/1/RTF_XXIXevf_58sz_029-064.pdf

Letöltés ideje: 2024.01.24.

a méretektől függ) keretében történhetik meg, amely hasonlóan a honvédség tisztikarának sajátos célkitűzésű és máris igen szép múltú tudományos és irodalmi egyesüléséhez, — közművelődési, testületi és társadalmi szempontból is rendkívül hasznos tényezővé válnék.”⁶ Krisztinkovich az új egyesület működését természetesen a szolgálati élet által biztosított határok között képzelte el, amely kerek között a szép- és szakirodalom művelése ugyanúgy biztosított lett volna, mint a művelődés, önképzés. A javaslatát tartalmazó cikkét egy kérdéssel zárta, miszerint itt van-e már az, hogy „megalakítsuk a magyar rendőrtisztikar tudományos és irodalmi egyesülését?”⁷ A válaszra nem kellett sokat várni. Nagyon sok, a Magyar Rendőr lapjait olvasó rendőrtisztviselő tollat ragadott, és az egyesület megalakítását támogató gondolatokat fogalmazott meg, amelyekből többet közölt is az újság. Álljon itt a sok közül egy, dr. Türei-Osváth István támogató hozzászólása: „Mindezt a külföldi rendőrségeknél már sokfelé megtaláljuk. Nem utánzás volna ez, hanem a reform szükségességének, a továbbfejlődés, a haladás hasznosságának, célszerűségének a fölismerése és megvalósítása. Ez a tömörülés is lehetne egy újabb kapocs ahhoz, hogy a fővárosi és vidéki kartársak törekvő csoportjait egymáshoz közelebb hozza, még jobban összehozza, hogy vállvetve, közösen munkálkodhassanak az egész rendőri testület erkölcsi haszna érdekében. Részletkérdés az, hogy mi lenne ennek a tömörülésnek a címe, a szervezete, a munkabeosztása. Ha az életképes mag el van vetve, a növekedése, a terebélyesedése már az életképességében megtalálja a létfeltételeit. Ezt a magot életképesnek tartom. Ezt a magot ápolni kell, öntözgetni kell, hogy minél gyorsabban és minél szerencsésebb körülmények között szökkenhessen merész sudárba. Elég erősek vagyunk már ahhoz, hogy ezt az épületet — megbízható alapokra helyezve — felépítsük. Itt is volna már az ideje. Fogjunk hozzá minél hamarább az

---

⁶ Krisztinkovich Antal: Rendőrtisztiszi tudományos és irodalmi egyesülés. Magyar Rendőr 1936/6. szám. 123. o.

⁷ Uo.

építkezéshez. Úgy érzem, hogy szép számmal lennének a szorgalmas téglahordók.”⁸

A támogató irások ellenére a tudományos rendőri egyesület nem jött létre. A második világháború, majd az azt követő káosz, később a szovjet befolyás nem kedvezett a rendészeti (rendőr) tudományos egyesület létrehozásának. Az 1940-es évek második felében a két világháború között felkészített rendőri tisztikar jelentős részének elmeneküléséhez, vagy elbocsátáshoz vezetett. A szovjet modell átvétele, a 4–6 osztállyal a Rendőr Akadémiára bekerült emberek nem kedveztek a rendészet tudományos igényvel való művelésének. Majd a szocializmus évei szintén nem tették lehetővé, hogy „gyanús” tudományos szerveződés, esetleg a hivatalos állásponttól eltérő csoportosulás létrejöhessen. A fagyos légkör az 1960-as évek végén kezdett olvadni, amikor az akkori szocialista politikai vezetés rájött, hogy a rendészet terén is magasabban művelt hivatalnokokra, rendőrtisztekre van szükség. Így 1970-ben megszületett a Rendőrtiszti Főiskola létrehozásáról szóló 39. sz. törvényerejű rendelet, amelyet követően a rendőrtisztképzés már a felsőoktatás szerves részévé vált. Szamel Lajos, Kertész Imre, Déri Pál, Katona Géza a rendszerváltást megelőző időszakban írással, tudományos munkásságukkal már jelezték, hogy a rendészet több, mint egy szakma. Ugyanakkor a szocialista modell nem tette lehetővé, hogy a rendőrség, rendészet területén civil tudományos egyesületek, szervezetek jöjjenek létre, illetve a rendészettudomány, a rendőrség, továbbá a rendészet története is tabunak minősült. Ebben az időszakban kivételnek számított a Magyar Kriminológiai Társaság 1983-ban⁹ történő megalapítása, amelyben nagyszámban vettek részt rendészeti szakemberek, tudósok.

Az 1990-es rendszerváltás a rendészet területén is új lehetőségeket hozott. Elindult a vita egy új rendőrségi törvény megalkotása irányába, újra

---

⁸ Türei-Osváth István: Hozzászólás a Rendőrtiszti Tudományos és Irodalmi Egyesülés tervéhez. Magyar Rendőr 1936/7. szám. 151. o.

⁹ „*Jelentős hazai tudományos esemény színhelye volt május 26-án a Magyar Tudományos Akadémia nagyterme. A Magyar Kriminológiai Társaság tartotta alakuló közgyűlését mintegy 300 személy — közöttük számos belügyi dolgozó — részvételével.*”

Forrás: Megalakult a Magyar Kriminológiai Társaság. Magyar Rendőr 1983/23. szám. 3. o.

oktatás tárgya lehetett a rendőrség, a rendészet története, új rendészetelméleti és történeti témájú cikkek láthattak napvilágot. Szamel Lajos, aki 1943-ban rendészetből írta a doktori disszertációját, egyértelműen a rendészettudomány mellett tette le a voksát közigazgatástudományi munkáiban.

A politikai rendszerváltás eredményének tudható be, hogy 1990-ben megalapíthatták, és 1991-ben a Fővárosi Bíróság által bejegyzésre került a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-Történeti Tudományos Társaság.¹⁰

Az 1990-es években megszülettek a Rendőrségről (1994), majd a Határőrségről, határőrizetről (1997) szóló törvények. Folyamatosan felmerült az igény a rendőrtudomány vagy rendészettudomány akkreditálására. Ennek első jele a Rendőrtiszti Főiskolán 2003. november 13-án megrendezett konferencia, amelyen felmerült egy rendészettudományi civil szervezet létrehozásának gondolata és Szabó András indítványa.

Szabó András¹¹ a 2003. szeptember 17-én megtartott MTA IX. Gazdaság- és Jogtudományok Osztály osztályülésén indítványozta, hogy az osztály fogadja be a rendőrtudományok doktori pályázatait.¹² A rendőr-, illetve rendészettudomány szavak használatában ekkor még zavarok mutatkoztak. Ugyanis míg az előterjesztő Szabó András szóban a rendőrtudomány kifejezést használta, addig az írásban előkészített és az ülés során felolvasott anyag címében a rendészettudomány szerepelt. Szabó András előterjesztésének a címe a következő volt: „*Helyet kér a rendészettudomány.*”¹³ Szabó András később is támogatta a rendészettudomány befogadását és a Magyar Rendészettudományi Társaság létrehozását. Ugyanebbe

---

¹⁰ Forrás: <http://users.atw.hu/szbrmtt/index.html>

¹¹ Szabó András 1965-ben védte meg állam- és jogtudományi kandidátusi, 1978-ban pedig akadémiai doktori értekezését. 1990-ben az MTA Állam- és Jogtudományi Bizottságának lett tagja. 1997 és 1998 között az MTA közgyűlési képviselője volt. 1998-ban a Magyar Tudományos Akadémia levelező, 2004-ben rendes tagjává választották meg. 1990-ben az Országgyűlés az Alkotmánybíróság tagjává választotta.

¹² A MTA IX. Gazdaság- és Jogtudományok Osztály ülésének anyaga. 2003. szeptember 17. MTA Levéltár

¹³ A beadványt teljes terjedelemben lásd: Sallai János: A rendészettudomány etablációja és akkreditációja Magyarországon. RTT. Budapest, 2022.

a folyamatba illik bele, hogy a Belügyminisztérium a Rendőrtiszti Főiskola szervezeti keretein belül 2000-ben létrehozta a Rendészeti Vezetőképző, Továbbképző és Kutató Intézetét.

A rendészettudományi civil szervezet sikeres létrehozása érdekében 2004. május 7-én egy előkészítő bizottság alakult, amely az alábbi tennivalókat tűzte ki célul:

1. A Magyar Rendészettudományi Társaság Alapszabálya, Szervezeti és Működési Szabályzata tervezeteinek megvitatása.
2. Az MRTT elnökének, főtitkárának személyére, a különböző bizottságok tagjaira készített javaslat véleményezése.
3. Az MRTT megalakulásának előkészítésével kapcsolatos PR feladatokra, továbbá az MRTT működéséhez szükséges humán erőforrások, elhelyezési körülmények, technikai berendezések, kommunikációs és adatátviteli lehetőségek biztosítására készített javaslat véleményezése.
4. Az MRTT alakuló ülése megszervezésére, valamint a médiával kapcsolatos feladatokra készített javaslatok megvitatása.¹⁴

Az előkészítő bizottság a munkáját sikeresen elvégezte, ami reményt adott arra, hogy a Magyar Rendészettudományi Társaság (MRTT) megalakulhasson, és új távlatokat nyithasson a rendészeti gyakorlat tudományos igényű feltárásában, a rendelkezésre álló szellemi kapacitások tudatos és koncentrált felhasználásában.

Az MRTT megalakítására 2004. május 24-én a BM Duna Palotában került sor. Az alakuló ülés levezető elnöke dr. Janza Frigyes volt, aki a következő gondolatokkal nyitotta meg a tanácskozást:

„Öröm számunkra az, hogy száz fölött regisztrálták magukat azok, akik alapító tagként kívánnak a társaság életében részt venni. Hosszú, évekig

---

¹⁴ Dr. Németh Zsolt r. ezredes PhD, az RTF tudományos rektorhelyettesének Budapesten, 2004. április 29-én írt levele az Előkészítő Bizottság tagjainak (a szerző tulajdonában)

tartó folyamat előzte meg ezt a mai napot. 2002-ben nemzetközi konferencián európai kollégákat tudtunk meghallgatni a rendészettudomány problémáiról. Nemcsak a rendvédelmi szervek és a rendészetek tagjai, hanem tágabb értelemben a kapcsolódó tudományágak képviselői is jelen vannak. Régóta ismert az, hogy a rendészethez, amely egy multidiszciplináris tudománynak vagy praxisnak fogható fel, számos szakma csatlakozik, és számos szakma járul hozzá a diszciplína eredményeihez.”¹⁵

Ezt követően dr. Németh Zsolt, a Magyar Rendészettudományi Társaság Előkészítő és Szervező Bizottságának elnöke beszámolt az elvégzett előkészítő munkáról. Dr. Janza Frigyes levezető elnök megállapította, hogy az alakuló ülést 117 fő tisztelte meg jelenlétével, az MRTT megalakulásának törvényes akadálya nincs, és egyben bejelentette a Magyar Rendészettudományi Társaság megalakulását.

A megalakult MRTT-t elsőként prof. dr. Meskó Attila, MTA főtítkárral köszöntötte, és az Akadémia nevében az MRTT-t támogatásukról biztosította. Gondolatait a következő mondatokkal fejezte be: „*Tudás-alapú gazdaságot és tudás-alapú társadalmat kívánunk megvalósítani Magyarországon, csatlakozva az EU-hoz, és mindkettőnek az alapja az informatika. Tehát azt emelném ki, hogy a tudás-alapú rendészet, az informatikai fejlesztés ezen belül nagyon lényeges. Az Akadémia meg fogja adni a szükséges segítséget a Társaságnak eszközei, kutatói, köztestülete vagy intézetei révén.*”¹⁶ Hasonlóan az MTA képviselőjéhez, az alakuló ülésen jelen lévő Jenei Zoltán Közgazdasági és Informatikai Helyettes Államtitkár is köszöntötte a megalakult Társaságot, és a Belügyminisztérium nevében erkölcsi és anyagi támogatást ígért az MRTT-nek.

Az alakuló ülés fontos mozzanata volt, amikor dr. Blaskó Béla, a Rendőrtiszti Főiskola főigazgatója köszöntötte a megalakult Társaságot, és átadta a Rendőrtiszti Főiskola befogadó nyilatkozatát a levezető elnöknek.

---

¹⁵ JEGYZŐKÖNYV A Magyar Rendészettudományi Társaság Alakuló Üléséről. Budapest, 2004. május 28. Jegyzőkönyvvezető: Kárpáti Anna (A szerző tulajdonában).

¹⁶ Uo.

Így az MRTT-t először az RTF Farkasvölgyi úti objektuma címén jegyezték be. A főigazgató beszédében fontosnak tartotta megemlíteni, hogy „*a Rendőrtiszti Főiskola ezért is örömmel és büszkeséggel vállalja a gesztorságot a Magyar Rendészettudományi Társaság mögött.*”¹⁷

A megalakult MRTT elsőként elfogadta az Alapszabályzatot, majd megválasztotta tisztségviselőt. A jegyzőkönyv szerint az MRTT alakuló ülésén az alábbi tisztségviselőket választotta meg a tagság:

A Magyar Rendészettudományi Társaság Elnöksége

Elnök: Prof. Dr. Korinek László

Elnök-helyettesek:

- Dr. Blaskó Béla
- Dr. Felkai László
- Dr. Finszter Géza

Főtitkár: Dr. Janza Frigyes

Titkár: Dr. Sallai János

Tagok:

- Dr. Bukovics István
- Dr. Deák Péter
- Prof. Dr. Farkas Ákos
- Prof. dr. Halmy László
- Dr. Lőrincz József
- Dr. Salgó László
- Dr. Teke András
- Dr. Túrós András
- Dr. Vörösmarthy Mihály

---

¹⁷ Uo.

A Magyar Rendészettudományi Társaság felügyelő Bizottsága

Elnök: Dr. Nyíri Sándor

Tagok:

- Dr. Gubicza József
- Dr. Hangya Kálmán
- Dr. Havasi Zoltán
- Dr. Lontainé dr. Santora Zsófia
- Dr. Papp Antal
- Dr. Szakács Gábor

Az alakuló közgyűlés az Alapszabályzat elfogadása és a tisztségviselők megválasztása után közgyűléssé alakult át. Korinek elnök úr az elnökség javaslatára tiszteletbeli elnöki cím létrehozását javasolta. A tiszteletbeli elnöknek Katona Géza professzort egyhangúlag megválasztották.

Az MRTT deklarálta céljait, amelyek a következők:

- a rendészettudománnyal és a rendészettel kapcsolatos tudományos ismeretek fejlesztése, az egyes rendészeti problémák tudományos vizsgálata;
- a rendészettel összefüggő és más kapcsolódó szakterületek iránt érdeklődő, azokkal tudományos igénnyel foglalkozó vagy foglalkozni kívánó állampolgárok összefogása, a rendészettudomány fejlődésének szolgálata, a tudományos eredmények gyakorlati alkalmazásának segítése;
- megfelelő fórum biztosítása a Társaság tagjai részére ismereteik bővítésére, kutatásaik segítésére, szakmai eredményeik terjesztésére, publikálására, szakmai színvonaluk emelésére, továbbá érdekeik védelmére;

- a magyar rendészettudományi élet hagyományainak felkutatása, ápolása, a szakmai egység és az együvé tartozás érzésének, gyakorlatának erősítése.¹⁸

A Társaság a céljait – szervezeti értelemben – tagozatok és a tagozatokon belül működő szakosztályok eredményei által kívánja elérni és megvalósítani.¹⁹

A Magyar Rendészettudományi Társaság első elnökségi ülésére 2004. június 16-án került sor, ahol a Társaság jövőjére vonatkozó legfontosabb elképzelések, finanszírozási kérdések kerültek megvitatásra.

Az eltelt két évtized alatt az MRTT tagsága jelentős mértékben kicserélődött, de még sokan jelen vannak az alapító tagok közül is. A Társaság aktivitását jelezték a megrendezett konferenciák, műhelyviták, kiadványok. Alkalmazkodva a korszak kihívásaihoz, elkészült az MRTT honlapja, amely a következő helyen érhető el: <https://rendeszet.uni-nke.hu/>. Véleményem szerint az MRTT nagyban hozzájárult a rendészettudomány 2012. évi akkreditációjához, az RTF egyetemi karrá alakulásához és közvetve a Rendészettudományi Doktori Iskola létrehozásához.

Felhasznált irodalom

Az MTA IX. Gazdaság- és Jogtudományok Osztály ülésének anyaga. 2003. szeptember 17. MTA Levéltár

Dr. Németh Zsolt r. ezredes Ph. D. RTF Tudományos Rektorhelyettes Budapest, 2004. április 29.-én írt levele az Előkészítő Bizottság tagjainak. (szerző tulajdonában)

Eryes Mihály (2019): A MROE, a MROSE és a MOR történetéből. http://real.mtak.hu/108348/1/RTF_XXIXevf_58sz_029-064.pdf letöltve 2024.01.24.

<http://users.atw.hu/szbrmtt/index.html>

---

¹⁸ Janza Frigyes: A Magyar Rendészettudományi Társaság megalakulásának előzményei, a Társaság szervezeti és működési céljai. Börtönügyi Szemle 2005/1. szám. 15–24. o.

¹⁹ Uo.

Janza Frigyes (2005): A Magyar Rendészettudományi Társaság megalakulásának előzményei, a Társaság szervezeti és működési céljai. Börtönügyi szemle 24. évf. 1. sz.

JEGYZŐKÖNYV A Magyar Rendészettudományi Társaság Alakuló Üléséről. Budapest, 2004. május 28. Jegyzőkönyvvezető: Kárpáti Anna (szerző tulajdonában)

Krisztinkovich Antal (1936): Rendőrtiszti tudományos és irodalmi egyesülés. In: Magyar Rendőr III. évf. 6. sz

Megalakult Magyar Kriminológiai Társaság. In: Magyar Rendőr. 1983. 37. évf. 23. sz.

Rendészeti Közlöny, 1878/2. 11. o.

Sallai János (2015): A rendészet és a rendészettudomány kialakulása, első jelei a XVIII-XIX. században Nyugat-Európában és hazánkban. BM Szemle 63, évf. 12. sz.

Sallai János (2016): Első rendészetelméleti szakközlöny folyóiratunk: a „Közbiztonság”. in: Gaál Gyula – Hautzinger Zoltán (szerkesztők): A határrendésztől a rendészettudományig. Pécsi Határőr Tudományos Közlemények XVII. Pécs, 2016.

NAGY-TÓTH NIKOLETT ÁGNES

50 évvel ezelőtt megtaláltam az élethivatásomat – Interjú Prof. Dr. Blaskó Béla ny. r. vezérőrnagy, egyetemi tanár, professor emeritusszal, a Rendőrtiszti Főiskola 1997–2005 között regnáló főigazgatójával

Prof. Dr. Blaskó Béla rendőr vezérőrnagy 50 évvel ezelőtt szerelt fel a rendőrség állományába a Budapesti Rendőr-főkapitányság Mosonyi utcai lakatanyájában gépkocsizó rendőrjárőrként. 42 éve oktatja a büntetőjogot a Rendészettudományi Karon és a jogelőd Rendőrtiszti Főiskolán, ahol főigazgatóként, oktatási dékánhelyettesként, tanszék- és intézetvezetőként is tevékenykedett. A hallgatói tehetséggondozást mindig is fontosnak tartotta, a kezdeményezésére jött létre a Szent György Szakkollégium az intézményben. Kiemelkedő oktatói munkája elismeréseként 2015-ben a Rendészettudományi Kar, majd 2016-ban az Egyetem kiváló oktatója lett. 2018-óta Szent-Györgyi Albert-díjas egyetemi tanár. Tagja volt az új, 2017. évi büntetőeljárás törvény megalkotására létrehozott öt fős kodifikációs szakértői bizottságnak. A hallgatókkal, a rendőrökkel és a tanárokkal szemben támasztott elvárásait is megosztotta a honlap olvasóival, és elmondta azt is, hogy milyenek látja magát egy évtized múlva.

Hogyan lesz egy repülőgépész technikusból rendőr?

Az Eötvös Loránd Gépipari Technikum légiközlekedés gépészeti szakán szereztem technikus oklevelet, itt is érettségiztem. A repülőgépész technikus képező vizsga letétele után az osztályunk három munkahelyen kezdett el dolgozni: a tököli repülőgépgyárban, a tököli repülőtéren állomásozó szovjet vadászpilóta ezred magyarországi javítóbázisán, a budaörsi repülőtéren, amely a mezőgazdasági repülés honi központja volt, valamint a MALÉV-nél, ahová én is kerültem. A kötelező két év sorkatonai szolgálatból az itt dolgozó fiataloknak csupán három hónapot kellett letölteniük.

Nagy-Tóth Nikolett Ágnes: 50 évvel ezelőtt megtaláltam az élethivatásomat – Interjú Prof. Dr. Blaskó Béla ny. r. vezérőrnagy, egyetemi tanár, professor emeritusszal, a Rendőrtiszti Főiskola 1997–2005 között regnáló főigazgatójával

Három hónap után felmondással megszüntettem a munkaviszonyomat, ugyanis azt az ígéretet, amit nekünk, ott kezdő fiataloknak tettek – nevezetesen, hogy kiküldenek az akkor hazánkba érkező TU-134/A típusú repülőgép féléves kijevi „típustanfolyamára” – nem teljesítették. Itthon maradtam, és nem sokkal később bevonultam két évre sorkatonának. Mikor leszereltem, megnősültem, és először a SZIM Esztergagépgyárában, majd az ÉLGÉP-nél gépésztanulószerűen dolgoztam. 1972-ben megjelent egy újsághirdetés, hogy a BRFK rendőr tiszthelyetteseket keres felvételre 2 800 forint kezdő fizetéssel. Öt éven belül lakáshoz juthattam, és továbbtanulási lehetőséget biztosítottak. Nagyjából annyit tudtam a rendőrségről, mint egy átlagember. Vagyis kerüljük el messzire, mert nem sok jó származhat abból, ha a rendőrséggel kapcsolatba kerül valaki. Végül is győzött a „hivatástudatom”, melynek kialakulásában a döntő szerepet akkor még a magas fizetés és a lakáshoz jutás belátható időn belüli ígérete játszotta. Természetesen a rendőri hivatásról alkotott képem, a rendőri hivatáshoz való kötődésem idővel jelentős változáson ment át. Kereken 40 évet töltöttem a rendőrség hivatásos állományában, talán ez is érzékelteti, hogy azon szerencsés emberek közé tartozom, akik megtalálták élethivatásukat.

16 éves korától megközelítőleg hány alkalommal vezetett repülőgépet?

57 éve vezetek repülőgépet. Rövidebb megszakításokkal ugyan, de mindig a repülés, a repülőtér közelében éltem az életemet. Kezdetben motor nélküli (vitorlázó) repülőgépekkel repültem, majd később motoros gépekkel. Elég sok leszállásom volt (hiszen aki felszáll, az előbb utóbb le is), a pontos adatokhoz elő kellene vennem a repülési naplóimat, illetve a log book-okat, és akkor tudnám kiszámolni.

A repülőgép vezetése mennyi időt tölt ki az életében?

Eléggé ügyelnem kell arra, hogy se a családi, baráti, se a munkaköri kötelezettségeimet ne hanyagoljam el. A repülés a kedvenc szabadidős elfoglaltságom, szeretnék minél több időt a repülőtéren tölteni. Szerencsére az

időjárás sokszor nem megfelelő, és így talán annyira nem bánkódom, hogy nem repülhetek.

Magánpilótaként végzi ezt a tevékenységet. Ez mit jelent egészen pontosan?

A rendszerváltást követően a repülésben is sok minden megváltozott. A korábbi szakszolgálati engedélyeket részben megfeleltették, részben új szabályoknak kellett megfelelni. Jelenleg PPL licenc-em van. Ez azt jelenti, hogy kereskedelmi repülést nem folytathatok, azonban utassal repülhetek. Örömmel tölt el, hogy a baráti, ismerősi, munkatársi körömből nagyon sok emberrel szállhattam fel, és ha megfelelő az időjárás, remélem, még sokakkal és sokáig élvezhetem a kismotoros repülés nyújtotta örömeit.

Mielőtt oktató munkájáról beszélünk, kérem, röviden szóljon társadalmi, tudományos, szakmai közéleti tevékenységéről.

Mint minden oktatónak, így nem kis időt kell nekem is fordítani a tudományos, illetve a tudományszervező tevékenységre. Több hazai tudományos társaság, illetve egyesület munkájában is részt veszek. Ezek sorából most csak a következőket szeretném kiemelni. Megalakulásától főtitkára vagyok a Magyar Büntetőjogi Társaságnak, valamint elnökhelyettese, egyben a Bűnügyi Tagozat elnöke is a Magyar Rendészettudományi Társaságnak. Tanácskozási jogú külső tagként közreműködök a győri Jogi Kar Deák Ferenc Doktori Iskolájában, illetve témavezető és oktató vagyok a debreceni Jogi Kar Marton Géza Doktori Iskolájában. Egyetemünkön tagja vagyok a Habilitációs és Doktori Tanácsnak, illetve törzstagja, témavezetője és oktatója az RTK TDT-nek. Megtiszteltetésnek tartom, hogy az NKE megalakulásától elnökként közreműködhetek egyetemünk Hallgatói Jogorvoslati Bizottságában, valamint a Felvételi Jogorvoslati Bizottságban. Mindemellett elnökként próbálok kivenni a részem az RTK Professzori Szalonjának a munkájában. Mint egyetemi tanárnak – úgy érzem – kötelességem eleget tenni azoknak a (nem csak anya egyetemünkről, hanem a honi jogi karokról is érkező) megtisztelő felkéréseknek, melyek doktori védések bizottságai-ban, illetve habilitációban való közreműködésről szólnak.

Több mint négy évtizede – ma már, mint professor emeritus – oktatja a büntetőjogot. Az oktatási módszerek sokat változtak az idők folyamán?

Magamon is észreveszem, hogy igen, de különösen a fiatal büntetőjogász generáción látom, hogy van változás. Jelentős mértékben változtak az oktatás technikai feltételei is és az oktatók attitűdje is, igazodva az újabb és újabb beérkező fiatalok életszemléletéhez, világlátásához. Az itt végző tiszteknek be kell illeszkedniük egy sajátos szervezeti kultúrába, és ezt a középiskolában nem sajátíthatják el. Érthető módon a civil felsőoktatástól eltérő oktatási módszereknek – persze a kor színvonalának megfelelően – továbbra is helye van a karunkon.

Jelenlegi társadalmi és szakmai megbízásaim mellett legkedvesebb szakmai tevékenységemnek hódolhatok. Ez pedig röviden: a korszerű, állandóan megújuló, új és újabb tudományos eredményekkel bővülő, gyakorlatorientált ismeretátadás az ifjabb, felnövekvő, utánunk következő generációknak. 1988-ban kaptam első vezetői megbízásomat, az RTF akkori büntetőjog szakcsoportjának vezetőjévé neveztek ki. Az említett, vezetőként eltöltött évtizedeim során alapvetően mindvégig két, igen egyszerű gondolathoz igyekeztem igazodni, ezeket mindvégig szem előtt tartva irányítani. Az egyik tanítómesterem – néhai Bodgál Zoltán tanár úr – kinevezésemet követő gratulációja alkalmával elhangzott intése volt. Ez pedig így hangzott: „Soha ne felejtse el, bármilyen vezető posztot töltesz be, te csak egy eltávozáson lévő oktató vagy!” És bizony a „többszöri” eltávozásaimról visszatértem a tanszékre, és beálltam ismét a sorba, ugyanúgy, mint amikor 1981-ben tanársegédként megkezdtem oktatói munkámat. A másik szerint: „Amikor felfelé halad veled a lift, köszönj mindenkinek, mert majd lefele is velük találkozol!”

Talán az előbbieket miatt is büszke lehetek arra, hogy a Kari Tanács titkos szavazása alapján 2015-ben elnyertem a „Kar kiváló oktatója” címet, ezzel jogot szerezve arra, hogy 2016-ban induljak a másik (akkor még) három kar kiváló oktató címet szerzett kollégáival együtt az NKE-n évente egy alkalommal, csak egy főnek adható „Az egyetem kiváló oktatója” kitüntető

címért. Nagy örömmel vettem át 2018-ban az emberi erőforrások minisztere által adományozható Szent-Györgyi Albert-díjat is.

Mi a kutatási területe? Miért ezt a témát választotta?

A büntetőjogi bűnösség, illetve a nemi erkölcs elleni bűncselekmények kérdésköre foglalkoztat a leginkább. Mondhatnám, hogy így adódott. Amikor a büntetőjogi szakcsoportba kerültem, láttam, hogy ki mivel foglalkozik, és olyan területen kezdtem el kutatni, amivel más akkor nem foglalkozott. Az idő előre haladtával azért más büntetőjogi, sőt újabban a rendészettudomány körébe tartozó kérdések iránt is érdeklődést tanúsítottam.

A hallgatók elismerése mindig is fontos volt az Ön számára?

Egyértelműen igen a válaszom. Ezzel valószínűleg nem vagyok egyedül. Talán akkor kell a pályát elhagyni, amikor ez már nem fontos egy oktató számára.

Amikor a hallgatója voltam, a gyakorlati példáit nagyon szerettük. Fontosnak tartja a gyakorlatorientált oktatást a mai napig?

Igen. A mi végzőseinknek nincs „próbaidejük”. Rögtön az élet kellős közepébe csöppennek. Sokan azt gondolják, hogy könnyű a jogászoknak, mert majd csak a szakvizsga után lehetnek ügyvédek, bírók, ügyészek. A végzett orvos sem operál azonnal. A mi végzőseink pedig rögtön „operálni” fognak. Csak úgy tudnak helytállni, ha a képzés a lehető leggyakorlatiasabb. Ezzel együtt meg kell kapniuk azt a lehetőséget, hogy azonnal ne dobják őket a mély vízbe.

Mit tudna elmondani az RTK hallgatóiról?

A karra való jelentkezési adatokból látható, hogy van „merítési bázisunk”. A bekerülő hallgatók jó középiskolai eredményekkel érkeznek. Többségük bírja a kemény kiképzést, és eleget tesznek tanulmányi kötelezettségeiknek is. A kart elhagyó fiatalok pedig remélhetőleg rátalálnak majd a hozzájuk illő élethivatásra. Azokra a hallgatóinkra, akik nálunk végeznek, joggal büszkék lehetünk.

Nagy-Tóth Nikolett Ágnes: 50 évvel ezelőtt megtaláltam az élethivatásomat – Interjú Prof. Dr. Blaskó Béla ny. r. vezérőrnagy, egyetemi tanár, professor emeritusszal, a Rendőrtiszti Főiskola 1997–2005 között regnáló főigazgatójával

Milyen a jó tanár?

A hallgató a jó tanártól mindig kérdezhet. Még akkor is, ha azonnal nem tudja a kérdésre megadni a választ.

Mit tanácsol az oktatóinknak?

Az oktatói pálya nem túlfizetett, de így is tartogat sok szépet és persze számos nehézséget. Mikor valamiért elkeserednek, az előbbire koncentrálnak, és soha ne adják fel.

A hallgatói tehetséggondozást mindig is fontosnak tartotta.

Büszkeséggel tölt el, hogy én kezdeményeztem a Szent György Szakkollégium megalapítását, amelynek jelenleg is az elnöke vagyok. A tehetséggondozásnak sok formája létezik. Ide tartozik a TDK-ra felkészülés során végzett oktatói-hallgatói tevékenység, de az is, hogy az átlagnál többet tenni akaró hallgatók megtalálhassák annak lehetőségét, hogy az elképzeléseiket valóra váltsák.

Mit jelent az Ön számára a rendőri hivatás?

Nekem a rendőri hivatás életpályát adott, megtaláltam benne mindent: örömet és persze bánatot egyaránt. Ma az az általános nézet, hogy nyolc-tíz évenként fontos megújulni. Ebben a kérdésben konzervatív vagyok. Szerencsésnek tartom azt az embert, így magamat is, akinek nem kell a foglalkozását változtatni, hanem élethivatásszerűen végezheti a tevékenységét.

Milyen a jó rendőr?

Félig tréfásan mondhatom azt is, hogy úgy viselkedik, ahogyan a szolgálati szabályzat előírja. Valójában ez a mondás azonban nem vicc, nagyon is komolyan kell venni. Legyen meg a fizikai erőnléte, állóképessége, mert ezek nélkül az elméletileg legfelkészültebb rendőr sem állhatja meg a helyét sokáig. A mai viszonyok között elengedhetetlennek tartom, hogy olyan

empatikus készséggel bírjon, ami a legitim erőszak alkalmazásának privilégiumával felruházott, hatósági jogosultságokat érvényesítő rendőrt a polgárok nézőpontjából emberré teszi.

Mire a legbüszkébb a pályája során?

Arra – és ebben a csillagok kedvező állásának, vagy egyszerűen csak a szerencsének is jelentős szerepe volt –, hogy a karon, illetve jogelőd intézményénél a legalacsonyabb beosztástól a legmagasabbig is eljuthattam, és valamennyire sikerült megismernem és remélem, hogy jobba tennem hazánk egyetlen rendvédelmi felsőoktatási intézményét.

Hogyan emlékszik vissza az RTF volt parancsnokaira?

1997-re teljesen egyértelművé vált, hogy amennyiben az RTF továbbra is a magyar felsőoktatási terep része kíván maradni, úgy a már a rendszerváltozás elveihez kötődő szabályozást nyújtó – egyébként már több éve hatályos, akkori – felsőoktatási törvény előírásainak megfelelően kell az intézmény élére vezetőt kinevezni. Az RTF-re korábban nem a felsőoktatásban akkor már elvárható pályázatával és választással, hanem direkt kinevezéssel kerültek a vezetők, illetve parancsnokok. A rendszerváltozás utáni első vezető 1990-ben a boldogult emlékü Kratochwill Ferenc tanár úr – civil ember lévén – mint főigazgató került kinevezésre. Korán elhunyt, és az őt követő hivatásos vezetők – táborként – főiskolai parancsnoki kinevezést nyertek. Dános táborként „ízléstelen” és szerintem (szakmai szempontból) máig teljesen indokolatlan leváltását követően az egyik megyei főkapitányság vezetőjét nevezték ki parancsnoknak. Úgy Kratochwill tanár úr, mint Dános táborként jelentős tudományos háttérrel rendelkezve, tudományos fokozattal bírva kaptak vezetői, parancsnoki kinevezést. A soron következő parancsnok – a magyar felsőoktatásban szokatlan módon – nem rendelkezett tudományos fokozattal. Három parancsnokhelyettessel irányította az intézményt. A négy felsővezetőből Finszter tanár úr, mint tudományos parancsnokhelyettes és én, mint a főiskola parancsnokának oktatási helyettese tevékenykedtem. Az RTF akkreditáció előtt állt, és eléggé komoly problémákkal küszködtünk, főként a fokozatos oktatók

Nagy-Tóth Nikolett Ágnes: 50 évvel ezelőtt megtaláltam az élethivatásomat – Interjú Prof. Dr. Blaskó Béla ny. r. vezérőrnagy, egyetemi tanár, professor emeritusszal, a Rendőrtiszti Főiskola 1997–2005 között regnáló főigazgatójával

számát tekintve. Éles kontraszt bontakozott ki már 1996-ra az ebben az évben a ZMKA-ból egyébként teljesen megérdemelten egyetemi rangra emelt ZMNE és az RTF között. Nem kívánom eltúlozni a dolgot, de vélhetően a BM vezetése is észlelhette, hogy lépni kell, és tovább nem odázható el az intézmény rangjának megfelelő, tudományos fokozattal bíró vezető megválasztása.

Győrök tábornok úr után Ön vezette a második leghosszabb ideig az RTF-et.

1997-ben, a rendszerváltozás óta először pályázatot írtak ki az RTF főigazgatói álláshelyének, nem pedig parancsnoki posztjának a betöltésére. Négy – szakmailag egyébként rendben lévő – pályázat közül az RTF Tanácsa az én pályázatomat fogadta el – meggyőző többségű – titkos szavazással. Nem én voltam a kiszemelt utód. De hát a demokratikus, titkos szavazás már csak ilyen. Mintegy három hónapnyi gondolkodási idő után terjesztett fel kinevezésre a belügyminiszter a miniszterelnökhöz. E három hónap alatt megbízott főigazgatóként tevékenykedtem. Miután elődömet – a pályázati eredmények 1997. május 28-án történő kihirdetését követően – többet nem láttam, az intézmény vezetését tőle formálisan nem volt módomban átvenni, így fordult elő, hogy az 1997 nyarán történt kibocsátón az előljáró belügyminisztert már én kísértem a felsorakozott díszzászlóalj előtt az Oroszlános udvarban. Miután pont nyolc évig voltam az RTF főigazgatója, nekem nyolc kibocsátón kellett volna közreműködnöm, de nem bánom, hogy elődöm jóvoltából kilenc alkalommal kísérhettem előljáróinkat, köztük több alkalommal Pintér Sándor belügyminiszter urat és Orbán Viktor miniszterelnök urat. Komoly erőfeszítéseket kellett tehát tennünk a sikeres akkreditáció elérése érdekében. Máig örömmel tölt el, ha erre a „hősi” időszakra gondolok. A korábbi parancsnokkal együtt – rövid időn belül – meghatározó vezetők vették a kalapjukat. Volt, aki „barátságosan” azzal biztatott, hogy legfeljebb hat hónap után úgyis megbukok. Nem így történt. Az RTF oktatói törzs állománya – néhány kivételtől eltekintve, akikre ugyancsak hálával gondolok – mellém állt. Ugyancsak igen sokat köszönhetek és

örök hálával tartozom az RTF-en akkor helyetteseimként mellém álló Sárkány, Virányi, Lőrincz ezredes (ma már tábornok) uraknak, de Finszter professzor úrnak, valamint Németh Zsolt ezredes úrnak is, hogy élére állhattam egy olyan, előre hozott, sikeres intézményi akkreditációnak, mely eredményeként az RTF 1999-re – dokumentáltan is – elfoglalhatta az öt megillető helyet a magyar felsőoktatási intézmények családjában. Nélkülük és a kollégák jelentős részének önzetlen, sokszor komoly, erőt próbáló, kiváló szakmai munkája nélkül ez nem ment volna.

Hogyan élte meg az egyetemmé válást?

Az NKE megalakulását megelőzően, 2011 tavaszától tagja voltam az egyetem Ideiglenes Szenátusának, majd 2012-től 2020-ig a Szenátusnak. Az NKE 2012. január 1-jei indulását megelőzően a három jogelőd intézmény munkatársaiból alakult bizottságokban folyt az előkészület a gördülékeny átállás biztosítására, ahol a Máté professzor úr által irányított Tudományos Bizottságban vehettem részt, komoly tapasztalatokkal gyarapodva. Erre szükségem is volt, hiszen nyolc év után, 2005 nyarán adtam át az RTF főigazgatói székét Sárkány professzor úrnak. 2012-ig ugyan tanszékvezetőként tevékenykedtem, de hét év kihagyás után ismét magasabb vezetői szintre lépve vállaltam megbízást az RTK oktatási dékánhelyetteseként, továbbá a Bűnügyi Tudományok Intézetének vezetőjeként, megmaradva ugyanakkor a Büntetőjogi Tanszék vezetőjének. Vezetői megbízásaim – a felsőoktatásban vezetői poszt betöltésére engedélyezett 65. életévem betöltésével – megszűntek. 2020-tól pedig már az NKE professor emeritusa vagyok. Kissé tréfásan: úgy mentem nyugdíjba, hogy „nem mentem nyugdíjba”, hiszen ugyanúgy végzem oktatói munkámat, illetve tartom évfolyamelőadásaimat, mint korábban. Nyugodt szívvel adtam át több, mint két évtizeden át vezetett tanszékem irányítását utódomnak, a jelentős szakmai és tudományos reputációval rendelkező Polt Péter úrnak, aki ugyanannak a büntetőjogi iskolának a kiváló művelője, melyben magam is nevelkedtem. Nem lenne teljes a kép, ha nem említeném meg, hogy a debreceni tanszékemen vezetőként eltöltött egy évtized után, annak a kollégámnak adhattam át a tanszék irányítását, akit tanársegédként én választhattam magam

Nagy-Tóth Nikolett Ágnes: 50 évvel ezelőtt megtaláltam az élethivatásomat – Interjú Prof. Dr. Blaskó Béla ny. r. vezérőrnagy, egyetemi tanár, professor emeritusszal, a Rendőrtiszti Főiskola 1997–2005 között regnáló főigazgatójával

mellé, és aki mára már a fiatal, feltörekvő büntetőjogász generáció egyik ismert és elismert tagjává válva figyelemre méltóan műveli a büntetőjog elméletét. Ő Madai Sándor docens úr.

Zenekarban is játszott, ha jól tudom. Milyen hangszeren?

Zongorán és gitáron játszva szórakoztattam a nagyérdeműt az életem azon korszakában, amikor derékig érő haját viseltem. Rendőrként pedig tagja voltam a hosszú évekig működő tábournoki kórusnak is.

Hogyan látja magát tíz év múlva?

Harminc kilogrammal könnyebbnek. Fiatalokkal ülök majd egy szép Cessnában, és olvasgatom a Büntető Törvénykönyv legújabb módosítását, ha pedig kérdésük van, remélem, tudok még rá válaszolni.